

Aika: Keskiviikko 11.6.2019 klo 18.00–20.04

Paikka: Kunnantalo, valtuustosali

Läsnä: LIITE 1

Potila Raija, kunnanjohtaja
Silvast Marjut, kehitys- ja talouspäällikkö
Hirvinen Sirpa pöytäkirjanpitäjä
Paasovaara Marko, asiantuntija § 48

Pöytäkirjantarkastajat: Parkkila Katri ja Pohlman Marko

Pöytäkirja yleisesti nähtävillä: 14.6.2019

Sisällys

KOKOUKSEN AVAUS JA NIMENHUUTO	2
KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS	3
PÖYTÄKIRJAN TARKASTAJIEN VALITSEMINEN	4
KOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEEN	5
VUODEN 2018 TILINPÄÄTÖS	6
TILINTARKASTUSKERTOMUS 2018	9
ARVIOINTIKERTOMUS 2018	10
PPKY SELÄNTEEN TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2018, TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2018 SEKÄ ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2018	11
KAUKOLÄMMÖN JA VIEMÄRILAITOKSEN LIIKETOIMINNAN MYYNTIAJANKOHTA REISJÄRVEN LÄMPÖ OY:LLE	13

KOKOUKSEN AVAUS JA NIMENHUUTO

VALT § 44
11.6.2019

Valtuuston puheenjohtaja avaa kokouksen ja suorittaa nimenhuudon. Nimenhuuto- ja äänestysluettelo on liitteenä 1.

Päätös: Puheenjohtaja avasi kokouksen ja totesi seuraavaa:

- Valtuutettu Helena Kinnunen on estynyt tulemaan kokoukseen ja hänen tilallaan on 1. varavaltuutettu Kauko Mäntypuro
- Valtuutettu Jarno Saaranen on estynyt tulemaan kokoukseen ja hänen tilallaan on 2. varavaltuutetun estyneenä ollessa 3. varavaltuutettu Timo Kempainen.
- Valtuutettu Mikko Kinnunen on estynyt tulemaan kokoukseen ja hänen tilallaan on 4. varavaltuutetun ollessa estyneenä 5. varavaltuutettu Riina Kiiskilä.

KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS

VALT § 45
11.6.2019

Kuntalain 94 §:n ja hallintosäännön 28 §:n mukaan kutsu valtuusto kokoukseen on vähintään neljä päivää ennen kokousta toimitettava erikseen kullekin valtuutetulle sekä niille, joilla on kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Samassa ajassa on kokouksesta tiedotettava yleisessä tietoverkossa (kuntalaki 94 §). Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat.

Kuntalain 103 §:n mukaan valtuusto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa valtuutetuista on läsnä.

Kokouskutsu on toimitettu valtuutetuille sekä annettu tiedoksi kirjeellä kunnan hallituksen jäsenille, kunnanjohtajalle ja vs. hallintosihteerille 5.6.2019. Kokouksen asialista on asetettu nähtäville kunnan internetsivuille 7.6.2019 ja ilmoitus Reisjärvi-lehdessä on julkaistu 5.6.2019.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

PÖYTÄKIRJAN TARKASTAJIEN VALITSEMINEN

VALT § 46
11.6.2019

Kokouksesta laadittu pöytäkirja tarkastetaan virastossa torstaina 13.6.2019, sikäli kuin valtuusto ei jonkin asian kohdalla toisin päättä.

Valtuusto valinnee keskuudestaan kaksi pöytäkirjantarkastajaa.

Edellisen pöytäkirjan tarkastivat Tiina Nyman ja Teuvo Nyman.

Päätös: Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Katri Parkkila ja Marko Pohlman.

KOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEEN

VALT § 47
11.6.2019

Valtuusto hyväksynee kokouksen työjärjestyksen asialuettelon mukaisesti.

Päätös: Valtuusto hyväksyi asialistan niin, että asia nro 10 ”Perheneuvolapalveluiden lisääminen” jätettiin pois asialistalta.

VUODEN 2018 TILINPÄÄTÖSKHALL § 74
4.4.2019

Kunnan tilinpäätös on laadittu noudattaen kuntalain ja Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeita. Kuntalain mukaan kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnan tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Lisäksi kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitiilinpäätös (Kuntal 114 §).

Kunnanhallituksen on laadittava tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi sekä tilintarkastuksen jälkeen saatettava se valtuuston käsiteltäväksi kesäkuun loppuun mennessä. Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet ja kunnanjohtaja. Tilinpäätöksen allekirjoituksen yhteydessä annetaan vahvistusilmoituskirje tilinpäätöksestä tilintarkastajalle ja tarkastuslautakunnalle.

Kuntalain 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talousarviossa asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja tiedot olennaisista tapahtumista tilikaudella kunnassa ja kuntakonsernissa. Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsitteystä.

Vuoden 2018 alkuperäisen talousarvion mukainen tilikauden tulos oli alijäämäinen -1.164.950 euroa. Talousarviomuutosten jälkeinen talousarvion loppusumma oli edelleen -836.950 euroa alijäämäinen. Vuoden 2018 tilinpäätöksessä tilikauden alijäämäksi muodostui lopulta -1.846.999 euroa ja konsernin alijäämäksi -1.814.274 euroa. Kunnalle syntyi katettavaa alijäämää 1.128.563 euroa ja kuntakonsernille 653.974 euroa. Tilinpäätöksen toimintakertomuksessa esitetään, tilinpäätöksessä syntyneen taseen alijäämän kattaminen määräajassa onnistuu vain toiminnallisten muutosten avulla ja, että kunnan talous on saatava kestävälle pohjalle riittävän palvelutason säilyttämiseksi kuntalaisille. Talouden tasapainon saavuttamiseksi valmistellaan toimenpide-esitykset vuodelle 2019 sekä taloussuunnittelukauden 2020-2023 laadinnan pohjaksi.

Ulkoiset toimintatuotot ja toimintakulut toteutuivat kokonaisuutena talousarvion mukaisesti. Toimintakatteen toteuma oli 100,1 % ja se ylitti talousarvion vain 22.762 eurolla.

Ulkoisen toimintakate lautakunnittain:

Vastuualue	Toimintakate	Tot %
Keskusvaalilautakunta	-3 071	61,4
Tarkastuslautakunta	-17 624	117,5
Kunnanhallitus	-13 344 931	100,4
Kasvatus- ja koulutuslautakunta	-4 276 824	101,7
Vapaa-aikalautakunta	-208 340	98,9
Tekninen lautakunta	<u>-1 132 971</u>	91,5
	-18 983 762	

VUODEN 2018 TILINPÄÄTÖS

Ulkoiset käyttötaloustulot pienenevät 2,0 % eli 141.816 eurolla ja menot kasvoivat 1,9 % eli 477.164 eurolla edellisestä vuodesta. Ulkoinen toimintakate vastaavasti heikkeni 3,4 % eli 618.980 eurolla.

Investointimenot olivat 650.686 euroa alittaen talousarvion 1.473.314 eurolla usean investoinnin siirtyessä vuodelle 2019. Suurimmat investoinnit kohdistuivat koulurakennuksiin.

Pitkäaikaista lainaa kunnalla oli 25.187.635 euroa vuoden 2018 lopussa. Uutta pitkäaikaista lainaa ei nostettu vuonna 2018. Kunnalla oli tilinpäätöshetkellä lyhytaikaista lainaa 5 miljoonaa euroa.

Verotulot pienenevät 211.413 euroa edellisestä vuodesta ja olivat 8.030.156 euroa, mikä oli 423.844 euroa arvioitua vähemmän. Valtionosuudet pienenevät 250.906 euroa edellisestä vuodesta ja olivat 10.731.340 euroa, mikä oli 275.340 euroa arvioitua vähemmän.

Arvopaperimarkkinoilla vuoden 2018 lopulla tapahtui nopea markkina-arvojen aleneminen. Alenemisen seurauksena tilinpäätökseen jouduttiin kuluksi kirjaamaan lopulta 590.457,34 euroa. Rahoitustuotot olivat 185.265 euroa ja rahoituskulut 868.735 euroa sisältäen em. arvopapereiden arvonalenemisen. Alhaisesta korkotasosta huolimatta kunnan lainojen korkokulut ylittivät talousarvion 34.976 eurolla, ollen 234.976 euroa.

Vuosikate painui erityisesti verotulojen pienenemisen ja arvopapereiden arvojen heikkenemisen seurauksena 905.736 euroa miinukselle. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 941.263 euroa ja ylittivät talousarvion 105.313 eurolla.

Vuoden 2018 tilinpäätöksessä tilikauden alijäämäksi muodostui -1.846.999,48 euroa ja konsernin alijäämäksi -1.814.273,61 euroa. Kunnalle syntyi katettavaa alijäämää 1.128.563,21 euroa ja kuntakonsernille 653.973,47 euroa. Kuntakonsernin tilinpäätös esitellään liitteenä olevassa tilinpäätösasiakirjassa.

Liitteenä 1 Vuoden 2018 Tilinpäätös

Valmistelija: Kehitys- ja talouspäällikkö 044 3008 505

Kja

Ehdotus: Kunnanhallitus esittää

1. Tilikauden 1.1.-31.12.2018 tuloksen käsittelystä seuraavaa: tilikauden alijäämä -1.846.999,48 euroa siirretään taseen omaan pääomaan kohtaan edellisten tilikausien yli-/alijäämä.
2. Samalla kunnanhallitus oikeuttaa hallintotoimen tekemään tilinpäätökseen mahdolliset tekniset tarkistukset ja stilistiset korjaukset, jotka eivät saa kuitenkaan vaikuttaa tilikauden tulokseen tai muuttaa tuloksen käsittelyä eikä tekstin tarkoitusta.

VUODEN 2018 TILINPÄÄTÖS

3. Hyväksyy ja allekirjoittaa vuoden 2018 tilinpäätöksen.
4. Toimittaa tilinpäätöksen tilintarkastajan tarkastettavaksi ja tarkastuslautakunnan arvioitavaksi.
5. Saattaa tilinpäätöksen tarkastuslautakunnan valmistelun jälkeen edelleen kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkitään, että Katri Parkkila saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 15.20.

VALT § 48
11.6.2019

Liitteenä 2 vuoden 2018 tilinpäätös.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

TILINTARKASTUSKERTOMUS 2018

31 § TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2018

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Tilintarkastusyhteisö TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy on tarkastanut Reisjärven kunnan kirjanpidon, hallinnon, tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen. Vastuullinen tilintarkastaja JHT, KHT Marko Paasoavaara on antanut 3.6.2019 tilintarkastuskertomuksen tilikaudelta 2018.

Päätösehdotus (pj): Tarkastuslautakunta toteaa, että

1. kunnanhallitus ja kunnanjohtaja ovat 4.4.2019 laatineet kunnan tilinpäätöksen sekä jättäneet sen tilintarkastajalle tarkastettavaksi ja tarkastuslautakunnalle arvioitavaksi, ovatko vuoden 2018 toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet,
2. tilintarkastaja on suorittanut kunnan hallinnon, kirjanpidon, tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen 2018 tilintarkastuksen sekä antanut 3.6.2019 liitteen mukaisen tilintarkastuskertomuksen, ja
3. ettei tilintarkastuskertomuksessa ole kuntalain 125 §:n tarkoittamaa muistutusta eikä muuta merkittävää huomauttamista, joten tarkastuslautakunta ei pidä tarpeellisena lausunnon pyytämistä kunnanhallitukselta tilintarkastuskertomuksesta.

Tarkastuslautakunta lähettää vuoden 2018 tilintarkastuskertomuksen valtuustolle liitteen 1 (3.6.2019) mukaisena.

Tarkastuslautakunta tilintarkastajan esityksen mukaisesti esittää, että valtuusto myöntää kunnan hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille vastuuvapauden vuoden 2018 hallinnosta ja taloudesta tilintarkastuskertomuksen mukaisesti.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaan.

VALT § 49
11.6.2019

Liitteenä 3 tilintarkastuskertomus 2018

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

REISJÄRVEN KUNTA

Tarkastuslautakunta

Valtuusto

Kokouspäivämäärä

27.5.2019

3.6.2019

11.6.2019

Sivu

93

Asianro

7

ARVIOINTIKERTOMUS 2018

32 § ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2018

Kunnanhallitus on Kuntalain 115 §:n mukaisesti toimintakertomuksessa selvittänyt valtuuston tilikaudelle asettamien tavoitteiden toteutumista. Tarkastuslautakunnan on arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on myös huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta (Kuntal 121 §).

Tarkastuslautakunta on kuullut myös Reisjärven kunnan tilintarkastajaa arviointikertomusta laatiessaan.

Päätösehdotus (pj): Tarkastuslautakunta päättää vuoden 2018 arviointikertomuksen lopullisen sisällön ja muodon.

Päätös: Hyväksyttiin.

VALT § 50
11.6.2019

Liitteenä 4 arviointikertomus vuodelta 2018

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

**PPKY SELÄNTEEN TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2018, TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2018 SEKÄ ARVI-
OINTIKERTOMUS VUODELTA 2018**KHALL § 115
3.6.2019

Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen perussopimuksen 5 §:n mukaisesti jäsenkuntien valtuustot hyväksyvät Selänteen tilinpäätöksen ja vastuuvapauden myöntämisen sekä toimenpiteet, joihin tilintarkastajien kertomus antaa aihetta.

Kuntayhtymän hallitus on 28.2.2019 § 31 hyväksynyt vuoden 2018 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen ja esittää jäsenkuntien valtuustoille, että tilikaudelta 1.1.-31.12.2018 tilikauden tulos on 0 euroa.

Kuntien maksusuudet vuonna 2018 olivat yhteensä noin 66,5 milj. euroa, josta Reisjärven kunnan osuus oli 12,0 milj. euroa. Selänteen talousarvioon verrattuna jäsenkuntien maksusuudet ylittyivät yhteensä 1,2 milj. euroa. Kuntayhtymän tulos tasataan vuoden viimeisellä laskulla jäsenkuntiin, jolloin katettavaa alijäämää ei synny. Reisjärven osalta tasauksen oli lisämaksua 286.986 euroa.

Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen tarkastuslautakunta 20.5.2019:
§ 44 esittää, että jäsenkuntien valtuustot hyväksyvät ja merkitsevät kuntayhtymän hallituksen laatiman vuoden 2018 tilinpäätöksen liitteineen tiedoksi

§ 45 lähettää jäsenkuntien valtuustoille vuoden 2018 tilintarkastuskertomuksen, ja tilintarkastajan lausunnon mukaisesti esittää, että jäsenkuntien valtuustot hyväksyvät kuntayhtymän tilinpäätöksen ja myöntävät kuntayhtymän hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tilivelvollisille viranhaltijoille vastuuvapauden tilivuodelta 2018

§ 43 lähettää vuoden 2018 arviointikertomuksen jäsenkuntien valtuustoille tiedoksi ja esittää, että jäsenkuntien valtuustot yhtymähallitukselta lausunnon toimenpiteistä, jotka on korostettu värillä arviointikertomuksessa syyskuun 2019 loppuun mennessä.

Oheismateriaalina

Ppky Selänteen tarkastuslautakunnan pöytäkirjanote 20.5.2019 § 44, liitteenä Tilinpäätös ja toimintakertomus 2018

Ppky Selänteen tarkastuslautakunnan pöytäkirjanote 20.5.2019 § 45, liitteenä Tilintarkastuskertomus 2018

Ppky Selänteen tarkastuslautakunnan pöytäkirjanote 20.5.2019 § 43, liitteenä Arviointikertomus 2018

Valmistelija: Kehitys- ja talouspäällikkö 044 3008 505

**PPKY SELÄNTEEN TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2018, TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2018 SEKÄ ARVI-
OINTIKERTOMUS VUODELTA 2018**

Kja

Ehdotus: Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että se

1. hyväksyy Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen tilinpäätöksen ja myöntää vastuuvapauden kuntayhtymän hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tilivelvollisille viranhaltijoille tilivuodelta 2018
2. toteaa, että tilikauden 2018 tulos on 0 euroa.
3. merkitsee tiedokseen kuntayhtymän arviointikertomuksen vuodelta 2018 sekä pyytää kuntayhtymähallitukselta lausunnon toimenpiteistä, jotka on korostettu värillä arviointikertomuksessa, syyskuun 2019 loppuun mennessä.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.VALT § 51
11.6.2019Oheismateriaalina

Ppky Selänteen tarkastuslautakunnan pöytäkirjanote 20.5.2019 § 44, liitteenä Tilinpäätös ja toimintakertomus 2018

Ppky Selänteen tarkastuslautakunnan pöytäkirjanote 20.5.2019 § 45, liitteenä Tilintarkastuskertomus 2018

Ppky Selänteen tarkastuslautakunnan pöytäkirjanote 20.5.2019 § 43, liitteenä Arviointikertomus 2018

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

KAUKOLÄMMÖN JA VIEMÄRILAITOKSEN LIIKETOIMINNAN MYYNTIAJANKOHTA REISJÄRVEN LÄMPÖ OY:LEKHALL § 116
3.6.2019

Kunnanvaltuusto on 17.12.2018 § 73 päättänyt perustaa Reisjärven Lämpö Oy:n ja myydä sille kunnan kaukolämpö- ja viemärilaitosliiketoiminnan ja niihin liittyvän omaisuuden 1.7.2019 alkaen.

Reisjärven Lämpö Oy:n perustamisasiakirja on allekirjoitettu ja yhtiön hallitus nimetty 24.4.2019. Yhtiön hallitus on saatujen tilannekuvausten perusteella todennut kokouksessaan 21.5.2019 § 10 toiminnan käynnistämisen uudessa yhtiössä edellyttävän lisää selvittelyjä ja käytännön toimenpiteitä ennen toiminnan siirtämistä. Toiminnan siirtäminen uuteen yhtiöön vaatii kunnan kirjanpidossa siirtyvien toimintojen osalta myös välitilinpäätöksen. Tästä syystä kaukolämpö- ja viemäri-toiminnan siirtoajankohta uuteen yhtiöön 1.7.2019 on haasteellista.

Reisjärven Lämpö Oy pyytää kunnalta kaukolämpö- ja viemärilaitosliiketoiminnan ja niihin liittyvän omaisuuden myyntiajankohdan muuttamista siten, että toiminnan siirtäminen tapahtuu vuoden 2019 aikana Reisjärven Lämpö Oy:n parhaaksi katsomana ajankohtana. Yhtiöittämissä vaatimat toimenpiteet yhtiö aloittaa heti.

Reisjärven kunnanjohtaja on käynyt selventävää keskustelua asiasta kunnan tilintarkastusyhteisö Talvea Oy:n tilintarkastajan kanssa.

Liitteenä 1 Reisjärven Lämpö Oy:n kirje

Valmistelija: kunnanjohtaja 040 3008 200

Kja

Ehdotus: Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että Reisjärven Lämpö Oy:lle myönnetään sen esittämä jatkoaika Reisjärven kunnan kaukolämpö- ja viemäri-laitosliiketoiminnan ja siihen liittyvän omaisuuden myyntiajankohdan muuttamisesta niin, että myynti toteutetaan vuoden 2019 aikana Reisjärven Lämpö Oy:n parhaaksi katsomana ajankohtana. Yhtiöittämissä vaatimat toimenpiteet yhtiö aloittaa heti.

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkitään, että Marjut Silvast poistui esteellisenä (yhteisöjääviys) kokouksesta tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

VALT § 52
11.6.2019

Liitteenä 5 Reisjärven Lämpö Oy:n kirje

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkitään että Pauli Niemi, Marjut Silvast ja Arto Vähäsöyrinki (yhteisöjääviys) poistuivat kokouksesta tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Kieltojen perusteet	Seuraavista päätöksistä ei kuntalain 136 §:n mukaan saa tehdä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa. Pykälät 44-47
	Hallintolainkäyttöl 5 §:n/muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. Pykälät ja valituskieltojen perusteet

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomaisen ja valitusaika	Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Valitusviranomaisen, käynti- ja postiosoite, telefaxnro ja sähköpostiosoite Pohjois-Suomen hallinto-oikeus Isokatu 4, 3. krs, PL 189 90101 OULU puh. 029 56 42800 fax: 029 56 42841 sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet		
	Kunnallisvalitus, pykälät 48-52		Valitusaika 30 päivää
	Hallintovalitus, pykälät		Valitusaika 30 päivää
Muu valitusviranomaisen, osoite ja postiosoite	Pykälät		Valitusaika
Markkinaoikeus Erottajankatu 1-3, PL 118 00131 HELSINKI sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi puh. 010 364 3300 fax: 010 364 3314			14 päivää
Pöytäkirja on julkaistu kunnan internetsivuilla 14.6.2019. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksen tiedokseen seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa. Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.			

Valituskirjelmä	<p>Valituskirjelmässä on ilmoitettava</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi - muutosvaatimuksen perusteet. <p>Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.</p> <p>Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.</p> <p>Valituskirjelmään on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta.</p> <p>Valituskirjelmään on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aiemmin toimitettu viranomaiselle. Asiamiehen on liitettävä valtakirja sen mukaan kuin HLL 21 §:ssä säädetään.</p> <p>Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa valitusviranomaiselle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Omalla vastuulla asiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen valitusajan päättymistä.</p>
Valitusasia- kirjojen toimittaminen	<p>Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p> <p>Valitusasiakirjat voi toimittaa myös: nimi, osoite ja postiosoite Pykälät</p> <p>Valitusasiakirjat on toimitettava 1): nimi, osoite ja postiosoite: Pykälät</p>
Lisätietoja	<p>Yksityiskohtainen valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.</p>

1) Jos toimitettava muulle kuin valitusviranomaiselle

REISJÄRVEN KUNTA

REISJÄRVEN KUNNAN TILINPÄÄTÖS 2018

KHALL 4.4.2019 § 74
VALT 11.6.2019 § 48

Sisällysluettelo

1. TOIMINTAKERTOMUS	4
1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset.....	4
1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	4
1.2.1 Kunnanjohtajan katsaus	4
1.2.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	5
1.2.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	8
1.2.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	11
1.2.5 Kunnan henkilöstö.....	17
1.2.6 Muut ei-taloudelliset asiat	17
1.2.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	17
1.2.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	17
1.3 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä.....	19
1.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	19
1.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	20
1.4.2 Toiminnan rahoitus	22
1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	24
1.6 Kokonaistulot ja –menot.....	27
1.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous	28
1.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	28
1.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus	28
1.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	29
1.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	29
1.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	29
1.7.6 Konsernin tilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	29
1.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	33
1.8.1 Asiaa koskeva sääntely	33
1.8.2 Tilikauden tuloksen käsittely	33
1.8.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	33
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	37
2.1 Seurantaa koskeva sääntely.....	37
2.2 Tavoitteiden toteutuminen	37
2.3 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	37
2.3.1 Keskusvaalilautakunta	37
2.3.2 Tarkastuslautakunta	38
2.3.3 Kunnanhallitus	38

2.3.4 Kasvatus- ja koulutuslautakunta	44
2.3.5 Vapaa-aikalautakunta.....	50
2.3.6 Tekninen toimi.....	54
2.4 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	62
2.4.1 Käyttötalouden toteutuminen	62
2.4.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	63
2.4.3 Investointien toteutuminen	64
2.4.4 Rahoitusosan toteutuminen.....	66
2.4.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	67
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	68
3.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet.....	68
3.2 Tuloslaskelma.....	68
3.3 Rahoituslaskelma	69
3.4 Tase	70
3.5 Konsernilaskelmat.....	71
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	75
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	75
4.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	75
4.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	76
4.4 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	77
4.5 Tasetta koskevat liitetiedot	80
5. KONSERNIN TYTÄRYHTEISÖJEN TILINPÄÄTÖSTIEDOT	85
5.1 Asunto Oy Reisjärven Keskus-Rivi.....	85
5.2 Asunto Oy Reisjärven Viljamäki II	85
5.3 Asunto Oy Reisjärven Viljamäki III	85
5.4 Kiinteistö Oy Reisjärven Petäjälänlinna	85
5.5 Kiinteistö Oy Reisjärven Santala	85
5.6 Kiinteistö Oy Reisjärven Teollisuushallit	85
5.7 Kiinteistö Oy Reisjärven Vuokratalot	85
5.8 R-Net Oy.....	85
6. ALLEKIRJOITUS JA MERKINNÄT	86
7. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT	87

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja (KuntaL 113 §). Toimintakertomuksessa annetaan tiedot kunnan toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä koskevista tärkeistä seikoista. Toimintakertomuksessa kuvataan kunnan toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä. Kuvauksen on oltava kunnan kokoon ja rakenteeseen nähden tasapuolinen ja kattava. (KPL 3:1a §)

Toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa (KuntaL 115§). Toimintakertomuksessa annetaan myös tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Tällaisia asioita ovat arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja niiden perusteella tehdyistä keskeisistä johtopäätöksistä.

Toimintakertomuksessa kunnanhallitus tekee esityksen tilikauden tuloksen käsittelystä. Kattamattoman alijäämän osalta tulee kuvata talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelman riittävyttä talouden tasapainottamiseksi.

Toimintakertomuksessa annetaan myös tiedot siitä, miten kunta huolehtii ympäristöasioista, sosiaalisista asioista ja henkilöstöasioista, ihmisoikeuksien kunnioittamisesta sekä korruption ja lahjonnan torjunnasta. Toimintakertomuksessa kuvataan, millaisia toimintaperiaatteita kunta noudattaa huolehtiessaan edellä luetelluista asioista, toimintaperiaatteiden noudattamisen tulokset sekä kuvaus riskeistä, joiden toteutuminen todennäköisesti haittaa sen toimintaa. Lisäksi annetaan selostus siitä, miten kunta hallitsee näitä riskejä. (KPL 3a:2 §)

1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.2.1 Kunnanjohtajan katsaus

Reisjärven kunta elää edelleen muutosten keskellä. Toimintakulttuurin muutos jatkuu tästä eteenkin päin. Tässä muutoksessa kunnan taloudellista kestävyttä ovat viimevuosien aikana koetelleet kunnan omat merkittävät koulurakentamisen panostukset, kiinteistöjen ym. toimintojen alaskirjaukset ja valtakunnallinen kiky-ratkaisu. Epävarmuus maakunta- ja soteuudistuksen etenemisestä on osittain hidastanut kunnan palvelurakenteen uudistusten toteuttamista ja sitä kautta saavutettavien kustannussäästöjen syntymistä. Kunnan talousarvion tulopohjan muodostusta ovat vaikeuttaneet myös kunnan verotulojen vuosittaiset heilahtelut ja Vm:n kuntien valtionosuusperusteisiin kohdistamat leikkaukset. Reisjärven kunnan talousarvio vuodelle 2018 hyväksyttiin yli 1 milj. euroa alijäämäisenä ja kunnan toimialoilla toteutettiin talousarvion tasapainotus, jonka perusteella valtuusto hyväksyi 15.5.2018 yht. 428 000 euroa nettomenojen leikkauksen. Kustannussäästöt toteutuivat vain osittain, koska kunnan sote-kustannusten osuus ei ole vähentynyt ennakkolaskemien mukaisesti. Syytä voidaan etsiä myös siitä, että kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tarvevakioidun kustannuskertoimen perusteella, kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarve on huomattavasti korkeampaa kuin maassa keskimäärin.

Voimakkaana jatkunut rakentaminen on kasvattanut kunnan konsernivelkamäärän 11317 euroksi/asukas. Suunnitelmat kunnan ja konserniyhtiöiden toiminnan kehityksestä, ennakoivat velkamäärän pysyvän korkeana myös tulevina vuosina. Toimintavuoden aikana kunta on tehnyt linjauksia sijoitusten purkamisesta kunnan elinvoiman kehityksen ja palvelurakentamisen kannalta keskeisiin kohteisiin. Sijoitusten vuodenvaihteen tilanteen äkillinen syöksy vaikutti hetkellisesti kunnan tilinpäätöksen alijäämään, mutta markkina-tilanne on parantunut huomattavasti jo heti tammikuussa 2019. Kunnan alijäämä tilinpäätöksessä oli 1,8 milj. euroa.

Kuntastrategiaa valmisteltiin vuoden aikana kolmen painopisteen pohjalta: elinvoiman edistäminen, terveet tilat ja väestö- ja perhepolitiikka keskiössä. Kunnan vahvat rakentamispäätökset investointiohjelmassa ja toiminnassa toteuttavat jo nyt edellä kuvattuja strategisia tavoitteita. Myös kunnan yritystoiminnan vire jatkuu vahvana. Kunnassa on avoinna useita työpaikkoja ja yritysten tilauskanta on ollut kohtuullisen hyvä. Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa koetaan tärkeäksi. Uuden kehitys- ja talouspäällikön viran myötä kunta pystyy resursoimaan yritysten ja kunnan väliseen yhteistyöhön, kuntamarkkinointiin ja hanketyöhön paremmin kuin tähän saakka. Strategian tavoitteena on kirkastaa Reisjärven kuntakuvaa niin, että yhä laajemmin tunnetaan Reisjärven hyvät lähipalvelut, kohtuulliset asumiskustannukset ja laajat vapaa-ajanviettomahdollisuudet.

Raija Potila
kunnanjohtaja

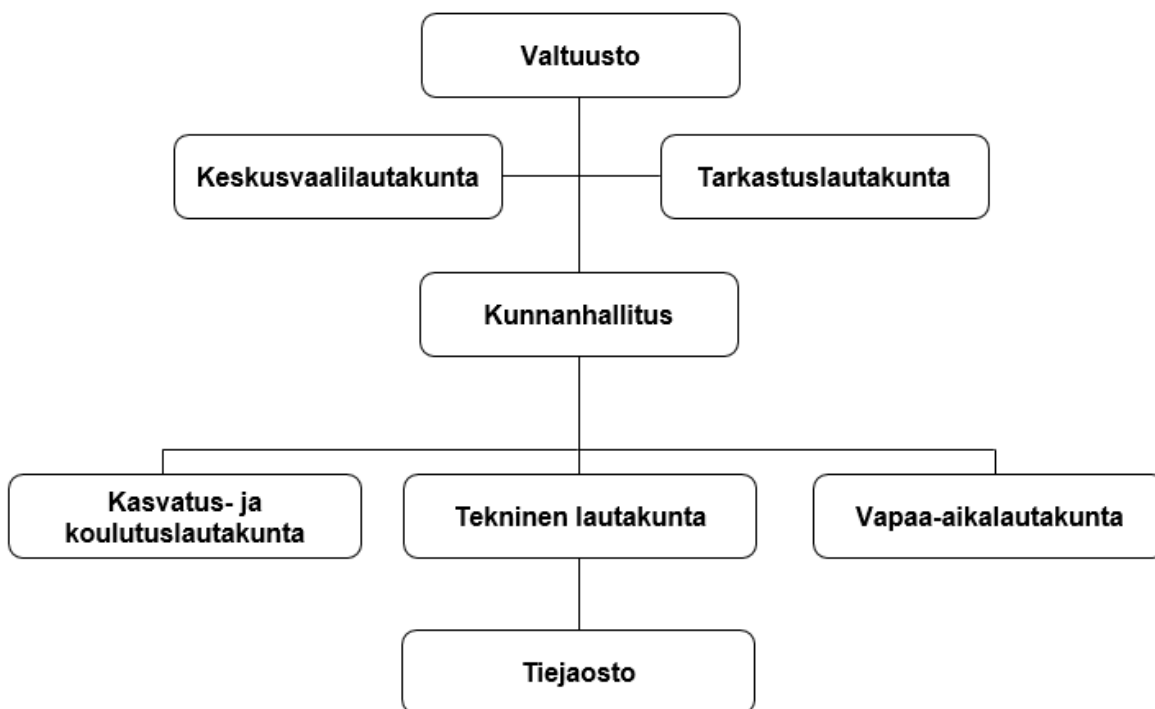
1.2.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kuntalain mukaisesti kunnassa on oltava vaaleilla valitun valtuuston lisäksi kunnanhallitus ja tarkastuslautakunta. Valtuusto voi lisäksi asettaa:

1. kunnanhallituksen alaisena toimivia lautakuntia tai niiden sijasta valiokuntia hoitamaan pysyväisluonteisia tehtäviä;
2. johtokuntia liikelaitoksen tai tehtävän hoitamista varten;
3. jaostoja kunnanhallitukseen, lautakuntaan, valiokuntaan ja johtokuntaan.

Viimeisimmät kunnallisvaalit pidettiin keväällä 2017, jolloin valittiin valtuutetut ajalle 1.6.2017-30.5.2021.

Kunnan luottamushenkilöorganisaatio

Ylintä toimivaltaa kunnassa käyttää neljän vuoden välein valittava kunnanvaltuusto. Valtuusto valitsee kunnanhallituksen, joka johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta vastaten valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta.

Tarkastuslautakunnan valtuusto asettaa kunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen kunnallinen lautakunta, joka toimittaa vaalilain mukaiset sille erikseen kuuluvat tehtävät.

Kunnan luottamushenkilöitä ovat valtuutetut ja varavaltuutetut, kunnan toimielimiin valitut jäsenet, kunnan kuntayhtymän toimielimiin valitsevat jäsenet sekä muut kunnan luottamustoimiin valitut henkilöt. Luottamushenkilöt edistävät tehtävässään kunnan ja sen asukkaiden etua.

Kunnan toimielinten jäsenet ovat tilivelvollisia. Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia toimielimiä ovat kunnanhallitus, lautakunnat, valiokunnat ja johtokunnat, niiden jaostot sekä toimikunnat. Valtuuston jäsenet sen sijaan eivät ole tilivelvollisia.

Luottamushenkilöt

Valtuusto	Valtuutettu		Varavaltuutettu, sijaantulojärj.	
puheenjohtaja	Paavola Kaarlo	KESK	Mäntypuro Kauko	KESK
1. varapj.	Kinnunen Helena, 19.6.2018 asti	KESK	Luotoniemi Erkki	KESK
1. varapj.	Kiviranta Oili, 19.6.2018 alk.	KESK	Kemppainen Timo	KESK
2. varapj.	Nyman Teuvo	KESK	Kinnunen Heli	KESK
	Halonen Jyrki	KESK	Kiiskilä Riina	KESK
	Hirvinen Esa	SDP	Mattila Johannes	KESK
	Huuskonen Sari	KESK	Savola Jarkko	KESK
	Kinunnen Helena	KESK	Haikola Piia	KESK
	Kinnunen Mikko	KESK	Nyman Tiina	KOK
	Niemi Pauli	KESK	Kestilä Asko	VAS
	Parkkila Katri	KESK	Tiina Hirvinen, 19.6.2018 asti	PS
	Pohlman Marko	KOK	Timo Tikkanen, 19.6.-16.11.2018	PS
	Saaranen Jarno	KESK		
	Suontakanen Mikko, 19.6.2018 asti	PS		
	Hirvinen Tiina, 19.6.-16.11.2018	PS		
	Tikkanen Timo, 16.11.2018 alk.	PS		
	Tilli Jouni	KESK		
	Vedenpää Antti	KESK		
	Vedenpää Simo	VAS		
	Vähäsöyrinki Arto	KESK		
Kunnanhallitus	Hallituksen jäsen		Henkilökohtainen varajäsen	
puheenjohtaja	Tilli Jouni	KESK	Saaranen Jarno	KESK
1. varapj.	Vedenpää Antti	KESK	Kemppainen Timo	KESK
2. varapj.	Parkkila Katri	KESK	Kinnunen Heli	KESK
	Huuskonen Sari	KESK	Kiviranta Oili, 21.8.2018 asti	KESK
			Piia Haikola, 21.8.2018 alk.	KESK
	Kinnunen Mikko	KESK	Siniluoto Eija	KESK
	Hirvinen Tiina, 15.11.2018 asti	PS	Tikkanen Timo	PS
	Pietilä Ulla, 15.11.2018 alk.	PS		
	Pohlman Marko	KOK	Nyman Tiina	KOK
Keskusvaalilautakunta	Jäsen		Varajäsen, sijan mukainen järjest.	
puheenjohtaja	Paalavuo Jarkko	KESK	Haapakoski Marja-Leena	KESK
varapj.	Paalavuo Päivi	KOK	Tikkanen Timo	PS
	Lehto Juhani	PS	Kesänen Tiina	KOK
	Hautala Teuvo	SDP	Hirvinen Raili	SDP
	Kestilä Asko.	VAS	Niemi Veijo	VAS
			Haukipuro Henna	KESK
			Rajala Tiina	KESK
			Puurula Seija	KESK
			Saartoala Marko	KESK

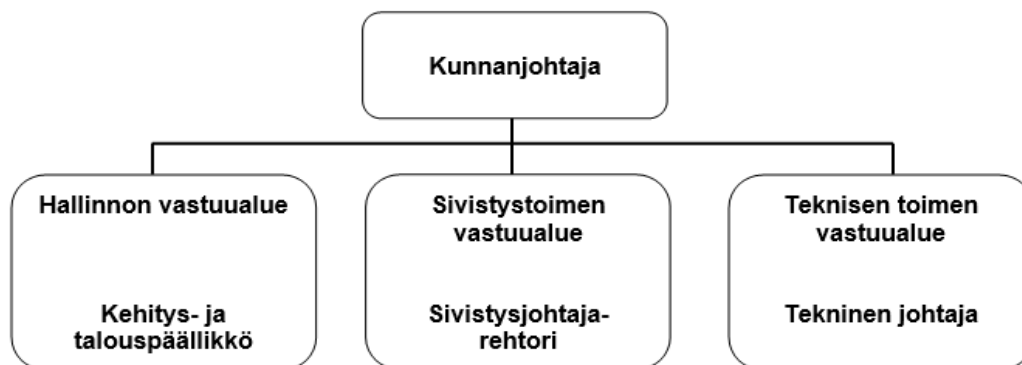
Tarkastuslautakunta	Jäsen		Henkilökohtainen varajäsen	
puheenjohtaja	Hirvinen Esa	SDP	Vähäsöyrinki Arto	KESK
varapj.	Niemi Pauli	KESK	Luotoniemi Erkki	KESK
	Puurula Merja	KESK	Kiiskilä Riina	KESK

Kasvatus- ja koulutuslautakunta	Jäsen		Henkilökohtainen varajäsen	
puheenjohtaja	Kiviranta Oili	KESK	Haikola Piia	KESK
varapj.	Kempainen Timo	KESK	Kärkkäinen Veijo	KESK
	Assinen Kari	KESK	Kokkonen Juha	KESK
	Paalavuo Minna	KESK	Haukipuro Henna	KESK
	Hyvönen Juha-Matti	KESK	Aho Harri	KESK
	Niemi Kauko	PS	Timo Tikkanen, 15.11.18 alk.	PS
	Nyman Tiina	KOK	Savelainen Maria	KOK
kh edustaja	Huuskonen Sari	KESK		

Vapaa-aikalautakunta	Jäsen		Varajäsen	
puheenjohtaja	Parkkila Kimmo	KESK	Paloranta Pentti	KESK
varapj.	Kiiskilä Riina	KESK	Muhonen Kirsi	KESK
	Haikola Piia	KESK	Reinikainen Anne	KESK
	Kinnunen Heli	KESK	Paalavuo Eija	KESK
	Pesola Paavo	KESK	Paananen Ari-Pekka	KESK
	Niskakoski Marja-Leena	SDP	Niskakoski Jari	SDP
	Vedenpää Simo	VAS	Kestilä Asko	VAS
kh edustaja	Parkkila Katri	KESK		

Tekninen lautakunta	Jäsen		Varajäsen	
puheenjohtaja	Mattila Johannes	KESK	Luotoniemi Erkki	KESK
varapj.	Saaranen Jarmo	KESK	Niemi Pauli	KESK
	Kiiskilä Riina	KESK	Kinnunen Heli	KESK
	Aho Minna	KESK	Alakoski Anne	KESK
	Pietilä Ulla	PS	Pietilä Pauli	PS
	Vähäsöyrinki Arto	KESK	Lokasaari Seppo	KESK
	Lakanen Keijo	KOK	Hilliaho Maarit	KOK
kh edustaja	Vedenpää Antti	KESK		

Kunnan hallinto-organisaatio

Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Vastuualuejohtajat vastaavat tulosvastuullisesti vastuualueensa tehtävien hoidosta.

Kuntalain mukaisesti tilivelvollisia ovat toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Reisjärven kunnan tilivelvolliset viranhaltijat ovat: kunnanjohtaja, kehitys- ja talouspäällikkö, sivistysjohtaja-rehtori, vapaa-aikasihteeri ja tekninen johtaja.

Tilivelvollisuus ei muuta sitä vastuuta, joka viranhaltijoilla muutoinkin on asemansa perusteella määrärahan käytöstä päättävänä viranhaltijana, laskujen asiataarkastajana ja hyväksyjänä sekä esimiehenä. Tilivelvollisuuden määrittely ei poista huolellisuusvelvoitetta muiltakaan viranhaltijoilta ja työntekijöiltä.

Sijainti

Reisjärven kunta sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan maakunnan etelälaidalla. Läntisenä rajanaapurina on Lestijärvi ja eteläisenä rajanaapurina Kinnula ja Pihtipudas. Muina rajanaapureina ovat pohjoispuolella Sievi ja itäpuolella Haapajärvi.

Hallinnollisesti Reisjärvi kuuluu Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan, Pohjois-Pohjanmaan liittoon ja Keski-Pohjanmaan liittoon. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen osalta Reisjärvi kuuluu Peruspalvelukunta-yhtymä Selänteeseen ja erikoissairaanhoidon osalta Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystaloudelliseen yhteistyöyhtymä Soiteen.

1.2.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Tähän lukuun on koottu tiivistelmä kansantalouden ja kuntatalouden kehityspiirteistä ja näkökulmista, joilla on vaikutusta kunnan toimintaan ja taloudelliseen tilaan.

Lähteet: VM Kuntatalousohjelma 2018 - 2021, 2017; VM Kuntatalousohjelma 2019, syyskuu 2018; VM Taloudellinen katsaus 17.12.2018, Talvi 2017 42a; VM Talousnäköymät ja palkanmuodostus, tammikuu 2019; VM Tiedote 6.3.2019.

Yleinen talouskehitys

Suomen talouden tuotanto lisääntyi vuonna 2018 laaja-alaisesti, kuitenkin vuotta 2017 hitaammin. Maailman-kaupan ennakoitaan hidastuvan kaupan esteiden lisääntyessä, mikä hidastaa viennin kasvua ja näkyy myös investointien odotuksissa. Investointien kasvun ennustetaan hidastuvan selvästi vuonna 2019, mikä johtuu erityisesti rakennusinvestointien kääntymisestä laskuun. Keskipitkällä aikavälillä kasvu jää alle 1 prosenttiin.

Suomen BKT kasvoi Valtionvarainministeriön ennusteen mukaan 2,5 % vuonna 2018. Teollisuusyritysten tuotanto-odotukset ovat maltillistuneet ja kasvun esteet yleistyneet. Työvoiman saatavuusongelmat ovat lisääntyneet etenkin rakennustoiminnassa sekä palvelualueilla ja myönnettyjen rakennuslupien määrä on kääntynyt laskuun. Vuonna 2019 Suomen BKT:n kasvun ennakoitaan hidastuvan 1,5 prosenttiin. Investointien kasvun ennustetaan hidastuvan selvästi vuonna 2019, mikä johtuu erityisesti rakennusinvestointien kääntymisestä laskuun. Talouskasvun ennustetaan hidastuvan edelleen 1,3 prosenttiin vuonna 2020.

Vuoden 2018 kuluttajahintojen keskimääräiseksi vuosimuutokseksi eli inflaatioksi muodostui 1,1 % kansallisella indeksillä mitattuna. Joulukuussa 2018 kansallisen kuluttajahintaindeksin vuosimuutos oli 1,2 %, kun vuotta aiemmin vastaava luku oli 0,5 %. Ennuste vuoden 2019 inflaatioksi on 1,4 %.

Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kehitys jatkuu nopeana ansiotason nousun kiihtyessä. Inflaation kiihtymisestä huolimatta reaalitytulot kasvavat ja kotitalouksien kulutuksen ennakoitaan kiihtyvän vuonna 2019 vuoteen 2018 verrattuna. Talouskasvun hidastumisesta huolimatta reaalitytulokasvu on maltillinen kehitys ylläpitää työvoiman kysyntää vuosina 2019–2020. Kansantalouden palkansaajien ostovoiman kehitys määräytyy pitkälti ansiotason, työllisyyden, inflaation ja verotuksen perusteella. Palkansaajien ostovoima kasvaa 2,1 % vuonna 2019 ja 1,1 % vuonna 2020.

Julkinen talous

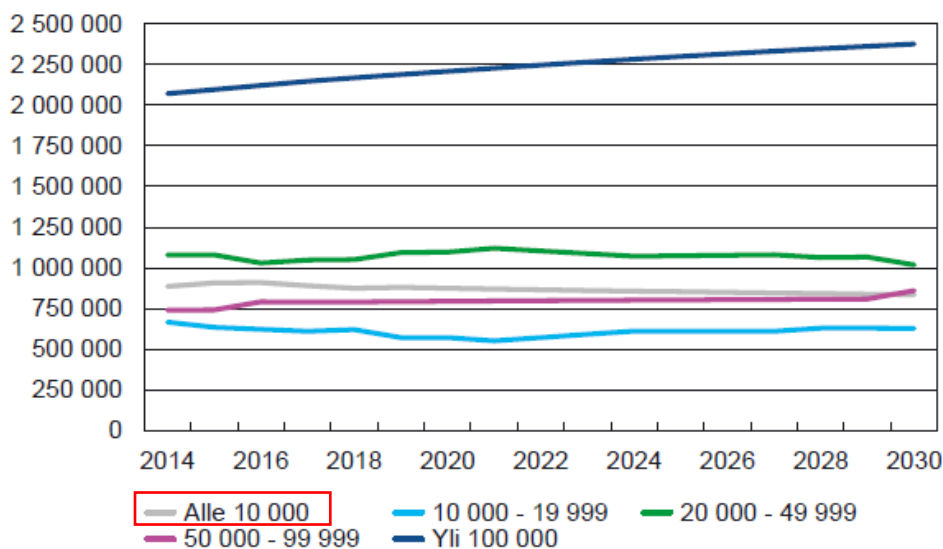
Julkinen talous vahvistuu vielä lähivuodet, mutta alkaa heikentyä jälleen 2020-luvun alussa, kun talouskasvu hidastuu ja kuluhan hallituskauden vuosittaiset sopeutustoimet päättyvät. Julkista taloutta heikentää väestön ikääntymisestä aiheutuvat menot. Menojen ja tulojen välinen epätasapaino uhkaa kasvaa pitkällä aikavälillä.

Myöhemmin jää nähtäväksi, kuinka suurelta osin viime aikainen työllisyyden kasvu jää pysyväksi myös matalasuhdanteessa ja kuinka suurelta osin kyseessä on tilapäinen hyvästä suhdanteesta johtuva ilmiö. Julkista taloutta nopeasti vahvistavat toimet ovat tärkeitä. Ilman uusia päätöksiä julkinen talous heikkenee. Lisäksi rakenteellisten uudistusten vaikutuksiin liittyy epävarmuutta ja ne alkavat kantaa hedelmää vasta pidemmällä aikavälillä.

Kunnat ja kuntatalous

Suomen kunnat eroavat kooltaan, olosuhteiltaan ja kantokyvyiltään merkittävästi toisistaan. Väestön ikääntyminen ja muuttoliike näkyvät kuntien eriytymiskehityksenä. Kunnat eriytyvät ja erilaistuvat voimakkaasti toisistaan väestökehityksen, palveluiden järjestämisen ja elinvoimaisuuden suhteen. Kaupunki-seutujen ulkopuolella on merkittävä määrä kuntia, joissa väestön keski-ikä on jo nykyisin hyvin korkea ja väestöllinen huoltosuhde siten heikko. Näistä kunnista valtaosa oli alle 5 000 asukkaan kuntia.

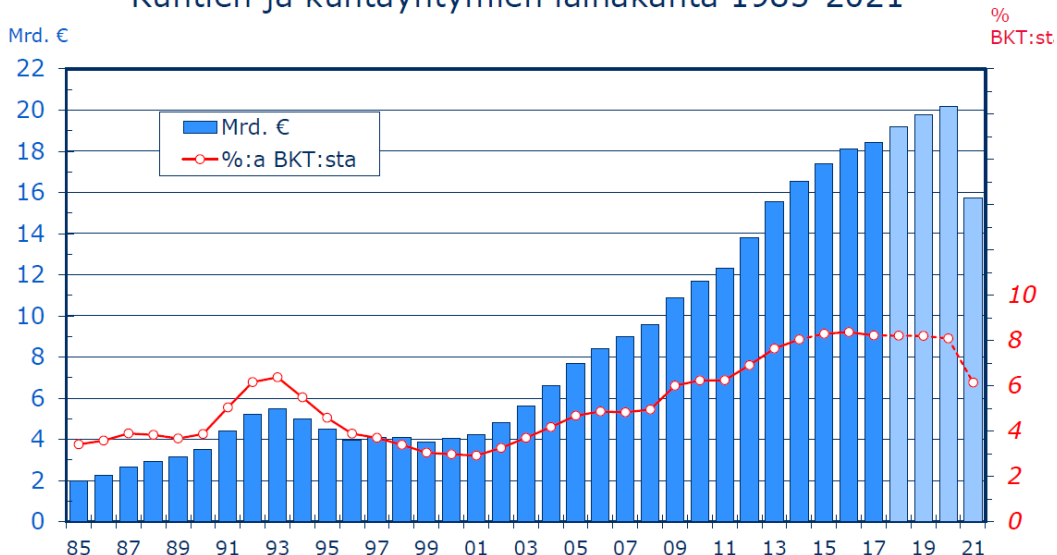
Asukasluvun ennustettu kehitys eri kuntakokoryhmissä

Lähde: Tilastokeskuksen vuoden 2015 väestöennuste

Kuntatalouden lainakanta kasvoi yli 300 milj. euroa yhteensä 18,4 mrd. euroon. Lainakannan kasvu selittyi pääosin kuntayhtymien, erityisesti sairaanhoitopiirien, kasvaneilla investoinneilla. Kuntien ja kuntayhtymien lainakannan kehitystä pidemmällä aikavälillä ja ennustetta vuoteen 2021 saakka kuvaa seuraava kaavio.

Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta 1985-2021

Lähde: Vuodet 1985-2017 Tilastokeskus, ennuste 2018-21 VM

Valtiovarainministeriö on julkaissut 5.3.2019 esiselvityksen kuntien valtionosuusjärjestelmän kehittämistarpeista. Vaikka esiselvitys onkin perustunut maakunta- ja sote-uudistuksen vaikutuksiin, tarkastellaan esiselvityksessä tilastojen ja väestöennusteen perusteella kuntien toimintaympäristön kehitystä. Kuntien erilaisesta tilanteesta johtuen pelkästään valtionosuusjärjestelmää kehittämällä ei voida vastata erikokoisten ja eri tilanteessa olevien kuntien haasteisiin, kuten verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen, veromenetysten kompensointiin sekä kuntien valtionosuusjärjestelmän kannustavuuteen. Vaikka kuntatalous kokonaisuutena on vahvistunut, erot kuntien välillä ovat säilyneet suurina.

Työllisyys

Työllisyyden kasvu oli vuonna 2018 erittäin nopeaa. Valtakunnallinen työllisyysaste oli 72,5 prosenttia joulukuussa 2018. Koko vuoden 2018 työttömyysaste laski yli prosenttiyksiköllä 7,4 prosenttiin. Työttömien määrä laski vuonna 2018 kaikilla alueilla ja kaikissa ikä-ryhmissä. Toimialoitain ammattitaitoisesta työvoimasta oli jopa pulaa. Työllisyysasteen ennakkoidaan nousevan 73,3 prosenttiin ja työttömyysasteen laskevan 6,6 prosenttiin vuonna 2021.

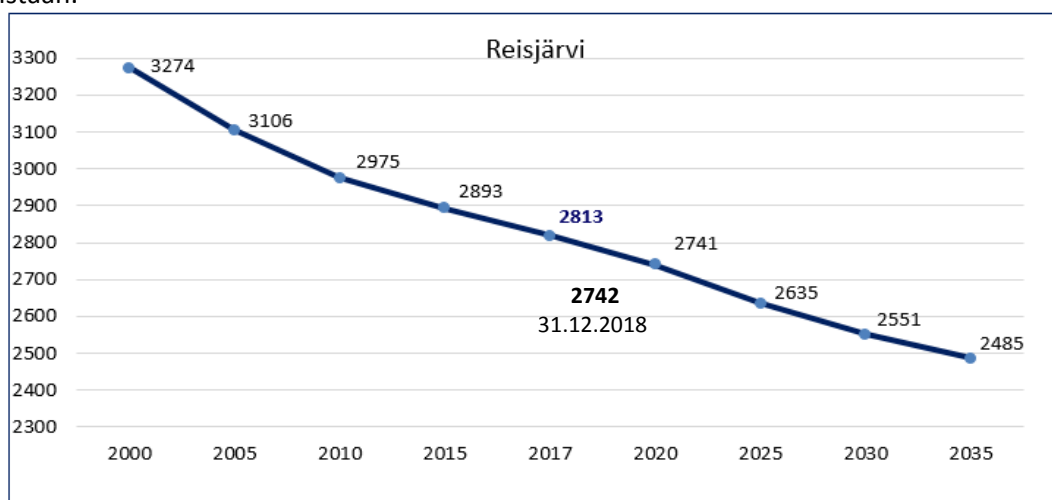
Väestökehitys

Suomen kunnat eroavat kooltaan, olosuhteiltaan ja kantokyvyiltään merkittävästi toisistaan. Väestön ikääntyminen ja muuttoliike näkyvät kuntien eriytymiskehityksenä ja vaikuttavat kuntien toimintaympäristöön. Kunnat eriytyvät ja erilaistuvat voimakkaasti toisistaan väestökehityksen, palveluiden järjestämisen ja elinvoimaisuuden suhteen. Edellä mainitussa valtionosuusjärjestelmän suuntaviivoja selvittäneessä esiselvityksessä on tarkasteltu tilastojen ja väestöennusteen perusteella kuntien kehitystä väestökehityksen ja eräiden taloutta kuvaavien muuttujien perusteella. Väestön määrän ja rakenteen kehityksellä on merkittävät vaikutukset palvelujen järjestämisen kustannuksiin, kunnan tulopohjaan, investointitarpeisiin ja yleiseen elinvoimaan.

Yksi yleistyvä piirre on vanhusväestön suuri osuus, jossa on 2010-luvulla tapahtunut selkeä muutos. Väestöennusteen perusteella vuodesta 2030 lähtien noin puolessa kunnista 65 vuotta täyttäneiden osuus ylittää kolmanneksen rajan. Ikärakenteen muutoksella on vaikutusta kunnan verotulopohjaan ja yleiseen elinvoimaan. (VM Tiedote 6.3.2019)

Väkiluku kasvaa tällä hetkellä pääasiassa maakuntien keskuskaupungeissa ja niiden naapurikunnissa. Sen sijaan väestö vähenee ja vanhenee etenkin Pohjois-Suomessa, Itä-Suomessa ja myös Länsi-Suomen sisämaan kunnissa. Vuosina 2013–2017 väestö väheni yli 150 kunnassa joka vuosi. Tämä kehitys yhdistettynä viime vuosien julkisen talouden kireyteen on lisännyt riskejä palveluiden saatavuuden ja laadun yhdenvertaisuuden toteutumiselle. Väestörakenteen erot kuntien välillä ovat myös kasvaneet. On kuitenkin huomioitava, että kuntakokoryhmien sisälläkin on asukasluvun ennustetussa kehityksessä suuria kuntien välisiä eroja.

Reisjärven kunnan asukasluku oli Tilastokeskuksen 29.1.2019 julkaistun ennakkotiedon mukaan vuoden 2018 lopussa 2742 henkeä. Vähennystä oli 71 asukasta vuoden 2018 aikana. Kunnan väestöstä alle 15-vuotiaita on noin 19 %, 15–64 -vuotiaita on 56 % ja yli 64-vuotiaita 25 %. Väestöennusteen mukaan asukasluku jatkaa vähenemistään.

Lähde: Tilastokeskus

Reisjärvellä myönteistä kehitystä tapahtui kuitenkin vuoden 2019 kahden ensimmäisen kuukauden aikana, jolloin asukasluvun kasvu oli +4. Vastaavasti samana ajankohtana vähennystä oli Haapajärvellä -21, Pyhäjärvellä -33, Kärämäellä -10 ja Nivalassa -8.

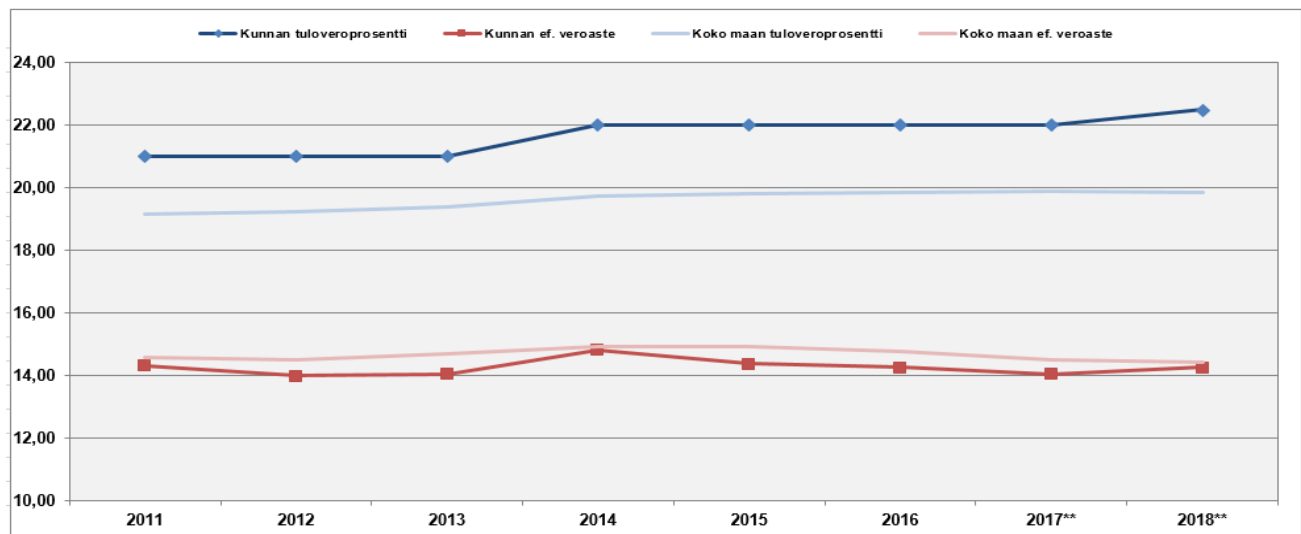
Verotus

Reisjärven kunnan tuloveroprosenttia nostettiin 0,5 %-yksiköllä 22,5 %:iin vuodelle 2018, kun se oli vuodesta 2014 lähtien ollut 22,00 %. Korotuksen jälkeen tuloveroprosentti oli valtakunnan korkeinta tasoa. Kiinteistövero nostettiin muun kuin vakituinen asuinrakennuksen osalta 0,15 %-yksiköllä 1,35 prosenttiin ja rakentamattoman rakennuspaikan osalta 1,0 %-yksiköllä 3,00 prosenttiin vuodelle 2018. Lisäksi voimalaitosrakennuksen veroprosentiksi määriteltiin 2,00 prosenttia.

Verotulojen määrä ei korotetulla tuloverotuksen tasollakaan kasvata Reisjärven verotuloja merkittävästi. Erialaisten verotukseen kohdistuvien vähennysten jälkeen todellinen eli ns. efektiivinen veroaste jää 14,29 % tasolle. Efektiivisellä veroasteella tarkoitetaan tosiasiasa maksuun pantujen verojen suhdetta tuloihin. Tästä syystä kunnan tuloveroprosentti ei vastaa todellista veroastetta. Seuraava taulukko kuvaa tilannetta Reisjärven kunnan osalta:

Reisjärvi

	2012	2013	2014	2015	2016	2017**	2018**
Kunnan tuloveroprosentti	21,00	21,00	22,00	22,00	22,00	22,00	22,50
Kunnan ef. veroaste	14,02	14,07	14,82	14,38	14,28	14,04	14,29
Erotus	6,98	6,93	7,18	7,62	7,72	7,96	8,21

Koko maa	2012	2013	2014	2015	2016	2017**	2018**
Koko maan tuloveroprosentti	19,24	19,38	19,74	19,83	19,85	19,90	19,86
Koko maan ef. veroaste	14,49	14,71	14,93	14,94	14,80	14,51	14,45
Erotus	4,75	4,67	4,81	4,89	5,05	5,39	5,41

Verotulojen osuus Reisjärven kunnan kaikista ulkoisista tuloista on 31 %. Vaikka pelkästään verotulojen varaan ei kunnan taloutta voida rakentaa, on verotulojen kasvattaminen keskeinen talouden tasapainoon saattamisen keino pitkällä aikavälillä. Vaikka verotuksen tason korottamiselle ei juurikaan ole ollut vaihtoehtoja viime vuosina, korotuksia ei voida loputtomiin jatkaa. Keskeisintä kunnan talouden kestävyden kannalta on tuloverojen ja yhteisöverojen saaminen kasvuun.

1.2.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Tässä luvussa kuvataan olennaiset muutokset kunnan tuloperusteissa ja tehtävissä. Toiminnan tarkempi esittely sisältyy kunkin vastuualueen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden kuvauksiin.

Toiminta

Reisjärven kunta päätti käynnistää alakoulun rakentamisprojektin, kun syksyllä 2017 ilmeni, että Kalajan ja Leppälahden alakouluissa on sisäilmaongelmia ja laajoja peruskorjaustarpeita, eikä peruskorjauksen toteuttamista nähty kannattavana. Päätös kunnan uudesta 240 oppilaan kaksisarjaisesta alakoulusta tehtiin valtuustossa 15.5.2018. Koulu päätettiin sijoittaa Niemenkartanon koulun yhteyteen ja kouluun sijoitetaan tilat myös esiopetukselle ja aamu- ja iltapäivätoiminnalle. Uuden alakoulun kustannusarvio on 3,2 miljoona

euroa ja se rahoitetaan kiinteistöleasing rahoituksella. Koulu valmistuu kesällä 2019. Kesällä 2018 valtuusto lakkautti Kalajan ja Leppälahden alakoulut ja elokuusta 2018 alkaen Reisjärven kunnassa on toiminut yksi Niemenkartanon alakoulu. Osa koulun toiminnasta järjestetään väistötiloissa uuden koulutilan valmistumiseen saakka.

Uuden päiväkodin suunnitteluprosessi käynnistettiin kesällä 2018. Päiväkoti päätettiin sijoittaa nykyisen päiväkodin viereen. Päiväkodin on arvioitu valmistuvan 2020 vuoden alussa. Tällä hetkellä varhaiskasvatus toimii useissa eri toimipisteissä.

Vuohtojärven Biotalous- ja virkistyskäyttökunnostushanke käynnistettiin kunnanhallituksen päätöksellä 18.10.2018 § 143. Hanke on jakaantunut vuosille 2018-2020 ja sen kustannusarvio on 860.000 euroa ja kuntarahanosuus 376.000 euroa.

Talous

Reisjärven kunnan taloudellinen tilanne, huomioiden kunnan velkamäärän, tulorahoituksen heikkenemisen, välttämättömät investointitarpeet ja vuodelta 2018 syntyvän alijäämän, edellyttävät merkittäviä pysyviä kustannussäästöjä tulevina vuosina.

Kustannussäästöjä lähdettiin hakemaan sosiaali- ja terveyspalveluja kunnalle tuottavan Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen toiminnoista, sillä Selänteen osuus kaikista kunnan ulkoisista käyttötalouden toimintakuluista on peräti 46 %. Peruspalvelukuntayhtymän ja kunnan yhteistyön tuloksena päädyttiin esittämään Reisjärven vuodeosaston muuttamista arviointiyksiköksi vuoden 2019 aikana. Esitys sisältyi Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen vuosisopimukseen ja talousarvioon vuodelle 2019 sekä talous-suunnitelmaan vuosiksi 2020–2021, jonka Reisjärven kunnanvaltuusto hyväksyi marraskuussa 2018. Toimintamallin muutoksella haetaan kustannussäästöjä jo vuodelle 2019 ja vuodesta 2020 lähtien vuositasona noin 400.000 euron sote-menojen alenemaa.

Tilinpäätöksen 2018 ulkoiset ja sisäiset toimintatulot olivat toteutumisvertailun mukaan 9,2 milj. euroa eli 0,4 milj. euroa yli arvion ja toimintamenot -28,2 milj. euroa, eli 0,4 milj. euroa alle talousarvion. Toimintakate oli 22.761,83 euroa yli talousarvion eli toteutuma oli 100,1 %. Vuosikate oli -905.736 euroa vuonna 2018, kun se vuonna 2017 oli +809 012,50 euroa. Käyttötalouden toimintakate toteutui kokonaisuudessaan vuoden aikana suunnitellun mukaisesti.

Reisjärven kunnan investointimenot olivat -685.685,88 euroa, mikä oli 1.473.314,45 euroa talousarviota vähemmän. Vuoden 2018 suurimmat investointimenot kohdistuivat Niemenkartanon koulun ja kunnantalon korjauksiin sekä asuntojen kunnostuksiin.

Vuonna 2018 toteutui sopimuspalkkojen yleiskorotus 1.5.2018 lukien. Lisäksi paikallinen tuloksellisuuteen perustuva kertaerä kohdistui vuoteen 2018, vaikka se maksettiin vuoden 2019 puolella. Julkisen sektorin lomarahojen leikkaus vaikuttaa vuosien 2017–2019 aikana ansaittuja vuosilomiin liittyviä lomarahoja.

Rahoitus

Verotulot

Vuoden 2018 talousarvioon kunnan verotulojen yhteismääräksi oli arvioitu Suomen Kuntaliiton veroennustekehikon mukaisesti 8.454.000 euroa. Talousarvioon nähden verotulot toteutuivat 95 prosenttisesti.

Reisjärven kunnan osalta verotuloennuste heikkeni vuoden 2018 aikana talousarvioon nähden seuraavasti: elokuussa -369 000 e, syyskuussa -364 000 e, lokakuussa -416 000 e ja marraskuussa -464 000 euroa.

Vuoden 2018 talousarvion laadintavaiheessa verotuloennuste oli vielä 8.454.000 miljoonaa euroa:

Reisjärvi

TILIVUOSI				1 000 €		S
	2015	2016	2017**	2018**	2019**	2020**
Verolaji						
Kunnallisvero	7 750	6 830	7 134	7 332	7 431	4 236
<i>Muutos %</i>	4,6	-11,9	4,4	2,8	1,3	-43,0
Yhteisövero	355	346	421	419	432	352
<i>Muutos %</i>	16,7	-2,6	21,9	-0,5	3,2	-18,6
Kiinteistövero	657	684	692	702	702	702
<i>Muutos %</i>	3,8	4,1	1,1	1,5	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	8 761	7 860	8 247	8 454	8 565	5 291
<i>Muutos %</i>	5,0	-10,3	4,9	2,5	1,3	-38,2

Marraskuussa 2018 verotuloennuste oli enää 7.990.000 euroa:

TILIVUOSI	9.11.2018			1 000 €		S
	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
Verolaji						
Kunnallisvero	6 830	7 136	6 942	7 507	7 605	7 882
<i>Muutos %</i>	-11,9	4,5	-2,7	8,1	1,3	3,6
Yhteisövero	344	415	359	404	414	428
<i>Muutos %</i>	-2,9	20,5	-13,4	12,4	2,5	3,3
Kiinteistövero	684	691	688	688	688	688
<i>Muutos %</i>	4,1	1,0	-0,3	0,0	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	7 859	8 242	7 990	8 600	8 707	8 998
<i>Muutos %</i>	-10,3	4,9	-3,1	7,6	1,2	3,3

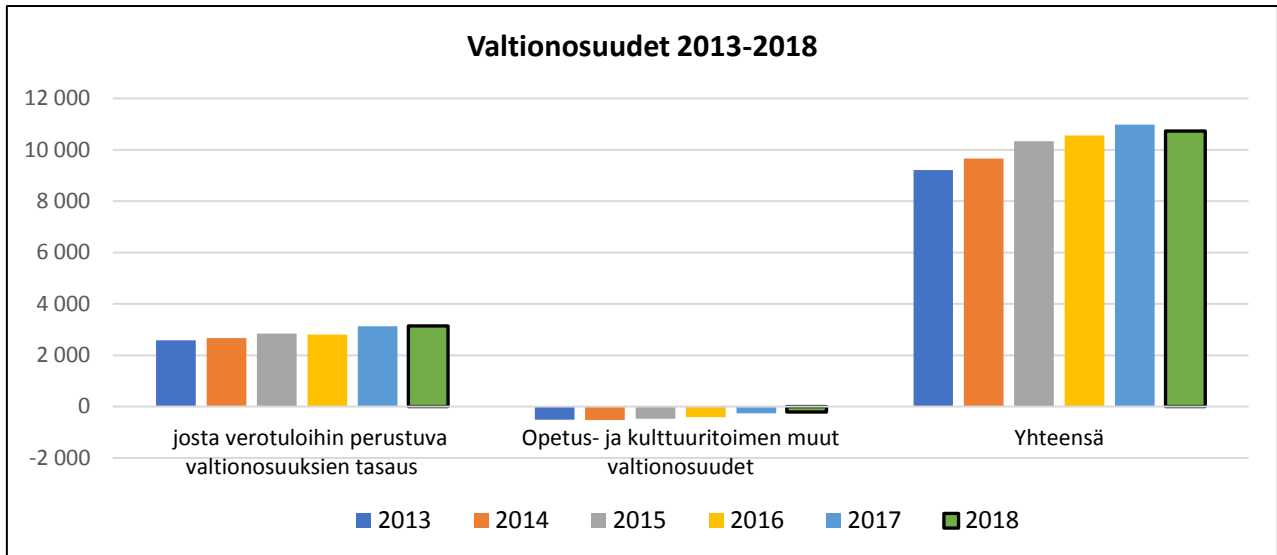
Lopullisesti toteutuneet verotulot olivat 8.030.156 euroa eli 423.844 euroa alle talousarvion. Vuoden 2018 verotulokertymä oli 211.413 euroa pienempi kuin vuonna 2017, jolloin verotulot toteutuivat 8.241.569 euron suuruusena. Syyt arvioitua huomattavasti pienempien verotulojen määrän vuonna 2018 on selvitetty sivulla 15 kohdassa ”Merkittävät poikkeamat tilinpäätösvouden talousarvioon niiltä osin kuin valtuusto ei ole poikkeamia hyväksynyt talousarviomuutoksina”.

Suomen Kuntaliiton mukaan vuonna 2019 kunnallisverojen odotetaan kasvavan koko maassa jopa yli 5 %. Syyt vahvaan kasvuun juontuvat osittain jäännösverojen maksun aikaistumisesta johtuvasta kertaluonteisesta verotulojen lisäyksestä. Verovuoden 2018 jäännösverot tilittyvät kunnille verotuksen joustavan valmistumisen myötä pääosin vuoden 2019 aikana. Työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksun alentuminen 0,4 %-yksiköllä vuonna 2019 nostaa omalta osaltaan verotuloja vuonna 2019, kuten myös huomattavasti parantunut työllisyystilanne. Positiivisen kehityksen odotetaan tuovan kasvavia kunnallisverotuloja. Kuntakohtaiset arviot vuoden 2019 ja sitä seuraavien vuosien kaikista verotuloista tarkentuvat huhtikuun loppupuolella, jolloin vuoden ensimmäiset kuntakohtaiset ennusteet saapuvat kuntiin.

Valtionosuudet

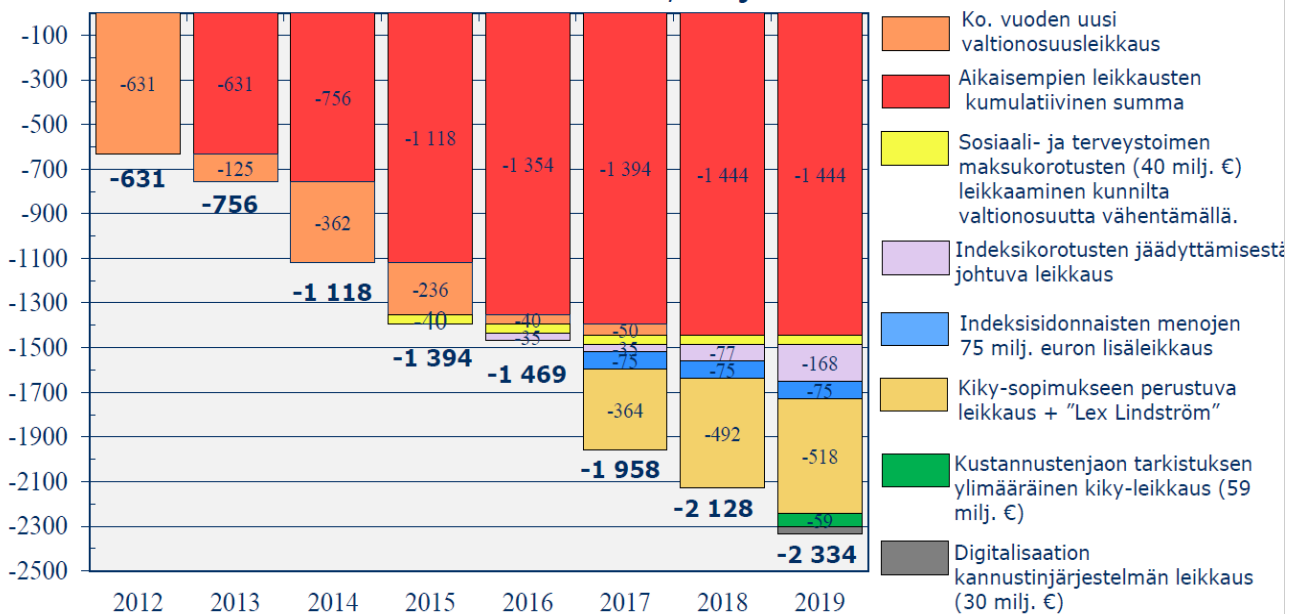
Valtionosuudet toteutuivat 102,6 prosenttisesti vuonna 2018. Kunta sai valtionosuuksia yhteensä 10.731.340 euroa, mikä oli 275.340 euroa talousarviossa arvioitua enemmän. Vuoden 2018 valtionosuudet olivat kuitenkin 250.908 euroa edellisvuotta pienemmät.

Valtionosuudet, 1000 e	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Peruspalvelujen valtionosuus	9 716	10 180	10 811	10 967	11 250	10 938
josta verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	2 574	2 669	2 843	2 805	3 134	3 141
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-511	-518	-476	-416	-267	-207
Yhteensä	9 205	9 662	10 335	10 551	10 982	10 731
Muutos edelliseen vuoteen		+456	+673	+216	+432	-251

Valtionosuusrahoituksen määrä tulee hieman pienenemään vuosittain, mikäli väestön määrän väheneminen kunnassa jatkuu. Valtionosuuksien leikkaukset ja niiden kerrannaisvaikutukset ovat kuluneella vuosikymmenellä heikentäneet merkittävästi kuntien talouden tulopohjaa. Tätä kuvaa alla oleva Kuntaliiton kaavio.

Vuosien 2012-2019 leikkausten vaikutus kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen, milj. €

Merkittävät poikkeamat tilinpäätösvuoden talousarvioon niiltä osin kuin valtuusto ei ole poikkeamia hyväksynyt talousarviomuutoksina.

Valtuusto hyväksyi seuraavat vuoden 2018 talousarviomuutokset:

Käyttötalous

20.3.2018 § 15	Alakoulun rakentamisen leasingrahoituskustannukset	-60 000
15.5.2018 § 24	Talouden tasapainotustoimet, nettomuutos	428 000
19.6.2018 § 39	Reviirin purkukustannukset	<u>-40 000</u>
	Nettomuutos	+328 000

Investoinnit:

20.3.2018 § 15	Varhaiskasvatus tilojen suunnittelu ja rakentaminen	-150 000
19.6.2018 § 38	Niemenkartanon koulun korjaukset	<u>-100 000</u>
	Nettomuutos	-250 000

Talousarviomuutosten jälkeen kunnan talousarvion tilikauden tulos jäi alijäämäiseksi -836.950 euroa. Vastuualueet kokonaisuutena pysyivät muutetussa talousarviossa ja 19 miljoonan euron toimintakate ylittyi vain 22.762 eurolla. Merkittävimmät talousarviopoikkeamat aiheuttivat verotulojen alittuminen, arvopaperisalkun sijoitusten markkina-arvojen raju lasku vuodenvaihteessa ja ennakoitua suuremmat pysyvien vastaavien hyödykkeiden poistot. Epävarmuus peruspalvelukuntayhtymä Selänteen syksyllä ennakoimasta maksuosuuden palautuksesta säilyi vuoden loppuun saakka, joten käyttötalouteen ei tehty kesän jälkeen muita talousarvomuutoksia.

Reisjärven kunnan investointimenot olivat -685.685,88 euroa ja toteutuivat siten 1.473.314,45 euroa talousarviota pienempinä. Merkittävimmät tekijät talousarvion alittumiselle olivat investoinnit, jotka eivät toteutuneet tai siirtyvät seuraavalle vuodelle, kuten valokuituverkon valmistuminen ja vastaanottohallin rakentamisen toteutuminen.

Verotulot

Verotulojen pieneneminen 423.844 eurolla arvioidusta kohdistui erityisesti tuloveroon, joka oli 355.253 euroa arvioidua pienempi. Pääsyyt verotulojen rajuun laskuun vuonna 2018 jakaantuvat kolmeen isoon tekijään, joiden yhteisvaikutuksen seurauksena kuntien saamat verotuloennusteet laskivat vuoden 2018 talousarvion laadintatilanteesta. Suomen Kuntaliiton mukaan vuoden 2018 verotulojen pieneneminen johtui kolmesta päätekijästä:

1) Kilpailukyky sopimus

Kuntien kannalta verovuosi 2017 oli odotettua heikompi (kaikki kunnat -1,4 %), mikä johtui pääosin kilpailukyky sopimuksen vaikutuksista kuntien veropohjassa. Reisjärvellä ansiotulot verovuonna 2017 olivat suurin piirtein 0 -kasvussa, mutta kunnallisvero laski -4,3 % pääosin kikyistä johtuen.

2) Tilitysjärjestelmän vaikutukset

Tuloveron heikko kehitys verovuonna 2017 ja pääomatuloverojen voimakas kasvu (+17 %) johtivat suuriin negatiivisiin tilitysoikaisuihin kunnille verotuksen päätyttyä. Syy suuriin negatiivisiin oikaisuihin johtui pääomaomaverotulojen ja lähinnä luovutusvoittojen merkittävästä kasvusta. Näiden verojen ennustaminen on haastavaa, ja on yleensä syy vero-oikaisujen taustalla.

Kuntien verokertymiin vaikuttaa veronalaisten tulojen ja vähennysten kehityksen lisäksi verotilitysten vuotuinen vaihtelu. Verokertymissä on ennakoimatonta vaihtelua erityisesti suhdannekäänteissä (pääomaverotulojen kasvu). Tämä ilmeni viimeksi vuoden 2018 aikana, jolloin kuntien verotulot heikkenivät loppuvuodesta ennako-odotuksiin verrattuna.

Reisjärven kunnan marraskuun 2018 verotulojen maksuunpanotilitys oli negatiivinen -140.865 euroa eli tilityksessä kunnalle tuli maksettavaa. Lisäksi joulukuussa oikaistiin myös verovuoden 2018 jako-osuuksia, mikä omalta osaltaan myös heikensi kuntien verokertymiä.

3) Ennätysuuret ennakonpalautukset

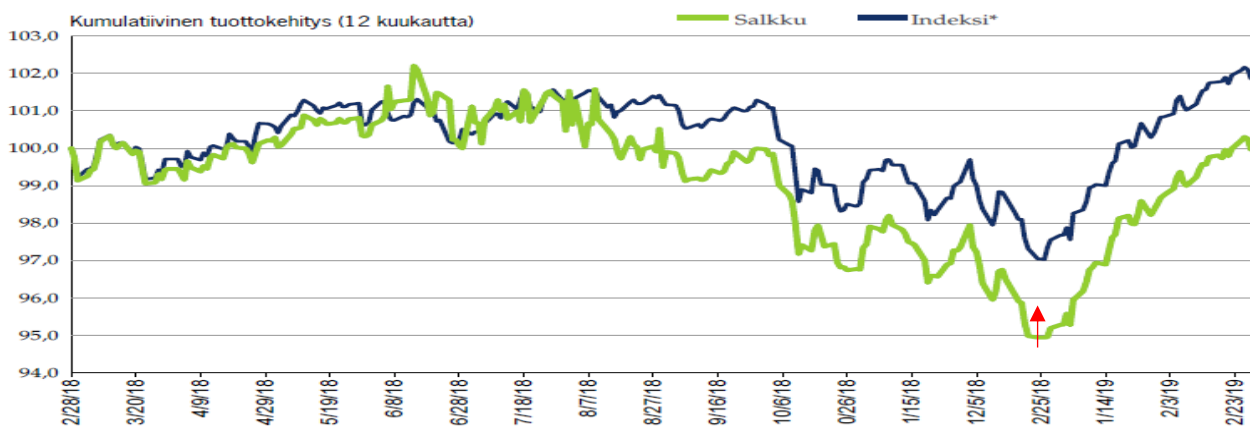
Vuonna 2018 henkilöasiakkaille palautettiin ennätysellisen paljon kunnallisveroja. Vuoteen 2017 verrattuna yli 250 miljoonaa enemmän. Henkilöasiakkaiden ennakonpalautukset ovat viime vuosina kasvaneet tasaisesti. Reisjärven osuus ennakonpalautuksista oli 674.019 euroa.

Arvopaperisalkku

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston tilinpäätöstä koskevien ohjeiden mukaisesti tilinpäätöksen laadinnassa on noudatettava varovaisuuden periaatetta. Varovaisuus edellyttää erityisesti, että tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa otetaan huomioon muun muassa ainoastaan tilikaudella toteutuneet voitot ja kaikki poistot ja arvonalennukset taseen vastaavista. Yleisohjeen ja kirjanpitolain säännösten mukaisesti, jos rahoitusarvopapereiden todennäköinen käypä markkinahinta tilinpäätöspäivänä on niiden alkuperäistä hankintamenoa alempi, ne merkitään taseeseen tilinpäätöspäivän markkinahinnan määräisinä. Lisäksi vuodesta 2016 lähtien kunnissa ei sovelleta kirjanpitolain 5:2 a§ mahdollisuutta arvostaa rahoitusvälineitä käypään arvoon.

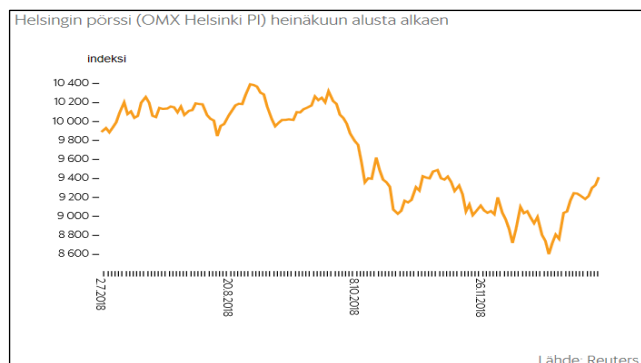
Reisjärven osalta säännökset tarkoittavat, että vuoden 2018 tilinpäätökseen oli kirjattava arvopaperisalkun hankintahinnan ja tilinpäätöspäivän markkina-arvon välinen erotus tulosvaikutteisesti rahoituskuluksi. Arvopaperisalkusta syntyi tilikaudelle 2018 markkina-arvojen arvonalenemisesta johtuvia kulukirjauksia kaikkiaan -629.532,67 euroa, josta nettovaikutus tilinpäätökseen oli 590.457,34 euroa. Kunnan arvopaperisalkun markkina-arvo vuoden 2018 lopussa oli arvonalenemisen jälkeen yhteensä 12,2 milj. euroa.

Kunnan arvopaperisalkun vuodenvaihteen tilanne sekä kehitys 1.1.2018 – 1.3.2019:

Kunnan arvopaperisalkun markkina-arvon kehitys loppuvuonna 2018 seurasi yleistä kurssikehitystä Helsingin pörssissä. (kuva oikealla)

Arvopaperisalkun markkina-arvo palautui vuodenvaihteen jälkeen nopeasti vuoden 2018 huipputasolle.

Poistot

Suunnitelman mukaisten poistojen määrä ylitti talousarvion 105.313 eurolla. Poistojen määrät oli arvioitu talousarviossa alunperin liian pieniksi.

1.2.5 Kunnan henkilöstö

Vakinaista henkilöstöä 31.12.2018 kunnassa oli 162 henkilöä, josta 93 naisia (57 %) ja miehiä 69 (43 %).

1.2.6 Muut ei-taloudelliset asiat

Korruption ja lahjonnan torjunta

Kirjanpitolain 3a luvun mukaisesti kunnan on annettava tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista.

Kunnan omat voimassa olevat toimintaa ohjaavat ohjeet eivät ota kantaa korruption ja lahjonnan torjuntaan eikä niissä ole määritelty periaatteita vieraanvaraisuuden suhteen. Nämä seikat tulevat huomioitavaksi toimintaohjeiden päivittämisen yhteydessä.

Ihmisoikeusasiat

Kuntaa koskeva lainsäädäntö ohjaa huomioimaan ihmisoikeusasiat kokonaisvaltaisesti kunnan toiminnassa ja päätöksenteossa.

1.2.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Reisjärvellä, kuten muilla Suomen muuttotappiollisilla asukasluvultaan pienillä kunnilla, on haasteena tällä hetkellä arvioida tulevaa kehitystä niin toimintojen kuin tilinpäätökseen perustuvan talouden näkökulmasta. Maakunta- ja sote-uudistuksen kariutuminen asettaa kunnan toiminnan ja talouden suunnittelun ainakin joksikin aikaa uuteen valoon.

Arvioitaessa verotulojen kehitystä tulevina vuosina, on otettava huomioon vuoden 2018 poikkeuksellisen suuri ennakkotiedon ja toteuman eroavuus, joka selittää lähes puolet kunnan vuoden 2018 talousarvion ylityksestä ja taseeseen kertyvän alijäämän määrästä. Vaikka verotulotilitykset palautuisivatkin poikkeusvuotta 2018 edeltäneelle tasolle, merkittävämpää kunnan kannalta on veropohjan säilyminen ja laajeneminen. Yritystoiminnan luomat työpaikat sekä työvoiman ja asukasmäärän luomat palvelutarpeet ovat kestävin pohja verotulojen kasvattamiselle. Kunnan elinvoimaisuuden vahvistaminen on keskeinen tekijä tulevien vuosien kehityssuunnalle.

1.2.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Käyttötalouden tasapainotukseen, taseen alijäämän kattamiseen ja julkisen talouden yleisiin ongelmiin liittyvät kunnan talouden keskeisimmät haasteet. Kunnan on jo vuoden 2019 kuluessa onnistuttava luomaan toimenpiteitä talouskehityksen suunnan muuttamiseksi.

Kesällä 2019 valmistuva uusi hirsirakenteinen alakoulu tarjoaa kuntastrategian mukaisesti puhtaat ja terveet tilat koululaisille ja koulun henkilökunnalle. Alakoululaiset toimivat siihen saakka väliaikaistiloissa. Uuden päiväkodin rakentaminen puolestaan alkaa ennen kesää. Lisäksi valmistaudutaan vastaamaan yritysten toimitilatarpeisiin.

Kunnan talous- ja vahinkoriskit

Kunnan omaisuus ja toiminta on vakuutettu. Reisjärven kunta on tunnistanut erityisesti kunnan rakennuskantaan liittyvät sisäilman ja kiinteistöjen kunnan heikkenemiseen liittyvät riskit. Näistä mahdollisesti aiheutuvat taloudelliset kustannukset tulevat olemaan kunnalle lähivuosina erittäin merkittäviä ja tulevat vaikuttamaan kunnan talouteen.

Kunnan lainakanta on erittäin korkea. Kunnalla oli tilinpäätöshetkellä lainaa 30,1 miljoonaa euroa, mikä on 11.009 euroa asukasta kohden. Lainamäärästä 5 miljoonaa euroa oli lyhytaikaista lainaa, jonka korkomenot olivat koko vuoden osalta nolla euroa. Konsernin lainamäärä on vastaavasti 31,0 miljoonaa euroa ja 11.317 euroa asukasta kohden. Kunnan lainojen korkotaso on yleisesti vallitsevaan korkotasoon mukainen eikä korkotason noususta ole vielä viitteitä ainakaan vuodelle 2019. Vieraan pääoman tarve on kuitenkin korkea investointien ja tytäryhtiöiden rahoitustarpeiden myötä, joten niiden rahoittamiseen on haettava vaihtoehtoisia ratkaisuja. Yksi vaihtoehto on arvopaperisalkun hallittu asteittainen ja osittainen realisointi. Kunnan muutoinkin tiukkaan taloudelliseen tilanteeseen tuovat epävarmuustekijöitä tyhjillään tai käyttökelvottomina olevat tilat ja niistä mahdollisesti aiheutuvat kirjanpitoarvojen alaskirjaukset.

Taloudelliset ja rahoitusriskit

Kunnan tulojen aleneva kehityssuunta on keskeisin riski käyttötalousmenojen kattamisen varmistamiseksi. Kunnalla on riskejä sekä verotulojen että valtionosuuksien kehityksessä. Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymien osuus käyttötaloudesta on yli 60 %. Kunnan mahdollisuus vaikuttaa syntyviin kustannuksiin ja niiden tasoon on tiedostettu ja toimenpiteisiin on ryhdytty muun muassa päätöksellä muuttaa Reisjärven vuodeosasto arviointiyksiköksi. Toimenpiteiden lopulliset kustannusvaikutukset on todennettavissa vasta vuosien kuluttua. Vuoden 2018 tilinpäätöksessä syntyneen taseen alijäämän kattaminen määräajassa onnistuu vain uusien toiminnallisten muutosten avulla. Kunnan talous on saatava kestäväälle pohjalle riittävän palvelutason säilyttämiseksi kuntalaisille.

Henkilöstöriskit

Henkilöstömitoitusta on tarkasteltava koko kunnan tasolla vastuualueittaisen tarkastelun sijaan. Työtehtäviä on kyettävä yhdistämään yli hallintokuntarajojen ja teknisiä toimintoja tulee hyödyntää tehokkaasti. Kunnan koulutussuunnitelma on päätetty vuonna 2017. Työn vaatavuuden arviointityö on edelleen kesken. Tavoitteena on, että kunnan henkilöstöressurit, tehtävänimikkeet ja tehtävät vastaavat tulevaisuuden tarpeita. Sijaisjärjestelyjen puute luo riskin vaativien tehtävien hoidon turvaamiseen, mikäli viran- tai toimenhaltija on äkillisesti estynyt hoitamasta tehtäväänsä. Merkittävä riski tulevaisuudessa saattaa olla ammattitaitoisen henkilökunnan saatavuus. Onnistumisen kannalta ratkaisevaa on myös hallittu henkilöstön vaihtuvuus, huomion kiinnittäminen perehdyttämiseen ja henkilöstön jaksamiseen. Henkilöstön riittävästä koulutuksesta tulee huolehtia osoittamalla siihen tarvittavat määrärahat.

Rahoitusriskit

Merkittävimmät lähivuosien rahoituksen riskit kunnan toiminnassa liittyvät korkeaan lainamäärään ja siihen liittyvään mahdolliseen korkotason noususta aiheutuvaan korkorisktiin. Arvopaperisalkkuun liittyvät riskit ovat kurssivaihteluihin liittyviä rahoitusinstrumenttien korko- ja kurssiriskejä. Arvopaperisalkun sijoitusten hankinta-arvon ja markkina-arvon välinen muutos vuodenvaihteessa 2018-2019 oli suurin yksittäinen tilivuoden tulokseen vaikuttanut tekijä. Arvopaperisalkun allokaation eli sisällön jakauman muutoksella voidaan jossain määrin vaikuttaa riskitasoon. Arvopaperisijoituksiin liittyy kuitenkin luontaisesti tietty riski, joka on hyväksyttävä.

1.3 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Kuntalain 14 § mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa kuntakonsernin hyvää hallintoa ja johtamista, ja ne koskevat kaikkia kuntakonsernin toimielimiä ja tilivelvollisia viranhaltijoita sekä kaikkea kuntakonsernin toimintaa.

Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan vastuulla on luoda edellytykset toimivalle sisäiselle valvonnalle. Kunnan sisäinen valvonta on järjestetty ja toteutettu kunnanhallituksen 15.9.1998 hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaisesti.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä ja menetelmiä, joilla pyritään toiminnan tuloksellisuuden (taloudellisuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden) ylläpitämiseen, edistämiseen ja parantamiseen toiminnan ja jatkuvuuden turvaamiseen kirjanpidon ja muiden informaatiojärjestelmien luotettavuuden varmistamiseen erehdysten, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisyyn ja toteamiseen varojen huolellisen ja taloudellisen hoidon turvaamiseen. Sisäiseen valvontaan kuuluu osana sisäinen tarkastus ja se käsittää myös siitä huolehtimisen, että kunnan toiminnan tarkoitus ja asetetut tulostavoitteet on saatettu tiedoksi organisaation kaikille tasoille ja että asetettujen tulostavoitteiden toteutumista seurataan. Lisäksi sisäisen valvonnan keinoin varmistetaan, että yhteistoiminta on riittävää organisaation kaikilla tasoilla.

Jokainen kunnan palveluksessa oleva henkilö on velvollinen omalta osaltaan noudattamaan toimintaa koskevia lakeja, kunnanvaltuuston hyväksymiä toimintaa ohjaavia sääntöjä, kunnanhallituksen ja johdon tekemiä päätöksiä ja antamia ohjeita sekä pyrkiä saavuttamaan yksikölle asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Kunnanjohtaja ja kunnanhallitus, johtavat viranhaltijat ja lautakunnat vastaavat siitä, että riskienhallinta on kokonaisvaltaista, jolloin se kunnan ja kuntakonsernin tasolla kattaa strategiset, toiminnalliset, taloudelliset sekä lakien ja hyvän hallintotavan noudattamiseen liittyvät riskit sekä sisältää riskien tunnistamisen, analysoinnin ja priorisoinnin, hallinnan toimenpiteiden määrittelyn ja valvonnan, sekä tuloksellisuuden arvioinnin.

1.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Toimintakertomuksessa kuvataan niitä olosuhteita ja tapahtumia, jotka vaikuttavat siihen, millaiseksi kunnan tilikauden tulos ja taloudellinen asema muodostuvat. Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta kuvataan rahoituslaskelmassa.

Tulos- ja rahoituslaskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa kunnan rahoituksen riittävyttä. Rahoituslaskelmassa osoitetaan edelleen, miten investoinnit, sijoitukset ja lainanlyhennykset tulorahoituksen lisäksi muutoin rahoitetaan. Esitystarkkuutena toimintakertomuksessa käytetään euroja. Laskelmiin otetaan vain ulkoiset tulot ja menot.

Reisjärven kunnan toteutuneet sote-kustannukset Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalokuntayhtymä Soitelle olivat vuonna 2018 kaikkiaan 3.528.020 euroa, josta erikoissairaanhoidon osuus oli 3.078.375,03 euroa ja loput 449.644,54 euroa kehitysvammaisten ja ensihoidon kustannuksia.

Tilikauden tuloksessa tulee huomioida, että verotulot jäivät 423.844 euroa pienemmiksi kuin alkuperäinen Suomen kuntaliiton verotuloennuste oli vuodelle 2018. Lisäksi kunnan arvopaperisalkun markkina-arvo oli vuoden viimeisenä päivänä huomattavasti alle hankinta-arvon, mikä johtui yleisestä jyrkästä kurssien laskusta vuoden viimeisinä viikkoina. Kirjanpitosäännösten mukaisesti hankinta-arvoa alempi markkina-arvo tulee kirjata tilinpäätöksessä rahoituskuluksi. Arvopaperisalkusta syntyi tilikaudelle 2018 tulosta vaikuttavia kulu-kirjauksia yhteensä 629.533 euroa. Mahdollinen markkina-arvon nousu hankinta-arvoa suuremmaksi voidaan kirjata myyntivoittona tuloksi vasta arvopapereiden myyntihetkellä.

1.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikaudelle jaksotettujen suoriteperusteisten tulojen riittävyys jaksotettuihin suoriteperusteisiin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vertailuvuoden 2017 tilinpäätös sisältää vuosikatteen jälkeen kertaluonteisia satunnaisia eriä nettomäärältään 417.217 euroa, mikä tulee huomioida tilikauden tuloksia verrattaessa.

Konsernitilinpäätöksen vuoden 2017 lukuihin on korjattu Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymän konsernitilinpäätöksen lopulliset luvut.

KUNNAN TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Ulkoiset tulot ja menot, 1000 e		
Toimintatuotot	6 991	7 133
Toimintakulut	-25 974	-25 497
Toimintakate	-18 984	-18 365
Verotulot	8 030	8 242
Valtionosuudet	10 731	10 982
Rahoitustuotot ja -kulut	-683	-50
Korkotuotot	6	25
Muut rahoitustuotot	179	223
Korkokulut	-235	-221
Muut rahoituskulut	-634	-78
Vuosikate	-906	809
Poistot ja arvonalentumiset	-941	-931
Satunnaiset tuotot ja kulut		-417
Tilikauden tulos	-1 847	-539
Tilikauden alijäämä	-1 847	-539
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	26,9	28,0
Vuosikate/Poistot %	-96,2	86,9
Vuosikate, euroa/asukas	-330	288
Asukasmäärä 31.12.	2 742	2 813

Tilastokeskuksen väestöennuste 29.1.2019

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUKUJEN SELITTEET

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa tulo- ja menoeroa, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo- ja menoeroa riittävyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo- ja menoero on riittävä. Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tai kuntayhtymän tulo- ja menoeroa olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Investointitaso määritetään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aikajänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi. Jos poikkeuksellisen suuri poistonalainen investointihanke ajoittuu suunnittelukaudelle tai investointeja on taloussuunnitelmassa leikattu ja siirretty suunnitelman ulkopuolelle, on investointitasoa arvioitava taloussuunnittelukautta pitemmällä jaksolla.

Tulo- ja menoero on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulo- ja menoero heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulo- ja menoeroa riittävyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Kuntayhtymissä ei lasketa tätä tunnuslukua.

Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Erityisesti silloin, kun kunnan talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon erot veroprosenteissa. Riittävä tulo- ja menoero voi kahdessa vertailukunnassa olla saavutettu erilaisella verorasitteella kuntalaisiin.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulo- ja menoeroa riittävyden arviointia ei voida määritellä sen perusteella.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä.

Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen.

Asukasmääränä käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettäviä eriä ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä.

Alijäämäinen tilikauden kasvatkaa taseen oman pääoman edellisten vuosien alijäämä -erää. Tilikauden tuloksen käsittelystä on tässä toimintakertomuksessa oma varsinainen lukunsa.

1.4.2 Toiminnan rahoitus

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT 1000 e	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-906	809
Satunnaiset erät		-417
Tulorahoituksen korjauserät	<u>15</u>	<u>-67</u>
	-891	324
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-686	-6 822
Rahoitusosuudet investointimenoihin	20	525
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>-15</u>	<u>159</u>
	-681	-6 139
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 571	-5 814
Rahoituksen rahavirta		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosijoitus		
SVOP-rahastosijoitusten lisäykset	-20	
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		
Antolainasaamisten vähennys	<u>31</u>	<u>525</u>
	11	525
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		5 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 615	-3 009
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>4 243</u>	<u>1 000</u>
	628	2 991
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-1	2
Saamisten muutos	-508	454
Korottomien velkojen muutos	<u>802</u>	<u>144</u>
	294	600
Rahoituksen rahavirta	933	4 115
Rahavarojen muutos	-639	-1 699
Rahavarat 31.12.	13 403	14 042
Rahavarat 1.1.	<u>14 042</u>	<u>15 741</u>
Rahavarojen muutos	-639	-1 699
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 e	-7 727	-6 604
Investointien tulorahoitus, %	136,06	12,85
Lainanhoitokate	0,20	0,38
Kassan riittävyys, pv	160	132
Asukasmäärä 31.12.	2 742	2 813

Tilastokeskuksen väestöennuste 29.1.2019

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUKUIEN SELITTEET

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijämmäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omaraahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omaraahoitus-vaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

LAINANHOITO

Lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

MAKSUVALMIUS

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Kassan riittävyys voidaan esittää myös kuukausittaisena lukusarjana tai graafisesti. Rahavarojen määränä käytetään tällöin joko kuukauden päiväkohtaista keskiarvoa tai valittua kuukauden määräpäiväsaldoa. Kassasta maksuina käytetään kuukauden kassasta maksuja ja päiväkertoimensa 30 pv.

1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

KUNNAN TASE JA SEN TUNNUSLUVUT	2018	2017
VASTAAVAA		
1000 e		
PYSYVÄT VASTAAVAT	26 336	26 623
Aineettomat hyödykkeet	29	33
Muut pitkävaikutteiset menot	29	33
Aineelliset hyödykkeet	24 266	24 545
Maa- ja vesialueet	1 625	1 605
Rakennukset	19 166	19 731
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 923	1 812
Koneet ja kalusto	1 011	1 093
Muut aineelliset hyödykkeet	189	189
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	352	114
Sijoitukset	2 041	2 045
Osakkeet ja osuudet	1 607	1 599
Muut lainasaamiset	414	445
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastot	20	
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	8	8
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	8	8
VAIHTUVAT VASTAAVAT	14 817	14 948
Saamiset	1 413	906
Pitkäaikaiset saamiset	54	59
Muut saamiset	54	59
Lyhytaikaiset saamiset	1 359	847
Myyntisaamiset	527	479
Lainasaamiset	500	5
Muut saamiset	67	153
Siirtosaamiset	265	209
Rahoitusarvopaperit	12 162	13 158
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	9 057	9 573
Muut arvopaperit	3 106	3 585
Rahat ja pankkisaamiset	1 241	884
VASTAAVAA YHTEENSÄ	41 161	41 579

KUNNAN TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTATTAVAA	2018	2017
1000 e		
OMA PÄÄOMA	7 904	9 751
Peruspääoma	9 032	9 032
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	718	1 257
Tilikauden ylijäämä	-1 847	-539
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	32	33
Lahjoitusrahastojen pääomat	8	8
Muut toimeksiantojen pääomat	25	25
VIERAS PÄÄOMA	33 225	31 794
Pitkäaikainen	21 922	25 537
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	21 148	24 567
Lainat julkisyhteisöiltä	774	970
Lyhytaikainen	11 303	6 258
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 072	3 833
Lainat julkisyhteisöiltä	194	190
Saadut ennakot	44	36
Ostovelat	1 497	1 043
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	460	304
Siirtovelat	1 036	852
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	41 161	41 579

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	19,2	23,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	128,8	120,8
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	128,8	120,8
Kertynyt alijäämä, 1000 €	-1128,6	718,4
Kertynyt alijäämä, €/asukas	-412	255
Lainakanta 31.12., 1000 €	30 188	29 560
Lainakanta 31.12., €/asukas	11 009	10 508
Lainasaamiset, 1000 €	414	445
Asukasmäärä 31.12.	2 742	2 813

Tilastokeskuksen väestöennuste 29.1.2019

KUNNAN LAINAKANTA

euroa

Pitkäaikaiset lainat	25 187 635	28 559 694
Lyhytaikaiset lainat, kuntatodistuslainat	5 000 000	1 000 000
Korollinen vieras pääoma	30 187 635	29 559 694

TASEEN TUNNUSLUVUT

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Niissä kuntayhtymissä, joissa on paljon välitettäviä varoja, omavaraisuus saattaa olla huomattavasti alempi.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Lisäksi osoittajaan merkitään liitetieto-ohjeen mukaisesti liitetiedoissa esitetyt vuokravastuut ja leasingvastuut. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Tunnusluku ottaa paremmin huomioon erilaisilla malleilla, kuten rahoitusleasingsopimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana kunnan taseessa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoiuksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkityjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.6 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulot ja -menot -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Kunnan kokonaistulot ja -menot

Ulkoiset tulot ja menot

1000 e

TULOT	2018	%	MENOT	2018	%
Toiminta	25 937		Toiminta	26 843	
Toimintatuotot	6 991	23,1	Toimintakulut	25 974	83,4
Verotulot	8 030	26,6	- Valmistus omaan käyttöön		
Valtionosuudet	10 731	35,5			
Korkotuotot	6		Korkokulut	235	0,8
Muut rahoitustuotot	179	0,6	Muut rahoituskulut	634	2,0
Satunnaiset tuotot			Satunnaiset kulut		
Tulorahoituksen korjauserät	-15		Tulorahoituksen korjauserät		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden			Pakollisten varausten muutos		
luovutusvoitot	-15		- Pakollisten varausten lisäys/vähennys		
Investoinnit	20	0,1	- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	20	0,1	Investoinnit	686	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			Investointimenot	686	2,2
Rahoitustoiminta	4 274		Rahoitustoiminta	3 615	
Antolainasaamisten vähennykset	31	0,1	Antolainasaamisten lisäykset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			Pitkäaikaisten lainojen vähennys	3 615	11,6
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	4 243	14,0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys		
Oman pääoman lisäykset			Oman pääoman vähennykset		
Kokonaistulot yhteensä	30 216	100	Kokonaismenot yhteensä	31 144	100

1.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Konsernitilinpäätöksen yhdistelmään otetaan mukaan kunnan tytär-, osakkuus- ja muut omistusyhteisyyhteisöt sekä kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

1.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Yhdistely konsernitilinpäätökseen

Tytäryhteisöt	Osuus, %	Yhdistelty	Ei yhdistelty
Asunto Oy Reisjärven Keskus-Rivi	52,10	x	
Asunto Oy Reisjärven Viljamäki II	70,94	x	
Asunto Oy Reisjärven Viljamäki III	79,81	x	
Kiinteistö Oy Reisjärven Petäjälinna	100,00	x	
Kiinteistö Oy Reisjärven Santala	100,00	x	
Kiinteistö Oy Reisjärven Teollisuushallit	100,00	x	
Kiinteistö Oy Reisjärven Vuokratalot	100,00	x	
R-Net Oy	60,00		x
Yhteensä		7	1
Osakkuusyhteisöt	Osuus, %	Yhdistelty	Ei yhdistelty
Asunto Oy Koivurinne	50,00		x
Asunto Oy Vuorilanpuhto	25,33		x
Asunto Oy Reisjärven Kanttorila	49,22		x
Yhteensä			3
Kuntayhtymät	Osuus, %	Yhdistelty	Ei yhdistelty
Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelu-kuntayhtymä Soite	2,77	x	
Jokilaaksojen koulutus kunta-yhtymä JEDU	2,50	x	
Peruspalvelukuntayhtymä Selänne	15,41	x	
Yhteensä		3	

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty 7 kiinteistö- ja asuntoyhtiötä sekä 3 kuntayhtymää. Tytäryhteisön tilinpäätös saadaan jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen, jos poikkeuksellisesti konsernitilinpäätöksen laatimista varten tarpeellisia tietoja ei ole mahdollista saada tilinpäätöksen laatimiselle säädettyssä määräajassa. Tytäryhteisöistä on jätetty yhdistelemättä R-Net Oy, jonka tilinpäätös valmistuu myöhemmin.

Yhdistelmässä ilmoitetaan tytäryhteisöjen lukumäärät yhteisötyypeittäin ja toimialoittain sekä kuntayhtymien, osakkuusyhteisöjen ja muiden omistusyhteisöjen lukumäärät. Lisäksi ilmoitetaan yhdisteltyjen ja yhdistelemättä jätettyjen yhteisöjen lukumäärät. Tilinpäätöstiedot saadaan jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen, jos yhdistely ei ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta

1.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntakonsernia tarkastellaan entistä enemmän myös taloudellisena kokonaisuutena. Uudessa kuntalaissa omistajapolitiikkaa ja konserniohjausta koskevia säännöksiä on tarkennettu ja laajennettu. Kaikkien kuntien tulee laatia täydellinen konsernitilinpäätös ja ns. kriisikuntakriteerit on ulotettu konsernitasolle. Kuntakonsernin johtaminen vaatii kokonaisuusien hallintaa ja aktiivista omistajuutta. Strateginen konsernijohtaminen edellyttää selkeitä tavoitteita omistajuudelle: mitä omistetaan, mitä lisäarvoa omistuksella tavoitellaan ja miten omistuksen tuloksellisuutta seurataan. Kuntakonsernia tulee johtaa kokonaisuutena ja strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Kunnan konserniyhteisöille ei ole vuoden 2018 talousarviossa asetettu erillisiä toiminnallisia eikä taloudellisia tavoitteita.

1.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Vuonna 2018 Reisjärven kunta perusti kaksi tytäryhtiötä. Kiinteistö Oy Reisjärven Vuokratalot (kunnan omistus 100 %) kunnan vuokra-asuntojen tarjontaa varten ja R-Net Oy (omistus 60 %) laajakaistaverkon rakentamista varten. Kunnan kaukolämpö- ja viemärilaitosten yhtiöittämisestä tehtiin päätös ja uuden yhtiön on tarkoitus aloittaa toimintansa vuoden 2019 aikana.

1.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kiinteistö Oy Reisjärven Teollisuushallit aktivoi toimimaansa vuonna 2019 tavoitteena vastata yritysten toimitilatarpeisiin. Muiden uusien konserniyhtiöiden perustamisia ei ole tiedossa. Sen sijaan jollain aikavälillä tulee todennäköisesti harkittavaksi asumiseen liittyvien asunto- ja kiinteistöyhtiöiden sulauttaminen yhdeksi yhtiöksi.

1.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnan järjestäminen

Kuntakonsernin toiminta ja talous muodostavat keskeisen lähtökohdan konserniohjaukselle. Konsernin toiminnan ohjauksessa keskeinen väline on kunnan konserniohje. Reisjärven kunnan konserniohje on vuodelta 1997.

1.7.6 Konsernin tilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana (KuntaL 114 §).

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

1000 e	2018	2017
Toimintatuotot	29 358	28 977
Toimintakulut	-47 848	-46 995
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	2	3
Toimintakate	-18 489	-18 015
Verotulot	8 017	8 229
Valtionosuudet	10 731	10 982
Rahoitustuotot ja -kulut	-686	-38
Korkotuotot	10	29
Muut rahoitustuotot	188	243
Korkokulut	-238	-225
Muut rahoituskulut	-645	-85
Vuosikate	-426	1 159
Poistot ja arvonalentumiset	-1 291	-1 270
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 291	-1 026
Arvonalennukset		-244
Satunnaiset erät	-1	-417
Tilikauden tulos	-1 717	-529
Tilinpäätössiirrot	-97	15
Vähemmistöosuudet		-2
Tilikauden alijäämä	-1 814	-517

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut %	61	62
Vuosikate/Poistot %	33	91
Vuosikate, euroa/asukas	-155	412
Asukasluku 31.12.	2 742	2 813

Tilastokeskuksen väestöennuste 29.1.2019

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	2018	2017
1000 e		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-426	1 159
Satunnaiset erät	-1	-417
Tulorahoituksen korjaukset	23	-48
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 281	-7 374
Rahoitusosuudet investointeihin	21	536
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	22	159
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 640	-5 985
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	31	525
Antolainasaamisten vähennykset	31	525
Lainakannan muutokset	526	3 140
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	125	5 226
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 723	-3 088
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 125	1 002
Oman pääoman muutokset	5	57
Muut maksuvalmiuden muutokset	666	691
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	32	8
Vaihto-omaisuuden muutos	7	2
Saamisten muutos	-210	281
Korottomien velkojen muutos	837	401
Rahoituksen rahavirta	1 228	4 412
Rahavarojen muutos	-413	-1 573
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	15 020	15 433
Rahavarat 1.1.	15 433	17 005
	-413	-1 573
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Investointien tulorahoitus, %	-33,8	16,9
Lainanhoitokate	-0,05	0,4
Kassan riittävyys, pv	102	98

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2018	2017
1000 e		
PYSYVÄT VASTAAVAT	29 229	29 451
Aineettomat hyödykkeet	153	167
Aineettomat oikeudet	124	134
Muut pitkävaikutteiset menot	29	33
Aineelliset hyödykkeet	27 903	28 084
Maa- ja vesialueet	1 720	1 729
Rakennukset	22 121	22 506
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 054	1 925
Koneet ja kalusto	1 257	1 335
Muut aineelliset hyödykkeet	191	189
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	559	399
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	1 172	1 200
Osakkeet ja osuudet	744	741
Lainasaamiset	424	455
Muut sijoitukset	4	4
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	150	148
Valtion toimeksiannot	74	51
Muut toimeksiantojen varat	76	97
VAIHTUVAT VASTAAVAT	17 832	17 980
Vaihto-omaisuus	92	99
Aineet ja tarvikkeet	69	64
Keskeneräiset tuotteet	21	33
Valmiit tuotteet	1	1
Saamiset	2 721	2 449
Pitkäaikaiset saamiset	54	59
Muut saamiset	54	59
Lyhytaikaiset saamiset	2 667	2 390
Myyntisaamiset	1 447	1 591
Lainasaamiset	500	5
Muut saamiset	220	261
Siirtosaamiset	436	383
Arvonlisäverosaamiset	64	151
Rahoitusarvopaperit	12 162	13 158
Osakkeet ja osuudet		3 585
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	9 057	9 573
Muut arvopaperit	3 106	
Rahat ja pankkisaamiset	2 857	2 274
VASTAAVAA YHTEENSÄ	47 211	47 578

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTATTAVAA	2018	2017
1000 e		
OMA PÄÄOMA	9 176	11 048
Peruspääoma	9 200	9 200
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat		
Arvonkorotusrahasto		84
Muut omat rahastot	630	801
Edellisten tilikausien ylijäämä	1 160	1 480
Tilikauden alijäämä	-1 814	-517
VÄHEMMISTÖOSUDET	177	172
PAKOLLISET VARAUKSET	203	164
Muut pakolliset varaukset	203	164
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	251	216
Valtion toimeksiannot	122	119
Muut toimeksiantojen pääomat	129	97
VIERAS PÄÄOMA	37 404	35 978
Pitkäaikainen vieras pääoma	22 675	26 273
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	21 862	25 264
Lainat julkisyhteisöiltä	813	1 009
Lyhytaikainen vieras pääoma	14 729	9 705
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 161	4 016
Lainat julkisyhteisöiltä	194	190
Saadut ennakot	136	49
Ostovelat	2 767	2 219
Muut velat	936	734
Siirtovelat	2 534	2 497
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	47 211	47 578
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	19,87	23,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	77,47	74,6
Velat ja vastuut käyttötuloista, %	77,47	74,6
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 e	-654	963
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), e/asukas	-239	342
Konsernin lainat, e/asukas	11 317	10 835
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 euroa	31 030	30 480
Konsernin lainasaamiset, 1000 e	500	5
Kunnan asukasmäärä 31.12.	2 742	2 813

Tilastokeskuksen väestöennuste 29.1.2019

Keskeiset liitetiedot

Toimintakertomuksessa annetaan tietoja sellaisista kunnan talouteen ja konsernitilinpäätökseen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa tai rahoituslaskelmassa. Tilinpäätöksen liitetiedot täydentävät laskelmien muodossa esitettyä tilinpäätösinformaatiota oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi kunnan ja kuntakonsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Tilinpäätöksen liitetiedot esitetään kokonaisuudessaan luvussa 4.

1.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.8.1 Asiaa koskeva sääntely

Kuntalain 115 § mukaisesti kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan kunnan tuloslaskelmasta ilmenevää tulosta ennen varauksia ja rahastosiirtoja. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai siirtää muuhun vapaaseen pääomaan.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman talouden tasapainottamiseksi (KuntaL 115 §).

1.8.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen esittely tuloksen käsittelystä

Kunnanhallitus esittää tilikauden 1.1.-31.12.2018 tuloksen käsittelystä seuraavaa: tilikauden alijäämä -1.846.943,21 euroa siirretään taseen omaan pääomaan kohtaan edellisten tilikausien yli-/alijäämä.

1.8.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kunnan taseessa ei ole edellisiltä tilikausilta syntyneitä katettavaa alijäämään. Alijäämää syntyy tilivuoden 2018 tilinpäätöksessä. Vaikka katettavaa alijäämää ei taseessa ollutkaan, on kunnassa keväällä 2018 laadittu talouden tasapainottamissuunnitelma talousarviovuodelle 2018 ja suunnitelmavuosille 2019-2020. Tasapainottamissuunnitelman tavoitteena on ollut pienentää vuoden 2018 talousarvion alijäämää 428.000 eurolla -1.164.950 eurosta -736.950 euroon. Tämän jälkeen on hyväksytty kaksi talousarviomuutosta, joiden seurauksena vuoden 2018 muutetun talousarvion alijäämäksi muodostui – 836.950 euroa.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet ja niiden toteutuminen vuonna 2018

Valtuuston 15.5.2018 § 24 päätöksen mukaiset tasapainottamistoimet

HALLINTORYHMÄ

Toimenpiteet	2018	2019	2020	Menettely	Toteutuminen
Henkilökunnan palkattomat vapaat	5 000			Palkka- ja lomarahamenojen vaikutus koskee koko kuntaa. Reisjärven kunnan oma malli palkattomien vapaiden pitämiseksi jo kesällä 2018, kh päätös.	Hallinnon osalta toteutui palkattomia vapaita 35 pv, n. 5.300
Lomien pitäminen ja vaikutus tilinpäätökseen				Vuoden 31.12. loppuun mennessä pidettävä lomia siten, että jäljelle jää max. 8 - 10 päivää.	Hallinnossa 3 henkilölle jäi yli 8 lomapäivää
Lomarahavapaat	12 000			Lomarahojen vaihto vapaaksi.	50 pv, n. 6500
Yhteensä	17 000				

Palvelurakenne ja muut hankkeet	2018	2019	2020	Menettely	Toteutuminen
Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen järjestäminen				Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen ulkoistaminen uuteen yhtiöön v 2019	Selvitys aloitetaan 2019
Rakennusvalvonnan ja ympäristöasioiden kuntayhteistyön jatkaminen				Rakennusvalvonta ja osa ympäristönsuojelusta jää kuntien vastattavaksi maakuntavaiheessa. Neuvoteltava uusi kuntayhteistyön malli Haapajärven, Kärämäen ja Pyhäjärven kanssa	Ei toteutunut. Maakunta- ja sote-uudistus keskeytyi

Maakuntauudistuksen vaikutukset				Maakuntauudistuksen vaikutukset hallinnon alalla	Ei toteutunut. Maakunta- ja sote-uudistus keskeytyi
Lomituspalvelut				Lomitushallinnon vaikutukset vähäiset	
Maaseututoimi					
Palo- ja pelastuslaitos					
Selänne	315 000	315 000		Erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuolto ja sosiaalitoimi.	Ei toteutunut suunnitellusti.
Sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut					
Vuodeosaston kesäsulku	54 000				Ei toteutunut täysimääräisenä.
Erikoissairaanhoidon maksumuutos	100 000			Muutokset - 5 % + 2,5 % vuonna 2018	Ei toteutunut; ensihoito sisälsi myös vuoden 2017 kuluja. Erikoissairaanhoidon käyttöä ennakoitua enemmän. Laskutus toteutuneen mukaisena.
Muut säästötoimet	161 000				Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveron korotus 1 %-yks. vuodelle 2019
Tuloverot -ei korotusta					
Kiinteistöverot -					
Yhteensä	332 000	337 000	22 000		

SIVISTYSTOIMI

Toimenpiteet	2018	2019	2020	Menettely	Toteutuminen
Kuljetusten kilpailuttaminen		30 000	30 000	Kilpailutetaan kuljetukset. Laaditaan lukujärjestykset siten, että aamulla on vain yksi kuljetus ja iltapäivällä mahdollisimman vähän ja keskitettyihin toimipisteisiin.	Kilpailutus syksyllä 2019.
Johtoa yhdistetään	10 000	30 000	30 000	Valitaan alakouluille yhteinen rehtori sekä yläkoululle ja lukiolle yhteinen.	On toteutunut. Säästö syksyllä on ollut suurempi.
Puhelinliittymien kilpailuttaminen	1 000	2 000	2 500	Valitaan oikeanlaiset liittymät.	On muutettu liittymätyyppejä. Toteutunut.
Ryhmien muodostamisen rajoittaminen	2 000	3 000	4 500	Harkitaan tarkkaan, kuinka monta rinnakkaista valinnaisryhmää muodostetaan. Selvitetään etälukiomahdollisuuden ja ryhmän muodostamisen yhteismahdollisuudet.	Toteutunut. Säästö yli 10 000.
Aamu- ja iltapäivätoiminnan aloitus		1 000	1 000	Koko kunnan esioppilaiden ja 1-2 luokan oppilaiden aamu- ja iltapäivähoito suoritetaan samassa pisteessä koulunkäynninohjaajien toimesta.	Valmistelu käynnissä.

Palvelurakenne ja muut hankkeet	2018	2019	2020	Menettely	Toteutuminen
Kaksisarjaisen alakoulun rakentaminen	37 000	90 000	90 000	Avustaja- ja lisäopettajatarve vähenee, opetusvelvollisuushuojennukset vähenee.	Rakentaminen viivästynyt, mutta säästöä on syntynyt, kun yhdistettyjä luokkia ei ole. Säästöä syntyi lukuvuodeksi 2018-2019, kun ohjaajien määrää vähennettiin kahdella.
Päiväkodin rakentaminen		20 000	40 000	Kalliit parakkiratkaisut poistetaan. Henkilöstömitoituksella saadaan säästö. Keskitetään varhaiskasvatuksen johto omaan kuntaan.	
YHTEENSÄ SÄÄSTÖT	50 000	176 000	198 000		
Leasing -maksut/alakoulu, KVALT 20.3.2018 § 15 hyväksynyt lisämääräraha 2018: 60.000		-120 000	-120 000		
NETTOSÄÄSTÖ	50 000	56 000	78 000		

Tässä taulukossa esitetty vertailu vuoteen 2018.

VAPAA-AIKATOIMI

Toimenpiteet	2018	2019	2020	Menettely	Toteutuminen
Henkilöstömitoituksen tarkastelu	5 000	5 000	5 000	Eläköityminen, työtehtävien uudelleenjärjestely	Kirjaston osalta vähennys pysyvästi 0,5 htv
Toimintamenojen leikkaaminen	4 000	4 000	4 000	Ilmoituskulujen leikkaaminen, luopuminen SM-stipendien jakamisesta	Toteutui osittain. Lautakunnan päätöksellä stipendien jakamista jatketaan pienempänä.
Toimintatulojen lisääminen	2 000	2 000	2 000	Sisäliikuntatilojen käyttöasteen kasvattaminen, tulojen lisääminen	Tasaista kasvua tilojen käytössä.
YHTEENSÄ	11 000	11 000	11 000		

TEKNINEN TOIMI

Toimenpiteet	2018	2019	2020	Menettely	Toteutuminen
Viemärlaitoksen taksojen korotus	10 000	17 000	17 000	Taksoja korotetaan 25% 1.6.2018 alkaen	Ei toteutunut. Toteutus 1.1.2019 alkaen
Kaukolämpölaitoksen taksojen korotus	21 000	37 000	37 000	Taksojen korotus 10% 1.6.2018 alkaen, voidaan toteuttaa myös myöhemmässä vaiheessa yhtiöittämisselvityksen jälkeen.	Ei toteutunut. Toteutus 1.10.2019 alkaen
Kiinteistömäärän ja kiinteistökulujen karsiminen	x	x	x		Ei toteutunut.
Vuokra-asuntojen vuokrien tarkastaminen	4 000	18 000	20 000	Korotukset vuosittain.	Toteutettu.
Metsätuottojen kasvattaminen	x	x	x	Metsänhoitosuunnitelma 2019-2029. Hoitotoimet ajallaan. Tarkastellaan mahdolliset myytävät metsätilat.	Metsäsuunnitelman laadinta syksyn ja talven 2018 aikana.
Vakuutusten kilpailuttaminen	x	x	x	Nykyinen kustannus 30 000€	Ei toteutunut.
YHTEENSÄ	35 000	72 000	74 000		

Palvelurakenne ja muut hankkeet	2018	2019	2020	Menettely	Toteutuminen
Liikelaitosten ja vuokratalojen yhtiöittäminen				Teetetään esiselvityksen yhtiöittämisten talous- ja henkilöstövaikutuksista	Toteutettu.
Henkilöstön toimintakyvyn ylläpito ja edistäminen	x			Työkyvyn ylläpitoon kannustaminen, puitteiden järjestäminen, seuranta	Toteutettu mm. tarjoamalla kuntosalilahjakortit joululahjaksi.
Henkilöstöressurssien kohdistaminen oikeisiin tehtäviin	x				Toteutettu tarpeen mukaan työnjohdon toimesta.
<i>Maakuntauudistuksen vaikutukset</i>					
Terveyskeskuksen keittiön siirtyminen maakunnalle					
-henkilöstö	-				
Muut henkilöstömuutokset					
-siivooja					
-kalustonhoitaja					
Tilapalvelut ja kiinteistötoiminta yhdistetty, poistettu tuplakirjaukset, netto 0 e	553 000 -553 000				Toteutettu päätöksen jälkeen.

TEKNINEN TOIMI	Tulot	Menot	Yhteensä
euroa	+lisäys	-lisäys	
	-vähennys	+vähennys	
Tekninen toimi	35 000	6 000	41 000
tupakirjausten korjaus	-553 000	553 000	
YHTEENSÄ	-518 000	559 000	41 000

Vuoden 2019 talousarvio ja vuosien 2020-2021 taloussuunnitelma on laadittu syksyn 2018 tilanteen mukaisesti siten, että syksyllä 2018 ennakoitu vuodelta 2018 syntyvä alijäämä saadaan katetuksi määräajassa. Vuoden 2019 talousarvion laadinta-ajankohtana ei vielä ollut selvyyttä Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen lopullisesta maksuosuudesta 2018. Lisäksi verotilitysten odotettiin toteutuvan ennakoitua suurempina.

Tilinpäätöksen 2018 valmistumisen ja vuoden 2019 kolmen ensimmäisen kuukauden toteuman jälkeen kartoitetaan talouden tilanne ja valmistellaan sen edellyttämät toimenpiteet myös seuraavan talousarvion ja -suunnitelman pohjaksi.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Seuranta koskeva sääntely

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (KuntaL 110.5 §). Toteutusvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutusvertailusta on lisäksi käytävä ilmi, onko menot, tulojen lisäksi, muutoin rahoitettu talousarviossa määrättyllä tavalla (KuntaL 110.4 §). Muulla rahoituksella tarkoitetaan rahavarojen käyttöä ja muita maksuvalmiuden muutoseriä rahoituslaskelmassa.

Toteutusvertailu laaditaan sillä tarkkuudella, jolla valtuusto on hyväksynyt tavoitteen, määrärahan tai tuloarvion yksittäiselle tehtävälle, hankkeelle tai muulle meno- tai tuloerälle. Toteutusvertailun laadinnasta vastaa kunnanhallitus sekä tilivelvolliset toimielimet ja viran- tai toimenhaltijat. Selvitys tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa annetaan talousarvion toteutusvertailuosassa.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on muun muassa arvioida valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista toimintakertomuksen toteutusvertailun avulla (KuntaL 121.2 §). Toteutusvertailuun otetaan alkuperäinen talousarvio, talousarviomuutokset, muutettu talousarvio ja toteutuma sekä poikkeama muutetun talousarvion ja toteutuman välillä. Poikkeama esitetään euromääräisenä poikkeamana.

2.2 Tavoitteiden toteutuminen

Kunnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen on esitetty kunkin vastuualueen ja tehtävän kohdalla. Kuntakonsernille asetettuja erillisiä tavoitteita ei ollut määritelty talousarviossa. Konserniyhteisöjen taloudelliset tavoitteet on esitetty konsernilaskelmissa ja liitetiedoissa. Kunnan tytäryhteisöjen toiminnan keskeisimmät seikat on toimintakertomuksista tiivistettynä esitetty 5. luvussa.

2.3 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

2.3.1 Keskusvaalilautakunta

Toimielin: Keskusvaalilautakunta

Tehtäväalue: Vastaa vaalien järjestämisestä

Kunnan keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelyistä kunnassa. Kuntavaaleissa se huolehtii lisäksi ehdokasasettelusta ja tuloksen laskennasta. Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien valmistelutöistä ja ennakkoonestyksen toimittamisesta.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama
euroa							
TOIMINTATUOTOT		4 000		4 000	4 784	119,6	784
Tuet ja avustukset		4 000		4 000	4 784	119,6	784
TOIMINTAKULUT	-8 800	-9 000		-9 000	-7 891	87,7	1 109
Henkilöstökulut	-6 766	-5 400		-5 400	-7 020	129,8	-1 620
Palvelujen ostot	-1 738	-3 200		-3 200	-661	20,6	2 539
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-261	-400		-400	-222	55,6	178
Muut toimintakulut	-34						
TOIMINTAKATE	-8 800	-5 000		-5 000	-3 108	62,4	1 892

Vuonna 2018 järjestettiin presidentinvaalit. Keskusvaalilautakunta kokoontui 3 kertaa. Vaalien nettokustannukset olivat 1,13 euroa/asukas.

2.3.2 Tarkastuslautakunta

Toimiala: Toiminnan ja talouden tarkastus
 Toimielin: Tarkastuslautakunta
 Tehtäväalue: Hallinnon ja talouden tarkastus

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Tarkastuslautakunnan toiminnan painopistealueet on määritelty tarkastussuunnitelmassa siten, että kaikki olennaiset toiminnot tulevat valtuustokaudella tarkastettua. Tarkastuslautakunnan määrittelemät vuoden 2018 painopistealueita ovat olleet hallintotoimi ja hallintosääntö, konserniohjaus ja sijoitussalkun hallinta sekä investoinnit ja niiden hallinta. Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arvioimiseksi tarkastuslautakunta muun muassa haastattelee toiminnoista vastaavia johtavia ja tilivelvollisia viranhaltijoita, selvittää asetetut tavoitteet, tutustuu keskeisiin toimintoihin, selvittää kehittämistoimet ja investointi-suunnitelmat sekä niiden toteuttamisen ja rahoituksen. Tarkastuslautakunta kokoontui kaikkiaan 8 kertaa vuonna 2018.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

TARKASTUSLAUTAKUNTA	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
TOIMINTAKULUT	-12 522	-15 000		-15 000	-17 624	117,5	-2 624
Henkilöstökulut	-4 369	-3 700		-3 700	-3 994	117,5	-294
Palvelujen ostot	-8 153	-11 300		-11 300	-13 624	107,9	-2 324
Muut toimintakulut					-6	120,6	-6
TOIMINTAKATE	-12 522	-15 000		-15 000	-17 624	117,5	-2 624

Tilinpäätös 2018 sisältää vuodelle 2017 kuuluneen laskun, mikä on aiheuttanut talousarvion ylittymisen.

HENKILÖSTÖ

Palkattua henkilöstöä ei ole.

2.3.3 Kunnanhallitus

Kunnanhallitus sisältää tehtäväalueet:

Yleishallinto
 Elinkeinotoimi
 Selännepalvelut
 Maaseututoimi
 Palo- ja pelastustoimi

Toimielin: Kunnanhallitus

Tilivelvolliset viranhaltijat: kunnanhallituksen jäsenet, kunnanjohtaja, kehitys- ja talouspäällikkö

Yleishallinto

TALOUDELLISET TAVOITTEET

C631 Yleishallinto	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Toimintakate	-710 473	-827 000	3 000	-824 000	-803 024	97,5	20 542
Toimintatuotot	68 932	70 000		70 000	54 210	77,4	-15 790
Toimintakulut	-779 404	-897 000	3 000	-894 000	-857 234	95,9	36 332

Hallinto (htv¹)	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ilman työllistettyjä
TP2017	4		1		5,0	5,0
TP2018	4		1,4		5,4	5,4
Muutos ed. vuoteen	-		0,4		0,4	0,4

Elinkeinotoimi

Kunta ostaa elinkeinotoimen palveluja Nivala-Haapajärven Seutu NIHAK ry:ltä, jonka tavoitteena on tarjota asiantuntevat ja kattavat yritys- ja aluekehityspalvelut kohtuullisilla kustannuksilla seudun kuntien alueella. Kaikille yrittäjille ja yritystoimintaa suunnitteleville tarjotaan monipuolisia ja maksuttomia kehittämisspalveluja sekä yritysneuvontaa. Tavoitteena on edesauttaa jo toimivien yritysten kehittymistä ja uusien kilpailukykyisten yritysten ja työpaikkojen syntymistä. Toiminnan pääpaino on olemassa olevien ja aloittavien yritysten kasvun, kannattavuuden ja kilpailukyvyen kehittämisessä. Myös yrityskauppoja ja sukupolvenvaihdoksia sekä kansainvälistymistä edistetään. Reisjärvellä yritysneuvonnasta vastaa Harri Jokela.

Vuoden 2018 toiminnan tavoitteina on ollut yritysten toimitilarpeisiin vastaaminen. Tilaratkaisujen toteutuminen on siirtynyt kevääseen 2019, jolloin asia on tulossa päätöksentekoon. Tiivistä yhteistyötä Reisjärven Yrittäjät ry:n kanssa jatkettiin ja kunnan kehitys- ja talouspäällikkö valittiin yhdistyksen hallitukseen asiantuntijajäseneksi. ja vuosittain pidetään keväällä ja syksyllä yhteistyöpalaveri, joissa pohditaan yhdessä kunnan kehittämistoimia. Yhteistyötä yrittäjäjärjestön kanssa ylläpidettiin myös osallistumalla yhteisiin erilaisiin tapahtumiin, esimerkkinä Yrittäjänpäivän huutokauppa. Yrittäjyyskasvatusta kunta tuki muun muassa avustamalla Kristillisen kansanopiston yrittäjyyslinjaa yritys messutapahtuman järjestelyissä.

Matkailun kehittämisessä esiin nousi erityisesti Peuran polun tilanne, joka kehittäminen etenee kuluvana vuotena kuntien yhteishankkeena.

Elinkeinotoiminnan ohjenuorana on kunnanvaltuuston 16.12.2014 hyväksymä elinkeinostrategia vuosille 2015–2024.

C632 Elinkeinotoimi	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Toimintakate	-116 381	-162 000		-162 000	-137 690	85,0	24 310
Toimintatuotot	4 786	2 000		2 000	2 179	108,9	179
Toimintakulut	-121 167	-164 000		-164 000	-139 869	85,3	24 131

Selännepalvelut

Selännepalveluihin sisältyvät Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen kunnalta veloittamat maksut toiminnasta sekä kunnan eläkemenoperusteiset maksut Selänteelle siirtyneiden toimintojen eläkkeensaajien osalta, Reisjärven terveysasemalla työskennelleiden kunnan kesätyöntekijöiden palkat.

Talousarviossa toimintatuotot 90.000 on perustunut sisäisenä tulona kunnan hallintokunnilta veloitettaviksi osuuksiksi henkilöstö- ja taloushallinnon palveluista.

Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen kuntayhtymähallitus on 28.2.2019 hyväksynyt kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vuodelta 2018 ja saattaa sen jäsenkuntien valtuustojen hyväksyttäväksi.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

C633 Selännepalvelut	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Toimintakate	-11 409 408	-12 250 000	315 000	-11 935 000	-12 220 795	102,4	-285 795
Toimintatuotot	86 491	90 000		90 000			-90 000
Toimintakulut	-11 495 899	-12 340 000	315 000	-12 025 000	-12 220 795	101,6	-195 795

Talousarviossa toimintatuotot 90.000 ovat perustuneet sisäisenä tulona kunnan hallintokunnilta veloitet- taviksi osuuksiksi Selänteen henkilöstö- ja taloushallinnon palveluista. Vuonna 2018 laskutusta ei toteutettu, koska kyseessä ei ole kunnan sisäinen palvelujen myynti. Lukuihin sisältyy kunnan maksamat eläkemenoperusteiset eläkemaksut Selänteelle siirtyneiden palveluiden eläköityneen henkilöstön osalta, talousarviossa 246.000 euroa ja toteumassa 186.411 euroa.

Ppky Selänteen talousarvion toteutuminen Reisjärven osalta:

Reisjärvi euroa	Talousarvio 2018	Toteuma 2018	Poikkeama 2018	Toteuma %
Hallinto	338 605	285 730	-52 875	84,4
talouspalveluyksikkö Selma		162 642		
muu hallinto		123 088		
Palvelut	11 754 600	11 733 197	-21 403	99,8
Talousarvion maksuosuudet	12 093 205	12 018 927	-74 278	99,4
Maksetut maksuosuudet		11 731 941		
Lisäperintä		-286 986		

Reisjärven osalta Selänteen talousarviossa ei ollut muutosta. Talousarviomäärärahat alittuivat hyvinvointipalveluissa 281.200 euroa ja ympäristö- ja rakennusvalvontapalveluissa noin 25.650 euroa. Talousarvio ylittyi terveys- ja vanhuspalveluiden vastaanottopalveluissa noin -153.300 euroa, vuodeosastolla noin -102.200 euroa, ensihoidossa noin -71.500 (sisältää vuoden 2017 menot) ja kotihoidossa noin -22.440 euroa. Työterveyshuollon tulos ylitti talousarvion noin -29.000 euroa. Määrärahat alittuivat hyvinvointipalveluissa neuvolassa noin 17.000 euroa, lastensuojelussa noin 185.050 euroa, vammaispalveluiden asumispalveluissa noin 106.250 euroa. Vuodesta 2019 alkaen kustannussäästöjä on lähdetty hakemaan rakenteellisilla muutoksilla.

Maaseututoimi

Maaseututoimen tehtäväalueeseen kuuluvat:

- maaseutupalvelut
- lomituspalvelut.

Maaseutupalvelut

Reisjärvi kuuluu Haapajärven ja Pyhäjärven kanssa yhteiseen maaseutuhallinnon paikallisyksikköön, jonka isäntäkuntana toimii Pyhäjärvi.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

6400 Maaseutupalvelut euroa	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
Toimintakate	-99 405	-31 100		-31 100	-95 262	306,3	-64 162
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-99 405	-31 100		-31 100	-95 262	306,3	-64 162

Toimintakuluihin sisältyy 61.306 euroa yhteistoimintaosuutta Pyhäjärven kaupungille sekä 20.393 euroa tuetun maksullisen maatalouslomituksen.

Lomituspalvelut

Reisjärven kunnan maatalouslomituksen paikallisyksikkö hoitaa lomituspalvelujen järjestämisen Haapajärven ja Pyhäjärven kaupunkien sekä Reisjärven ja Kärsämäen kuntien alueella Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen nimeämänä isäntäkuntana.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Lomatoimen Reisjärven paikallisyksikkö suorittaa lomituspalvelulain mukaiset tehtävät. Kotieläintuotantoa harjoittava maatila saa vuosilomaa, sijaisapua ja maksullista lomittaja-apua maatalousyrittäjien lomituspalvelulain mukaisesti. Tilat voivat valita, käyttävätkö tilalla kunnan lomituspalveluita vai järjestävätkö itse lomittajansa. Itse järjestetystä lomituksesta maksetaan lomitusyritykselle korvaus lomituksen suorittamisesta. Lomituspalvelulain mukaisista lomituksista aiheutuneet kustannukset rahoitetaan valtion varoista.

Viljelijäyrittäjän henkilökohtainen lomaoikeus on 26 päivää vuodessa. Sijaisapulomitusta saa yrittäjä, joka on laissa mainittujen syiden vuoksi tilapäisesti estynyt työstään, eikä tilalla voida sisäisin järjestelyin esimerkiksi perheenjäsenten avulla selviytyä tilan töistä. Sijaisapulomituksesta peritään maksu, joka perustuu yrittäjän maatalousyrittäjäeläkkeen työtuloon.

Vuosiloma- ja sijaisapulomitustöiden lisäksi viljelijä voi saada lomittajan myös muihin yrityksen töihin maksullisena lomittaja-apuna. Tätä maksullista lomittaja-apua on voitu järjestää vain, jos yksikön kuukausipalkkaisia lomittajia on ollut käytettävissä. Kukin lomitusalueen kunta on v. 2018 varannut sovitettua summan maksullisen lomittaja-avun tukemiseen oman kunnan alueella sijaitseville kotieläintiloille (24 000 euroa/v muut kunnat, Pyhäjärvi 15 000 euroa/v). Maksullinen lomittaja-apu työllistää lomituspalveluissa noin 15 lomitushenkilöä vuodessa.

Vuoden aikana oli yksi maatalouslomituksen yhteistyöryhmän kokous ja ryhmän esityksestä Reisjärven kunnanhallitus valitsi kolme maatalouslomittajaa vakinaiseen työsuhteeseen. Lomituksen yhteistoimintaryhmään kuuluu yksi edustaja jokaisen paikallisyksikön alueen MTK:sta, Mela-asiamies, Reisjärven kunnanhallituksen edustaja, lomatoimenjohtaja, lomituspalvelupäällikkö, yksi johtava lomittaja sekä kaksi lomittajien edustajaa. Yhteistyöryhmä tiedottaa osapuolille lomituksen ajankohtaisia tietoja ja tekee mm. kunnanhallitukselle esitykset lomitushenkilöstön valinnoista.

9.4.2018 Reisjärven paikallisyksikkö lopetti maatalouslomittajien työaikojen kuittaamisen puhelimitse. Vahvistetut työvuorolistat ovat maatalouslomittajien palkanlaskun ja yrittäjien sijaisavun tai maksullisen lomituksen laskutuksen perusta.

Lomituspalveluiden laajuus

Paikallisyksikön alueella oli lomituspalvelujen piirissä 234 tilaa ja 393 yrittäjää vuoden 2018 aikana. Paikallisyksikön palveluksessa oli 65 vakituista ja 1 määräaikainen lomittaja. Lisäksi lyhytaikaisia lomittajia oli 201 henkilöä. Lyhytaikaisten maatalouslomittajien osuus lomituspäivistä oli 30,48 %. Lomituspäiviä oli vuonna 2018 yhteensä 20345 päivää.

Reisjärven paikallisyksikön järjestämät lomituspalvelut vuonna 2018 jakautuivat kunnittain ja palvelumuodoittain seuraavasti:

Kunta	Yrittäjien määrä	Lomituspäivät yhteensä	Vuosiloma	Sijaisapu	Maksullinen 120 tunnin lomitus
Haapajärvi	113	8 704	2 709	3 081	869
Kärsämäki	97	5 200	2 353	1 723	946
Pyhäjärvi	61	2 995	1 411	1 140	615
Reisjärvi	122	5 678	3 036	1 615	847
Kaikki yhteensä	393	20345	9509	7 559	3 277

RISKIT

Suurimpia riskejä ovat työvoiman ja tarpeen ajallinen/toiminnallinen yhteensopivuus ja rahoittajan sama vai erilainen näkemys toiminnan oikeellisuudesta. Tilat teknistyvät, suurentuvat ja erikoistuvat, mikä tuo maatalouslomittajien ammattitaidolle eri tasoja. Lomitettavana on muutamia sikatiloja, lammastiloja, hevostila ja eri muotoisia nautatiloja. Johtavien lomittajien tehdessä työvuoroja lomittajien taidot tulee sovittaa lomalle jäävien karjatalousyrittäjien eläinten hoitotarpeisiin.

Lomatoiminnassa raha kulkee Sosiaali- ja terveysministeriöltä Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja Melalta paikallisyksiköille. Mela valvoo paikallisyksiköiden toimintaa koko ajan tiukkenevalla tarkastuksella.

Vaikka muutos lomituksen toimintaympäristössä on suuri myös meidän alueella, olemme saaneet yrittäjien lomatarpeet suurelta osin toivottuina aikoina toteutettua. Lomittajille ei ole maksettua palkkaa kotiin, koska on ollut osoittaa työkohte. Sesonkiaikoina (koululaisten lomat, näyttelyt, matkat jne.) on löydetty lisätyövoimaa erilaisin järjestelyin.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

C641 Lomituspalvelut	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Toimintakate	51 721	-98 900	3 000	-95 900	74 793	-78,0	170 693
<i>Lomitushallinto</i>	51 721	-198 900	3 000	-195 900	74 793	-38,2	270 693
Toimintatuotot	372 222	182 000		182 000	386 535	212,4	204 535
Toimintakulut	-320 501	-380 900	3 000	-377 900	-311 743	82,5	66 157
<i>Lomituspalvelut</i>		100 000		100 000			-100 000
Toimintatuotot	4 353 494	4 055 000		4 055 000	3 991 103	98,4	-63 897
Toimintakulut	-4 353 494	-3 955 000		-3 955 000	-3 991 103	100,9	-36 103

Lomitushallintoon tulee Melalta kuukausittaisina ennakoina kokonaissumma, joka koostuu laskentakaavasta: kaksi vuotta aikaisemmin lomitettujen päivien määrä (21 314 pv) kertaa vuosittainen kerroin (16,33). Laskentakaavan mukainen tulo oli 348.036,36 euroa vuonna 2018. Tuloja on tullut lisäksi johtavan lomittajan työpanoksen myynnistä Nivalan kaupungille. Lomituspalvelujen toimintakatteen poikkeama 170.693 euroa selittyy lomitushallinnon toimintatuottojen liian pienellä tuloarviolla, jonka olisi kuulunut olla edellisvuosien tason mukaisesti 382.000 euroa 182.000 euron sijaan.

Lomituspalveluihin tulee Melalta kuukausittaisina ennakoina kokonaissumma, mikä on kahden vuoden takaisesta lomituspäivien määrästä arvioitu vähennys kertaa päiväkustannus. Laskentakaavan mukainen tulo oli 3.321.156 euroa vuonna 2018. Ylimääräinen ennakko palautetaan tai alijäämäiselle ennakolle haetaan valtiontilityksessä lisärahaa. Vuonna 2018 ennakoiden lopullinen palautus oli 76.282,63 euroa. Töitä olisi loppuvuodesta ollut, mutta ei ollut riittävästi tekijöitä.

HENKILÖSTÖ

Lomituspalvelut	Vakinaiset 2017	Vakinaiset 2018
henkilömäärä		
Lomitushallinto		
lomatoimenjohtaja	1	1
lomituspalvelupäällikkö	1	1
johtava lomittaja	4	4
lomasihteerit	1	1
Yhteensä	7	7

Lomituspalvelut (htv ¹)	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ilman työllistettyjä
TP2017	72	5			77	77
TP2018	65	1			66	66
Muutos ed. vuoteen	-7	-4	0	0	-11	-11

htv¹ = palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365*(osa-aikaprosentti/100)

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

MAASEUTUTOIMI euroa	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
Toimintakate	-47 684	-130 000	3 000	-127 000	-20 469	16,1	106 531
Toimintatuotot	4 725 716	4 237 000		4 237 000	4 377 638	103,3	140 638
Toimintakulut	-4 773 400	-4 367 000	3 000	-4 364 000	-4 398 108	100,8	-34 108

Palo- ja pelastustoimi

C65 Palo- ja pelastustoimi euroa	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
Toimintakate	-211 657	-225 000		-225 000	-210 801	93,7	14 199
Toimintatuotot	414						
Toimintakulut	-212 071	-225 000		-225 000	-210 801	93,7	14 199

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

KUNNANHALLITUS euroa	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
TOIMINTATUOTOT	4 886 339	4 399 000		4 399 000	4 434 028	100,8	35 028
Myyntituotot	4 217 419	3 733 700		3 733 700	3 645 295	97,6	-88 405
Maksutuotot	593 963	579 000		579 000	710 045	122,6	131 045
Tuet ja avustukset	60 833	73 000		73 000	54 107	74,1	-18 893
Muut toimintatuotot	14 124	13 300		13 300	24 579	184,8	11 279
TOIMINTAKULUT	-17 381 941	-17 993 000	321 000	-17 672 000	-17 826 806	100,9	-154 806
Henkilöstökulut	-4 768 464	-4 535 430	6 000	-4 529 430	-4 405 568	97,3	123 862
Palvelujen ostot	-12 298 410	-13 101 890	315 000	-12 786 890	-13 046 082	102,0	-259 192
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-40 150	-50 430		-50 430	-40 411	80,1	10 019
Avustukset	-203 364	-231 000		-231 000	-270 701	117,2	-39 701
Muut toimintakulut	-71 554	-74 250		-74 250	-64 045	86,3	10 205
TOIMINTAKATE	-12 495 603	-13 594 000	321 000	-13 273 000	-13 392 779	100,9	-119 779
Poistot							

Talousarvion ja tilinpäätöksen poikkeamat on selitetty kunkin tehtävälueen kohdalla.

2.3.4 Kasvatus- ja koulutuslautakunta

OPETUSTOIMI

KOULUT

Reisjärven kunnassa toimi vuonna 2018 kaksi esiopetuksen ryhmää, toinen Niemenkartanon koulun yhteydessä ja toinen Petäjämäellä (Petäjähovi). Perusopetusta luokille 1-6 annettiin vielä keväällä Kalajan, Leppälahden ja Niemenkartanon kouluissa. Näistä Niemenkartanossa oli kahdeksan opettajaa, Kalajan ja Leppälahden koulut olivat kolmiopettajaisia. Kisatien yläkoulussa (perusopetuksen luokat 7-9) oli 13 opettajaa, joista suurin osa yhteisiä opettajia Reisjärven lukion kanssa.

Lisäksi joka koululla annettiin oppimisen tueksi myös erityisopettajan ja koulunkäynninohjaajan tukea. Oppimisen tuki perusopetuksessa oli yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Joka koulussa tukea järjestettiin sekä yleisopetuksenryhmässä että osa-aikaisena erityisopetuksena kolmiportaisen tuen mukaisesti. Lisäksi Kisatiellä toimi koko kunnan erityisopetuksen kiinteä pienryhmä.

Oppilaita koululaitoksessa oli 20.9.2018 yhteensä 415. Perusopetuksessa oli 325 oppilasta, esiopetuksessa 39 ja lukiossa 51 opiskelijaa. Koko kunnan väkiluku oli 2742 asukasta. (Tilastokeskuksen ennuste 29.1.2019)

PALKATUN HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ 31.12.

Opetustoimi (htv ¹)	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä-aikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ilman työllistettyjä
TP2017	41		11		52	52
TP2018	42		7		49	49
Muutos ed. vuoteen	1		-4		-3	-3

htv¹ = palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365*(osa-aikaprosentti/100)

PERUSKOULU JA LUKIO

Koulutuksen toiminnallisena tavoitteena on ollut se, että "Pyritään valtakunnallisen koulutuspolitiikan edellyttämiin päämääriin eli etenemään kohti tieto- ja oppivaa yhteiskuntaa. Päämääristä keskeisimpiä ovat tiedon tason kohottaminen sekä koulun ja työelämän lähentäminen. Päämääränä on kuitenkin saavuttaa mahdollisimman joustava oppimiskokonaisuus, jossa haittatekijät pyritään minimoimaan." Näin on toimittu mm. syksyllä aloitetussa JOPO-opetuksessa.

Opetuksen laatuun ja sisältöön on kaikilla tasoilla kiinnitetty huomiota. Oppimistulokset ovat valtakunnallisesti vertailukelpoisia: osa hyvää, osa erinomaista tasoa, osa jopa selvästi yli valtakunnallisen keskiarvon. Oppilaiden jatkosijoittuminen opiskelu- ja työmarkkinoille on ollut hyvä.

TALOUDELLISET MITTARIT

Taloudelliset mittarit osoittavat, että koululaitoksen menot ovat valtakunnallisen keskiarvon tuntumassa.

LAADULLISET MITTARIT

Laadullisina mittareina on käytetty useita eri mittareita. Keskeiset niistä ovat: oppilaan menestymisen seuranta (keskiarvot) alakoulusta yläkouluun ja lukioon, menestyminen opetushallituksen valtakunnallisissa kokeissa ja ylioppilaskirjoituksissa, peruskoulun ja lukion päättäneiden sijoittuminen jatko-opintoihin ja työyhteisön keskustelut.

TALOUSARVIOVUODEN 2018 TAVOITTEET, MITTARIT JA TOTEUTUMINEN:

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tavoite	Toteutuma
	Toiminnalliset		
Esiopetus			
Laadukas opetus	Opetussuunnitelman toteutuminen %	> 95	ok
Perusopetus ja lukio			
Laadukas opetus	Opetussuunnitelman toteutuminen %	> 95	ok
	Valtakunnallisissa kokeissa menestyminen	vähintään keskitasoa	ok
	Oppilaiden sijoittuminen jatko-opintoihin tai työelämään %	100	ok
	Ulkopuolisten tahojen (opetushallitus) suorittama arviointi (perusopetuslaki 21 §, lukiolaki 16 §)	vähintään keskitasoa	ok
	Lukion keskeyttäneiden osuus %	< 5	ok
Henkilöstön ammattitaito	Pätevien opettajien osuus opettajista (päätoimiset) %	> 95	ok
Kodin ja koulun yhteistyö	Palaute / kysely	hyvä	hyvä
Työyhteisön sisäinen tila	Palaute / kysely	hyvä	hyvä
Perusopetuksen kouluverkko	Oppilasmäärä / koulu	> = 45	Kalaja 33 syksy ok
	Taloudelliset		
Opetus järjestetään taloudellisesti	Opetustoimen kustannukset euroa/asukas (2742)	1 507	1 636
	euroa/esiopetuksen oppilas	8 226	6 223
	euroa/perusopetuksen oppilas	8 944	10 697
	euroa/lukion oppilas	11 614	12 355

Oppilastiedot tilanteen 20.9.2018 mukaan.

Taloudellisissa tavoitteissa on pyritty laskemaan luvut valmiista kaavakkeesta, eikä vyörytyksiä eri kohdista ole tehty. Perusopetuksen kustannukset ylittyivät 37 000 euroa, johtuen toiseen kuntaan maksettavista sijoitettujen kustannuksista. Lukion summa ylitettiin reippaasti. Syynä tähän on uuden opsin mukaisten hankintojen keskittyminen ja 19 prosentin oppilasmäärän kasvu.

Laadulliset mittarit näyttävät, että Reisjärven koulutoimi on kokonaisuudessaan suorittanut tehtävänsä hyvin. Opetussuunnitelman mukaista laadukasta opetusta on järjestetty ja entistä yksilöllisemmän kasvatuksen ja opetuksen tarjoamista on mahdollistettu. Keväällä 2018 Reisjärven lukio sijoittui lukioiden vertailussa hyvin.

Oppilashuollollisten toimenpiteiden tarve on lisääntynyt. Koko ajan lisääntyvä kuraattori-, psykologi- ja erikoissairaanhoidollisten toimenpiteiden tarve on asettanut/asettaa kouluterveydenhuollon ja opetus-toiminnan isojen haasteiden eteen. Painopistettä oppilashuollossa on pyritty vuonna 2018 siirtämään yhä enemmän ennaltaehkäisevään, yhteisölliseen oppilashuoltoon. Tähän toimintaan on panostettu mm. yhteisillä vanhempainilloilla ja yhteisillä moniammatillisilla palaverilla. Tätä toimintaa tulee edelleen tulevinakin vuosina tehostaa. Reisjärven kouluissa otettiin syksyllä 2016 käyttöön valtuuston hyväksymä ja varhaiskasvatuksessa jo käytössä ollut Lapset puheeksi –menetelmä (LP), joka tukee kunnan LAPE-työtä. Tutkimusten mukaan menetelmää käyttämällä voidaan vähentää lastensuojelullisten toimenpiteiden määrää ja tukea sitä kautta oppilaiden edellytyksiä kasvulle ja oppimiselle. Näitä keskusteluja on käyty hyvin ensimmäisellä luokalla. Seitsemännellä luokalla kaikkien kanssa on käyty oppimiskeskustelut, mutta vain muutama on halunnut enää LAPE-keskustelua.

Kolmiportaisen tuen käytäntöön saattaminen on jatkunut edelleen. Tuen järjestäminen toteutettiin mahdollisimman joustavasti ja tasa-arvoisesti. Siihen vaikuttivat paitsi kodin ja koulun kokonaisnäkemykset tuen tarpeesta ja sen järjestämisestä myös taloudelliset resurssit. Kolmiportaisen tuen ymmärtäminen ja tehokas käyttöönotto vaativat henkilöstön lisäkoulutusta. Sen järjestämiseen on järjestetty koulutusta omilla voimilla ja ulkopuolisilla ns. kiky-koulutuksilla.

Erittäin suurena huolena koulutoimessa nousi edelleen esille sisäilma, joka etenkin kesällä aiheutti valtavasti järjestelyjä nopealla aikataululla. Kalajan ja Leppälahden koulut lakkautettiin kesäkuussa valtuuston päätöksellä 1.8.2018 alkaen. Niemenkartanon uudenosan rakennus ei kuitenkaan valmistunut vielä syysksi. Koulujen oppilaista tehtiin Niemenkartanon rinnakkaisluokat, jotta voitaisiin siirtyä kesken lukuvuoden uusiin tiloihin. Huolta herätti Leppälahden koulun edelleen käyttäminen ja elokuun alussa päädyttiin seurakuntatalon käyttämiseen väistötilana. Tässä vaiheessa kuitenkin viisi oppilasta siirtyi Haapajärven kouluun. Niemenkartanon koulussa tehtiin kesällä huomattavasti laajempi remontti, kuin kevään raportti olisi edellyttänyt. Kuitenkin heti koulun alettua useat oppilaat ja henkilökunnan jäsenet alkoivat oireilla. Syysloman aikana tiloihin asennettiin sisäilmatyöryhmän edellyttämät ilmanpuhdistimet.

Lukuvuoden aikana tehtiin useita rekrytointeja. Keväällä tehtiin uusi organisointi strategia, jossa kolme väliaikaista ohjaajan toimea jätettiin täyttämättä ja samalla pyrittiin vakinaistamaan uuden organisaation mukainen henkilökunta: Kolme tuntiopettajuutta vakinaistettiin. Haastavinta oli kesällä täyttää kaksi tuntiopettajan tehtävää. Jatkossa paikat olisi saatava auki jo huhtikuussa. Haapajärven kaupungin kanssa tehty yhteistyö lukion rehtoripalvelujen ostosta päätettiin heinäkuun loppuun ja syksyllä tehtävistä suoriuduttiin omin voimin.

Liikkuvakoulu hanke jatkui vuoden 2018 ajan. Samoin osallistuttiin Digi-tutor hankkeeseen ja kerhotoiminnan kehittämiseen sekä erityisopetuksen kehittämiseen. Yrittäjyyskasvatuksessa jatkettiin kehitystyötä, kun opettajia osallistui yrittäjyyskoulutukseen ja Pohjois-Pohjanmaan yrittäjyysstrategiaa toteutettiin. Yrittäjyys näkyi mm. messujen toteuttamisessa huhtikuussa sekä lisääntyneessä työssäoppimisessa. Tästä suuri kiitos kuntamme yrittäjille.

SÄÄSTÖSTRATEGIAN EDELLYTTÄMÄT TOIMET

Keväällä kunnassamme työstettiin strategiaa, joka säästöjen lisäksi varmistaisi kuitenkin koululaitoksen kehittämisen. Kaikki vuodelle 2018 asetetut säästötavoitteet toteutuivat, mutta ne eivät tulleet pelkästään keväällä sovitusta. Osa keväällä sovitusta asioista siirtyi (kuljetus), johtuen uuden alakoulun tilojen valmistumisen siirtymisestä: Toukokuussa rohkeat valtuutetut päättivät laajentaa uusien tilojen rakennusohjelmaa koskemaan kaikkien alaluokkien kotiluokkia. Toisaalta teimme lisäsäästöjä mm. Kisatien koulun seitsemänsiä luokkia ei jaettu kolmeen perusopetusryhmään. Kotitaloustuntien aikana muutama oppilas on ollut suorittamassa työssäoppimista siivouksessa ja keittiöllä.

Johdon yhdistämisestä tulevat säästöt toteutuivat. Samoin toteutui henkilöstön vähentämisestä ja yhdysluokkarakenteesta poistumisesta kaavailut säästöt. Lukion kokonaiskustannukset nousivat, johtuen lisääntyvästä oppilasmäärästä ja uuden opintosuunnitelman edellyttämistä hankinnoista. Toisaalta uudet oppilaat tuovat reilusti valtionapua. Lukiossa ei otettu yhtään sijaista ja tuntikehystä pienennettiin neljällä tunnilla. Olemme entisestään panostaneet lisärahan hakemiseen eri kanavista.

RISKIT

Syntyvyys on laskenut koko maassa. Vuonna 2017 syntyi Reisjärvelläkin vähän lapsia. Tämä näytti meidän kuntamme osalta jäävän yksittäiseksi vuodeksi, sillä vuonna 2018 syntyi jo lähes entinen määrä.

Vuoden aikana keskustelutti myös varhaiskasvatuksen mahdollinen laajeneminen 5-vuotisten esiopetuksiksi.

Ikäryhmien pienentyessä on lukiota kehitettävä entisestään vetovoimaisemmaksi, jotta saisimme muualtakin muutaman oppilaan. Tätä työtä on tehty kehittämällä yliopistoyhteistyötä sekä lisäämällä yrittäjyyttä ja koodausta.

Erityisopetuksen uudelleen organisoiminen ei tuonut vielä tarvittavaa tehokkuutta ja tätä työtä on jatkettava.

Uusien työntekijöiden rekrytointiin on panostettava. Koko maassa työllisyysaste on noussut ja kaupungistuminen jatkuu, jolloin rekrytoinnissa on tuotava esiin kuntamme hyviä puolia. Pelkkä viran tai toimen avaaminen ei riitä. Kunnan strategian valmistuminen on oiva apu tähän tehtävään.

MUU KOULUTUS

Reisjärven kunta on jäsenkuntana Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymässä ja Ylivieskan seudun musiikkiopistossa. Reisjärvi kuuluu Jokilatvan kansalaisopistoon.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

OPETUSTOIMI	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Hallinto							
Toimintakate	-53 636	-37 970		-37 970	-55 652	146,3	-17 682
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-53 636	-37 970		-37 970	-55 652	146,6	-17 682
Perusopetus							
Toimintakate	-3 805 645	-3 675 030	-7 000,00	-3 682 030	-3 719 332	101,4	-37 302
Toimintatuotot	90 173	88 800		88 800	140 847	158,6	52 047
Toimintakulut	-3 895 818	-3 763 830	-7 000	-3 770 830	-3 860 178	102,4	-89 348
Toisen asteen opetus							
Toimintakate	-557 803	-511 450	2 000	-509 450	-630 091	124,4	-120 641
Toimintatuotot					1 686		1 686
Toimintakulut	-557 803	-511 450	2 000	-509 450	-631 777	124,0	-122 327
Kansalaisopisto							
Toimintakate	-45 106	-34 000		-34 000	-36 498	107,3	-2 498
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-45 106	-34 000		-34 000	-36 498	107,3	-2 498
Musiikkitoiminta							
Toimintakate	-38 264	-45 000		-45 000	-44 796	99,5	204
Toimintatuotot	646						
Toimintakulut	-38 910	-45 000		-45 000	-44 796	99,5	204
OPETUSTOIMI YHTEENSÄ							
Toimintakate	-4 500 454	-4 303 450	-5 000,00	-4 308 450	-4 486 369	104,1	-177 919
Toimintatuotot	90 819	88 800	0	88 800	142 533	160,5	53 733
Toimintakulut	-4 591 273	-4 392 250	-5 000	-4 397 250	-4 628 902	105,3	-231 652

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toiminta-ajatuksena on tuottaa ja tarjota Reisjärvellä varhaiskasvatuslain mukaisesti ja kunnassa esiintyvää tarvetta vastaavasti varhaiskasvatusta alle kouluikäisille lapsille.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Varhaiskasvatuksen päivittäisen toiminnan pedagogiikka ja suunnitelmallisuus lisääntyivät yksiköissä uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden edelleen syventyessä toiminnassa. Lasten osallisuutta rohkaistiin toteuttamalla lapsilta tulevia toimintaehdotuksia toiminnoissa. Perheille tarjottiin erilaisia osallisuuden muotoja suunnittelemaan yhteisiä tapahtumia ja kutsumalla perheitä oppimisympäristön arviointiin.

Uusia yhteistyömuotoja luotiin ympäröivän yhteisön kanssa, koulun, esiopetuksen, lastenneuvolan, kirjaston sekä vanhempien työpaikkoihin tutustumisilla. Perheiden kanssa yhteisten tapahtumien osallisuus koettiin sujuvana ja luontevana.

Toteutettu asiakastytyväisyyskyselyn vastausaktiivisuudessa ei päästy tavoitteeseen. Sisältö tuotti sanallista osallisuuden kokemusta perheiltä.

Varhaiskasvatuksessa keskitytään lasten ja perheiden osallisuuden lisäämiseen.

Vakinaisia 31.12.2018 oli 6 perhepäivähoitajaa. Perhepäivähoidossa lapsille osoitetaan varahoitopaikat perhepäivähoitajan työaikatasausvapaiden ajaksi, resurssipaikat on sovittu Anjalaan, Kirnuun ja Lounatuuleen. Perhepäivähoitajan ryhmään voidaan sijoittaa enimmillään neljä alle kouluikäistä lasta ja lisäksi yksi esiopetukseen osallistuva osapäivälapsi.

Ryhmäperhepäivähoitoryhmiä on edelleen 4, joista Kirnujen toinen ryhmä aloitti 1.8.2017 uutena vastaamaan kasvanutta päivähoidontarvetta.

Vuorohoito on keskitetty Anjalaan, jossa toimii kaksi ryhmäperhepäiväkotiä, Kiurut ja Peipposet. Peipposissa on 12 hoitopaikkaa ja Kiuruissa on 8 hoitopaikkaa.

Kirnut toimivat Kisatien koulun vieressä olevissa parakeissa ja siellä toimii kaksi ryhmää Leivoset ja Pulmuset. Leivosissa on 12 hoitopaikkaa ja Pulmusissa 8 hoitopaikkaa.

Päiväkoti Tuulenpesä toimii Anjalantiellä. Tuulenpesässä on yksi ryhmä, Lounatuulet, jossa on 24 hoitopaikkaa. Tuulenpesän satelliittiosastona toimii Petäjämäellä osapäiväisten esiopetusikäisten aamu- ja iltapäiväryhmä Kaarnat, jossa on 13 hoitopaikkaa.

Uuden päiväkodin suunnittelu alkoi henkilöstön tutustumiskäynneillä yhdessä suunnittelutyötoimikunnan kanssa. Lapset saivat tuottaa omia toiveitaan piirustuksin. Kaikkia reijsjärvisiä vanhempia ja asiasta kiinnostuneita kutsuttiin yhteiseen keskusteluvanhempainiltaan.

Vuonna 2018 varhaiskasvatuspalveluissa hoitopäiviä oli 14448, yhteensä 137 lasta.

Reijsjärvellä on pystytty tuottamaan ja tarjoamaan hoitoa alle kouluikäisille, subjektiivisen valintaoikeuden piirissä oleville lapsille lain määräämin perustein ja aikarajoin. Tämän on mahdollistanut 1.8.2017 alkaen uuden ryhmäperhepäiväkodin perustaminen sekä perhepäivähoitajien palkkaaminen tarvittaessa määräaikaisina, perheen tarvetta vastaavasti.

Lapselle voi varata koko- tai osapäivähoitopaikan 1-10 pv, 11-15 pv tai yli 15 pv kuukaudessa tai 20 h viikossa. Hoitopäiväsuunnittelulla on pyritty hoitopaikkojen tehokkaaseen käyttöön. Perheille pystytään tarjoamaan myös tilapäistä hoitoa, 1- 5 päivää kuukaudessa.

Lapset puheeksi – työmenetelmän käyttöön on koulutettu osa henkilöstöstä. Toiminta pyrkii tukemaan lapsen arkea yhdessä perheiden kanssa.

Erityislastentarhanopettajan konsultaatiopalvelut on saatu koulupuolelta. Kasvun ja kehityksen tukena on ollut erityisopettaja.

Varhaiskasvatuksessa toimitaan lasten ja perheiden terveyttä ja hyvinvointia edistäen. Perheiden kanssa on tehty kattavasti jokaisessa yksikössä lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. Vanhemmat kohdataan päivittäin, joten he ovat olleet luontaisesti osana hoitopäivää. Toimintaa arvioidaan päivittäin saatavista palautteista, joiden perusteella toimintaa pystytään kehittämään. Asiakastytyväisyyskyselyt toteutetaan joka toinen vuosi.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

VARHAISKASVATUS	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Hallinto	-138 464	-132 780		-132 780	-122 275	92,1	10 505
Toimintatuotot	2 109						
Toimintakulut	-140 573	-132 780		-132 780	-121 725	91,7	11 055
Perhepäivähoito	-138 365	-190 250		-190 250	-139 567	73,4	50 683
Toimintatuotot	54 162	54 300		54 300	46 724	86,0	-7 576
Toimintakulut	-192 527	-244 550		-244 550	-180 380	73,8	64 170
Ryhmäperhepäivähoito	-353 701	-473 250		-473 250	-424 817	89,8	48 433
Toimintatuotot	54 900	37 500		37 500	47 886	127,7	10 386
Toimintakulut	-408 601	-510 750		-510 750	-479 069	93,8	31 681
Päiväkoti	-258 323	-278 270		-278 270	-268 846	96,6	9 424
Toimintatuotot	44 924	39 400		39 400	46 916	119,1	7 516
Toimintakulut	-303 247	-317 670		-317 670	-319 077	100,4	-1 407
Eritysisvarhaiskasvatus	-12 487						
Toimintakulut	-12 487						
Lasten kotihoidontuki	-151 194	-175 000		-175 000	-148 480	84,8	26 520
Toimintakulut	-151 194	-175 000		-175 000	-148 480	84,8	26 520
TOIMINTAKATE	-1 052 533	-1 249 550		-1 249 550	-1 107 204	88,6	142 346
Toimintatuotot	156 095	131 200		131 200	141 526	107,9	10 326
Toimintakulut	-1 208 629	-1 380 750		-1 380 750	-1 248 730	90,4	132 020

HENKILÖSTÖ

Varhaiskasvatus palkatun henkilöstön määrä	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ilman työllistettyjä
TP2017	16		8		24	24
TP2018	15		10		25	25
Muutos ed. vuoteen	-1		2		1	1

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

KASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
TOIMINTATUOTOT	246 915	220 000,00		220 000	284 058	129,1	64 058
Myyntituotot	64 993	49 000,00		49 000	58 687	119,8	9 687
Maksutuotot	153 629	130 400,00		130 400	134 422	103,1	4 022
Tuet ja avustukset	24 806	39 700,00		39 700	87 151	219,5	47 451
Muut toimintatuotot	3 487	900,00		900	3 798	422,0	2 898
TOIMINTAKULUT	-5 799 902	-5 773 000,00	-5 000	-5 778 000	-5 877 632	101,7	-99 632
Henkilöstökulut	-3 318 480	-3 232 370,00	54 000	-3 178 370	-3 372 879	106,1	-194 509
Palvelujen ostot	-1 252 431	-1 163 730,00	1 000	-1 162 730	-1 190 237	102,4	-27 507
Aineet, tarvikkeet ja tavara	-268 434	-213 990,00		-213 990	-221 225	103,4	-7 235
Avustukset	-163 680	-175 000,00		-175 000	-148 480	84,8	26 520
Muut toimintakulut	-796 876	-987 910,00	-60 000	-1 047 910	-944 811	90,2	103 099
TOIMINTAKATE	-5 552 987	-5 553 000	-5 000	-5 558 000	-5 593 573	100,6	-35 573
Poistot	-34 421	-17 800,00		-17 800	-46 106	259,0	-28 306

2.3.5 Vapaa-aikalautakunta

Vapaa-aikalautakunnan alaisuuteen kuuluu kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimi. Vapaa-aikatoimeen kuuluvat toimialueet ovat kertomusvuoden aikana toimineet keskenään tiiviissä yhteistyössä. Tiivistä yhteistyötä on tehty myös lukuisten paikkakunnalla toimivien yhdistysten ja yhteisöjen kanssa. Toiminta-avustuksia jaettiin talousarvion niukan raamin johdosta vain liikuntayhdistyksille.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Vuodelle 2018 asetettu toiminnallinen tavoite oli saada lisättyä ihmisten tiedollisten ja taidollisten valmiuksien määrää ja laatua siten, että vapaa-ajan toimintojen omaehtoinen harrastaminen kuuluu yhtenä osana yksilön elämään. Näyttää siltä, että tavoite on suurimmalta osin täyttynyt.

Kirjastotoimi

Kertomusvuonna Reisjärven kirjastosta paikallislainoja lainattiin 40 114 kpl ja kaukolainoja asiakkaille saatiin 322 kpl. Käyntejä kirjastoon tehtiin 30 462 käyntiä. Käynnit siis vähenivät edellisvuodesta mutta lainausten määrä kasvoi. Nousua oli varsinkin lastenkirjallisuuden lainoissa. Lainaukset olivat kertomusvuonna 14,37 lainaa asukasta kohden. Opetusministeriön laatiman taloudellisuusmittarin mukaan Reisjärvellä oli yhden kirjastosuorituksen hinta 1,94 euroa.

Kirjaston työssä painopistealueina ovat lasten lukemaan oppimisen tukeminen, lukemisen edistäminen sekä aikuisten osalta Reisjärveltä käsin tapahtuvan opiskelun tukeminen. Kirjastosta viedään Niemenkartanon koululle jokaiseen luokkaan siirtokokoelma noin viiden viikon välein ja tuodaan samalla edellinen kokoelma pois. Rauhanyhdistyksellä ja seurakuntatalolla opiskelevat koululuokat vierailivat kirjastolla useasti. Kirjastonkäytön opetustilaisuuksia järjestettiin kaikkiaan 5 kertaa vuoden aikana. Niissä opetusta sai yhteensä 69 henkilöä. Muita tilaisuuksia kirjastossa oli 13, joissa osallistujia 287. Kimmo Ohtosen vierailu maaliskuussa keräsi väkeä myös Reisjärven ulkopuolelta. Satumusiikkituokioita aloitettiin järjestämään lokakuussa, ja niitä järjestettiin 8 kertaa ennen joulua. Lukupiiri toimi kirjaston tiloissa Milla Puurula-Tillin vetämänä. Kirjastotalossa toimi myös yhdistysten jumppa sekä kansalaisopiston kitaransoitonopetus.

Kertomusvuonna kirjastoon tuli e-aineistot: kotimaiset ja ulkomaiset e-lehdet, soitonopetus, kieltenopetus ja klassisen musiikin kuuntelu.

Kirjastossa myydään kuntosalikortteja liikuntatoimen puolesta, sekä vuokrataan frisbeegolfkiekkoja ja luistelutukitelineitä.

Kulttuuritoimi

Huhtikuussa järjestettiin yhteislaulutilaisuus, jossa esiintyi Laulu- ja soitinryhmä Mukavat. Kansallisena veteraanipäivänä toteutettiin perinteinen sankarihaudoilla käynti ja pidettiin valtuustosalissa ohjelmallinen kahvitilaisuus.

Toukokuussa toteutettiin Juho Mäntypuron taidenäyttely, jonka avajaiset vietettiin kuun alussa. Toukokuussa toteutettiin myös kesän 2018 tapahtumien suunnittelutilaisuus.

Heinäkuussa Reisjärvi-päivillä muistettiin Harrastajateatteri ReTéä kukittamalla näyttelijät, ohjaaja ja muut toimihenkilöt ensimmäisessä ”Ulvova mylläri” -näytöksessä.

Pitäjäpäivien toritapahtumassa esiintyivät Mikko Alatalo sekä Mukamas-teatteriryhmä. Toritapahtumassa toteutettiin myös vanhojen autojen ja traktoreiden näyttely.

Marraskuussa ryhdyttiin suunnittelemaan itsenäisyyspäivän juhlaa ko. juh latoimikunnan toimesta. Haapajärven Reisjärven laulumiesten 70-vuotiskonsertissa laulajia ja kuoronjohtajaa muistettiin kukkasin. Laulu- ja soitinryhmä Mukavat toteuttivat kirjastolla jo toisen kevyen musiikin illan niin, että ohjelmassa oli myös pikkujoulutunnelmiin viritettyjä joululauluja.

Itsenäisyyspäivän juhlallisuudet toteutettiin perinteisin menoin juhlahumalanpalveluksella, käynnillä sankarihaudoilla ja pääjuhlalla, jossa luovutettiin kulttuuripalkinto Tapani Hyvöselle ja urheilupalkinnot Tapani Torvikoskelle ja Atte Niskakoskelle. Illalla nähtiin yhdeksäsluokkalaisten soihtukulkue vanhoilta nuorisotiloilta sankarihaudoille.

Kirjaston alakerrassa toteutettuun joulumyymälätoimintaan kulttuuritoimi osallistui perinteisen koululaisten piirustuskilpailun myötä.

Elokuvaesityksiä, joiden järjestämisestä vastasi Movie Company Alatalo Oy yhdessä kulttuuritoimen kanssa, järjestettiin alkuvuodesta, mutta yleisön vähäisyys lopetti toiminnan.

Liikuntatoimi

Liikuntatoimen vastuualueeseen on kuulunut liikuntatilojen ja -alueiden käyttövuorojen jakaminen sekä kunto- ja terveystoiminta-aktiviteettien organisointi joko yksin tai yhteistyössä eri yhdistysten kanssa.

Alkuvuonna selvitettiin monessa palaverissa mahdollisen tekojäärädän tekemistä keskuskaualle. Hanke kariutui, kun kaavailtu rahoitus ei onnistunut. Vuoden aikana täydennettiin myös motocross -ratahankkeen ympäristölupa-asiakirjaa. Hankkeesta luovuttiin, kun Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus asettui lausunnossaan vastustamaan pohjavesialueelle kaavailtua ratahanketta.

Tammikuussa ryhdyttiin valmistelemaan helmikuussa Kisatien liikuntahallilla toteutettua Sisäliikunnan superviikonloppu –tapahtumaa, jossa vetonaulana ja kouluttajana toimi Vertti Harjuniemi.

Tammikuun lopulla osallistuttiin Uudessakaarlepyyssä järjestettyyn maakuntaviestiin, jossa Reisjärvi oli sijalla 15, mutta onnistui kuitenkin säilyttämään A-sarjapaikkansa. Kilpailun ulkopuolella hiihtänyt Reisjärven ja Kinnulan yhdistelmäjoukkue oli sijalla 37. Kilpailuun osallistui 46 joukkuetta.

Hiihtolomaviikolla järjestettiin uudella kuntosalilla avoimet ovet, jolla pyrittiin lisäämään innostusta kuntosalin käyttöä kohtaan. Maaliskuun loppupuolella järjestettiin hopeasomman pitäjänmestaruuskilpailut yhteistyössä hiihtojaoston kanssa.

Vapaa-aikasihteeri osallistui Peuran Polun säilyttämiseen liittyviin palaveriin.

Elokuussa järjestettiin ikäkausiruuhkijoiden pitäjänmestaruuskilpailut yhteistyössä yleisurheilujaoston kanssa.

Petäjämäen ampumahiihtopaikan ympäristöstä hakattiin metsää, samoin kuin Petäjähovin takana olevan paikoitusalueen vierestä. ”Takapaikoitusalue” laajennettiin tuntuvasti ajamalla käynnissä olleilta rakennuskohteilta massoja pohjan tasaamiseksi. Hakkuutyömaalta varattiin nelisenkymmentä tukkirunkoa hiihtomaan ylämaastoon kaavailun laavun tekemistä varten. Rungot parkattiin ja laitettiin laaniin talkoovoimin.

Frisbeegolfin pitäjänmestaruuskilpailut toteutettiin syyskuun alussa yhteistyössä frisbeegolfjaoston kanssa.

Marraskuun alussa järjestettiin kaksipäiväiset tykkilumen ajotalkoot kolmessa vuorossa. Hyvin onnistuneiden talkoiden arvokas merkitys sulii samalla tykkilumen kanssa, kun erityisen lauhaksi myös yölämpötilojen osalta lauhtunut sää sulatti hyvät hiihto-olosuhteet ennen aikojaan.

Haapajärven kanssa yhteiset maakuntaviestikarsinnat järjestettiin joulun alla Haapajärven Somerossa, jossa viesti toteutettiin uudenvuodenpäivänä.

Liikuntatoimi on toteuttanut ympäri vuoden kuukauden mittaiset kuntokaudet, joihin oli jälleen vilkas osanotto. Kirjauksia kuntovihkoihin kertyi vuoden mittaan 33 884 kpl, joka on 1 315 suoritusta enemmän kuin edellisenä vuonna.

Tepan Jotoksella järjestettyyn kuntokampanjaan tuli kesän aikana 645 suoritusmerkintää.

Uimakuljetuksia Nivalan Uikkoon järjestettiin keväällä 10 kertaa (osallistujia yhteensä 407) ja syksyllä 8 kertaa (osallistujia yhteensä 295). Uimakuljetuksiin kertyi yhteensä 702 osallistumiskertaa eli keskimäärin 39,0 henkilöä / yksi matka. Uimahallikuljetuksiin osallistui lähinnä eläkeläisiä sekä asiakkaita toimintakeskus Violasta ja Haapajärven ST-tuotteelta.

Nuorisotoimi

Nuorisotilat ovat olleet pingishuoneen ja televisiohuoneen osalta avoinna arkipäivisin kirjaston aukioloaikoina ja kaikilta osin koulujen lukuvuotta vastaavana aikana valvotusti tiistai- ja perjantai-iltais.

Hiihtolomaviikon retki Vuokattiin keräsi 79 osallistujaa, jotka jakaantuivat Super Parkiin, Katinkultaan ja Vuokatinrinteille. Hiihtolomaviikon SM-liigapelimatalla Kärpät-HIFK oli mukana 29 henkilöä.

Nuorisovaltuusto kokoontui alkuvuodesta kaksi kertaa ja vuoden kohokohtana nuorisovaltuusto teki matkan Helsinkiin, jossa vierailtiin Kansallismuseossa ja Eduskunnassa. Paluumatkalla käytiin Lempäälän Ideaparkissa.

Elokuun alussa järjestettiin yhdessä seurakunnan kanssa Saarisen leirikeskuksella Vesselileiri (7 osallistujaa) ja Nappulaleiri (14 osallistujaa).

Kesän aikana Saarisen leirikeskusta vuokrattiin aikaisempia vuosia enemmän myös matkailukäyttöön.

Syyslomaviikolla järjestettiin kuljetus jääkiekon SM-liigan kärkiotteluun Kärpät-Tappara, jota lähti seuraamaan 56 henkilöä.

Keväällä saatiin etsivän nuorisotyön valtionavustuksesta myönteinen päätös. Hakuprosessi toteutettiin kesällä ja tehtävään oli täytettyä 13.08.2019 - 31.10.2019. Loppuvuoden ajan tehtävä oli täyttämättä.

TALOUSARVIOVUODEN 2018 TAVOITTEET JA MITTARIT:

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tavoite / toteutuma	
	Toiminnalliset		
Taiteen perusopetus			
Laadukas opetus	Opetussuunnitelman toteutuminen %	> 95	n. 95 %
Kulttuuri			
Kunnan järjestämät tilaisuudet	Kävijämäärä /tilaisuus	40	25
Yhteistyössä järjestetyt tilaisuudet	Kävijämäärä /tilaisuus	260	225
Nuoriso			
Kunnan järjestämät tilaisuudet	Kävijämäärä /tilaisuus	40	42
Yhteistyössä järjestetyt tilaisuudet	Kävijämäärä /tilaisuus	40	34
Liikunta			
Kunnan järjestämät tilaisuudet	Kävijämäärä /tilaisuus	40	39
Yhteistyössä järjestetyt tilaisuudet	Kävijämäärä /tilaisuus	135	99
Kirjasto			
	Kokoelmat / asukas	16	17,41
	Kirjahankinnat / 1000 as.	550	317,81
	Kokonaislainaus / asukas	15	14,37
	Fyysiset käynnit / asukas	12	10,83
	Lainaajia asukkaista %	36	31,11
	Taloudelliset		
	Vapaa-aikatoimen kustannukset e/asukas	155,06	153,11
	Kulttuuritoimen kustannukset e/asukas	13,20	13,95
	Nuorisotoimen kustannukset e/asukas	13,90	13,69
	Liikuntatoimen kustannukset e/asukas	58,84	58,27
	Etsivän nuor.työn kustannukset e/asukas	3,51	00,80
	Kirjaston toimintakulut e/asukas	65,63	65,04
	Kirjastotoimen taloudellisuus (=henkilöstökulut+kirjastoaineistokulut/ fyysiset käynnit+kokonaislainaus)	1,80	1,94

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Taloudelliset mittarit osoittavat, että vapaa-aikapalvelut tuotetaan Reisjärvellä kokonaisuutena ottaen suhteellisen edullisesti.

Uusien sisäliikuntatilojen korkeat vuokratkustannukset nostivat kertomusvuonna kustannuksia koko vuoden osalta, kun vuonna 2017 vuokria maksettiin liikuntatilojen valmistuttua vain viimeiseltä vuosikolmannekselta. Sisäliikuntatiloista perittävät käyttömaksutuotot olivat kertomusvuonna 48 105,20 €, joka oli 31,05 % vuokratuluista, jotka olivat kertomusvuonna liikuntatoimen osalta 154 900 €.

TALOUDEN TASAPAINOTTAMINEN on vapaa-aikatoimessa onnistunut kertomusvuonna erinomaisesti. Valtuuston 15.05.2019 § 24 tekemän tasapainottamisohjelman mukainen vapaa-aikatoimen talousarvion nettoraami jopa alittui 12 742 eurolla. Alitus selittyy sillä, että etsivän nuorisotyöntekijän tehtävä oli kertomusvuonna täytettynä vain 2,5 kuukautta ja vapaa-aikasihteerin kahden kuukauden virkavapaalta saatiin vakuutusyhtiöltä kahden kuukauden palkkorvaus eikä kyseisen virkavapaan ajalle palkattu sijaista.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

RISKIT

Toimintaan vaikuttaneet riskit kulminoituvat siihen, että varsinaiseen toimintaan kohdennetut määrärahat ovat leikkausten myötä pienentyneet, kun taas vuokra- ja muut kustannukset ovat nousseet. Tämä vaikuttaa siihen, että tasokkaiden kulttuuri- ja muiden palveluiden hankintamahdollisuus vähenee. Epäilyt sisäilmaongelmista ovat vaikeuttaneet tilojen vuokraamista Niemenkartanon liikuntasalin osalta. Säätilan ennustettua voimakkaampi lämpeneminen aiheutti kertomusvuoden marraskuussa tykkilumiradan sulamisen suurilta osin käyttökeltottomaan kuntoon. Tästä oppineena jatkossa tarkkaillaan pitkän aikavälin sääennustetta entistä huolellisemmin.

Kokonaisuutena voi sanoa, että vuodelle 2018 asetetut toiminnalliset veloitteet ja tavoitteet saavutettiin.

Yksikkökustannus euroa / asukas

menot 419 844,07 €, asukkaita 2 742

Yksikkökustannus: 153,11€ / asukas (2017: 140,21 €)

HENKILÖSTÖ

Vapaa-aikatoimi yhteensä palkatun henkilöstön määrä	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä-aikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ilman työllistettyjä
TP2017	3,6		0,15	0,31	4,06	3,75
TP2018	3,04		0,79	0,66	4,49	3,83
Muutos ed. vuoteen	-0,56	0	0,64	0,35	0,43	0,08

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

VAPAA-AIKALAUTAKUNTA	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
TOIMINTATUOTOT	58 604	76 000	2000	78 000	70 717	90,7	-7 283
Myyntituotot	135	100		100	134	134,2	34
Maksutuotot						57	0
Tuet ja avustukset	24 000	10 000		10 000	5 700	95,6	-4 300
Muut toimintatuotot	34 469	65 900	2000	67 900	64 883	422	-3 017
TOIMINTAKULUT	-452 987	-519 000	9 000	-510 000	-498 309	97,7	11 691
Henkilöstökulut	-195 042	-168 430	5 000	-163 430	-172 710	105,7	-9 280
Palvelujen ostot	-76 434	-67 020	2 700	-64 320	-66 554	103,5	-2 234
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-44 907	-48 850		-48 850	-31 980	65,5	16 870
Avustukset	-4 400	-12 500		-12 500	-6 000	48	6 500
Muut toimintakulut	-132 205	-222 200	1 300	-220 900	-221 065	100,1	-165
TOIMINTAKATE	-394 383	-443 000	11 000	-432 000	-427 593	99,0	4 407
Poistot	-8 222	-2 400		-2 400	-23 175	965,6	-20 775

2.3.6 Tekninen toimi

TEKNISEN TOIMEN TEHTÄVÄALUE:

C81 TEKNINEN LAUTAKUNTA

C82 LIIKELAITOKSET

TEHTÄVÄALUE SISÄLTÄÄ TULOSYSIKÖT:

Hallinto

Kiinteistötoimi

Ruokapalvelut

Yhdyskuntatekniikka

Maa- ja metsätilat

Tiejaosto

Viemärlaitos

Kaukolämpölaite

Muut liiketoiminnan yksiköt

Toimielimet: Tekninen lautakunta ja tiejaosto

Tilivelvollinen viranhaltija: Tekninen johtaja

Teknisen toimen hallinto

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Hallinto tuottaa teknisen toimen ja teknisen lautakunnan sekä liiketoiminnallisten laitosten hallintopalvelut. Lisäksi hallinto avustaa muita hallintokuntia tila- ja hankesuunnittelussa sekä hankintojen toteuttamisessa. Hallinto vastaa kunnan talonrakennuksen sekä julkisen käyttöomaisuuden investointien suunnittelusta ja käytännön toteutuksesta.

Viranhaltijapäätökset sekä teknisen lautakunnan pykälät valmistellaan huolellisesti ja hyvän hallintotavan mukaisesti. Tekninen hallinto toteuttaa toimialan hankinnat hankintalain mukaisesti. Hankintalain rajojen alle jäävät hankinnat pyritään toteuttamaan siten, että paikalliset toimijat voivat osallistua tarjouskilpailuun. Laskut hyväksytään siten, ettei viivästyskorkoja pääse syntymään.

Talousarviovuoden aikana kunnanrakennusmestarin resursseja on pyritty vapauttamaan hallinnon tehtäviin sekä hankintojen valmisteluun. Loma-aikoja porrastettiin, jotta laskut ja palkat saataisiin maksuun ajallaan. Toimistonhoitaja on käynyt tarkastamassa laskuja myös kesäloman aikana.

RISKIT

Toteutuminen: Viemäriverkoston tukkeutumisesta johtunut yksityiskiinteistöön kohdistunut vesivahinko on aiheuttanut ennalta arvaamattoman työmäärän lisääntymisen hallinnossa.

Henkilöstöresurssit eivät ole olleet kaikilta osin riittävät.

Riskien toteutumisen vaikutukset: Käsittelyajat ovat venyneet osittain kohtuuttoman pitkiksi.

Osa suunnitelluista investoinneista on jouduttu siirtämään eteenpäin.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

8000 Teknisen toimen hallinto euroa	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
Toimintakate	-185 552	-224 000	6 000	-218 000	-198 856	91,2	19 144
Toimintatuotot	3 767	6 000		6 000	3 512	58,5	-2 488
Toimintakulut	-189 320	-230 000	6 000	-224 000	-202 367	90,3	21 633

HENKILÖSTÖ

Teknisen toimen hallinto htv ¹	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ilman työllistettyjä
TP2017	2,5				2,5	2,5
TP2018	2,5				2,5	2,5
Muutos ed. vuoteen	0				0	0

Kiinteistötoimi

Vastuullinen viranhaltija: Kunnanrakennusmestari

TOIMINNALLISET TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kiinteistötoimi vastaa, että kunnan kiinteistöt ovat rakennusteknisesti tarkoituksen mukaisessa kunnossa sekä toiminnan kannalta käyttäjien vaatimuksia vastaavat. Tehtäviin kuuluu ulkoalueiden kunnossapito, teknisten järjestelmien huolto- ja korjaukset, jätehuolto, siivous sekä rakennustekniset työt ja vuosikorjaukset. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuville järjestetään työtä ja valvontaa.

Kunta omistaa yhteensä 53 rakennusta ja 131 asuinhuoneistoa. Asuinhuoneistoista kunnan suoraomisteisia on 92kpl ja asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöissä 39 kpl.

Kiinteistöjen ja niihin liittyvien piha-alueiden kunto pyrittiin pitämään mahdollisimman hyvällä tasolla. Eläköitymisten myötä henkilöstöresurssit vähenivät, eivätkä olleet kaikilta osin riittävät. Kiinteistötoimi määrittä sisäiset vuokrat kunnan muille hallinnonaloille toteutuvien kustannusten, pääomakulujen sekä suunnitelmanmukaisten poistojen perusteella.

Siivouspalvelut

Siivouspalvelun tehtävänä on tuottaa kunnan kiinteistöille tarvittavat siivouspalvelut.

Siivouspalveluiden avulla tuotettiin eri toiminnoille viihtyisät ja puhtaat tilat.

RISKIT

Toteutuminen

Kunnossapitoon ja kiinteistöjen korjaukseen ei ollut mahdollista kohdistaa tarpeeksi resursseja. Yksittäisiä putkivuotoja ja -rikkoja on ollut kiinteistöissä, jotka ovat lisänneet työmäärää ja kustannuksia.

Riskien toteutumisen vaikutukset

Korjausvelan kasvaminen.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

C813 Kiinteistötoimi	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Toimintakate	293 198	667 200	-36 000	631 200	547 800	86,8	-83 400
Toimintatuotot	2 682 604	3 067 100	-549 000	2 518 100	2 629 960	104,4	111 860
Toimintakulut	-2 389 405	-2 399 900	513 000	-1 886 900	-2 082 160	110,3	-195 260

Merkittävimmät talouspoikkeamat olivat Terveyskeskuksen kulujen ylitys -24 000 euroa, Leppälahden ja Kalajan koulujen väistötilajärjestelyiden vaikutus -46 000 euroa, Niemenkartanon ilmapuhdistimien kulut - 22 000 euroa. Toisaalta Kisatien koulun kulut alittuivat noin 50 000 euroa. Kaukolämmön ja jäteveden taksojen korotus korotti loppuvuodesta kiinteistöjen menoja.

HENKILÖSTÖ

Kiinteistötoimi htv ¹	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ilman työllistettyjä
TP2017	11,9		5,1	3	20	17
TP2018	12,3	3,3	3,7	1	20,3	19,3
Muutos ed. vuoteen	0,4	3,3	-1,4	-2	0,3	2,3

Yhdyskuntatekniikka

Sisältää tulosityksiköt:

- liikenneväylät ja yleiset alueet
- kaavoitus- ja mittauspalvelut
- jätehuolto
- varastot ja koneet

TALOUDELLISET TAVOITTEET

C812 Yhdyskuntatekniikka	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Toimintakate	-182 802	-217 200		-217 200	-174 503	80,3	42 697
Toimintatuotot	62 674	67 800		67 800	71 265	105,1	3 465
Toimintakulut	-245 476	-285 000		-285 000	-245 769	86,2	39 231

Liikenneväylät ja yleiset alueet

Vastuullinen viranhaltija: Kunnanrakennusmestari

Liikennealueet

Tehtävänä kunnan kaavateiden ja katuvalojen kunnossapito.

Liikenneväylät on pidetty suunnitelman mukaisessa kunnossa yhteistyössä oman henkilöstön ja palkattujen urakoitsijoiden kanssa. Syksyllä 2018 talvikunnossapito kilpailutettiin uudistetulla tavalla (pihoilla €/m² ja tiealueilla €/km), jonka ansiosta kulujen seuranta on helpompaa ja toiminta tehostuu.

Puistot ja muut yleiset alueet

Kunnan yleisiin alueisiin kuuluvat puistot, uimarannat ja viheralueet. Yleisten alueiden kunnossapidosta huolehditaan yhteistyössä Reisjärven 4H-yhdistyksen kanssa.

Viheralueita, puistoja, uimarantoja ja leikkikenttiä ylläpidettiin 4H-yhdistyksen työnjohdon ja palkkaaman koululaistyövoiman avulla. Kalusteita ja rakennelmia huoltomaalattiin.

Liikunta-alueet

Kunnan hoidossa oleviin ulkoliikuntapaikkoihin kuuluvat Petäjämäen ulkoilukeskus, pesäpallo- ja urheilukenttä, neljä kaukaloa, jalkapallokenttä ja beach volley -kentät.

Ulkoliikunta-alueet hoidettiin siten, että liikkuminen alueilla oli turvallista ja miellyttävää. Yhteistyössä Reisjärven Lions Clubin kanssa valmistui keskuskaukalon päällystys hanke, jonka myötä keskuskaukalon käyttöastetta saatiin nostettua kesäajalle. Hiihtoladut ajettiin Petäjämäeltä Niemenkartanoon ja kuntoreitti Leppälahden koululle saakka.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

C8121 Liikenneväylät ja yleiset alueet	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Toimintakate	-183 279	-169 200		-169 200	-179 673	106,2	-10 473
Toimintatuotot	16 122	17 800		17 800	17 168	96,4	-632
Toimintakulut	-199 400	-187 000		-187 000	-196 841	105,3	-9 841

Kaavoitus- ja mittauspalvelut

Vastuullinen viranhaltija: Tekninen johtaja

Arvioi kunnan kaavojen ajantasaisuutta ja vastaa, että kaavat laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain säädösten mukaisesti. Vastuullinen viranhaltija osallistuu tarvittaessa maanmittaustoimituksiin kunnan alueella. Vastaa MRL:n mukaisten poikkeamislupien ja suunnittelutarveratkaisuiden valmistelusta kunnanhallitukselle.

Asemakaavan päivityshankkeita käynnistetään annettujen linjausten mukaisesti. Kaavoituksessa ja lupien valmistelussa huolehditaan kuntalaisten tasapuolisesta kohtelusta ja valmistelu tehdään hyvän hallintotavan mukaisesti.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

C8122 Kaavoitus- ja mittauspalvelut euroa	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
Toimintakate		-40 000		-40 000	-8 210	20,5	31 790
Toimintatuotot							
Toimintakulut		-40 000		-40 000	-8 210	20,5	31 790

Jätehuolto

Vastuullinen viranhaltija: Tekninen johtaja

Alueen jäteyhtiönä toimii Millespakka Oy Alajärvellä, josta kotitalouksien jätteen kuljetetaan edelleen Vaasaan Westenergy Oy:n jätteenpolttolaitokselle. Paikallisena jätteidenkuljetusurakoitsijana toimii Sun Avux Oy.

Kotitalouksien jätteen määrää pyritään vähentämään kannustamalla talouksia jätteiden lajitteluun. Suljetun kaatopaikan ympäristön tarkkailua jatketaan sulkemisluvan mukaisesti.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

C8123 Jätehuolto euroa	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
Toimintakate	-7 740	-16 000		-16 000	-11 051	69,1	4 949
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-7 740	-16 000		-16 000	-11 051	69,1	4 949

Varastot ja koneet

Vastuullinen viranhaltija: Kunnanrakennusmestari
Hallinnoi ja kunnossapitää kunnan omistamaa kalustoa.

Kalusto pidettiin käyttötarkoitusta vastaavassa kunnossa ja siten, että kaluston jälleenmyyntiarvo säilyy mahdollisimman hyvänä.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

C8124 Varastot ja koneet euroa	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
Toimintakate	8 217	8 000		8 000	24 431	305,4	16 431
Toimintatuotot	46 553	50 000		50 000	54 098	108,2	4 098
Toimintakulut	-38 335	-42 000		-42 000	-29 667	70,6	12 333

HENKILÖSTÖ

Yhdyskuntatekniikka htv ¹	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ilman työllistettyjä
TP2017	1	1			2	2
TP2018	1				1	1
Muutos ed. vuoteen	0	-1			-1	-1

Tiejaosto

Vastuullinen viranhaltija: Tekninen johtaja

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tiejaosto toimii yksityistielain mukaisena tielautakuntana. Tehtäviin kuuluu avustaa ja ohjata yksityisteitä tienpidossa, toimia lain mukaisena lausunto- ja rekisteriviranomaisena sekä tarvittaessa järjestää yksityistietoimituksia.

Tiejaosto käsittelee sille tulleet asiat hyvän hallintotavan mukaisesti sekä kohtuullisessa ajassa. Toiminnalla edistetään kunnan yksityisteiden kuntoa siten, että tieverkko on riittävässä kunnossa elinkeino-, virkistys- ja koululaiskuljetuksia varten.

Tiejaosto avusti yksityisteiden kunnossapidossa ja aurauksessa kunnanhallituksen antamien avustusperiaatteiden mukaisesti.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

C814 Tiejaosto	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Toimintakate	-61 754	-73 000		-73 000	-52 616	72,1	20 384
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-61 754	-73 000		-73 000	-52 616	72,1	20 384

Ruokapalvelut

Vastuullinen viranhaltija: Tekninen johtaja

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kunnan ruokapalvelut tuottaa aterioita sivistystoimelle, PPKY Selänteelle sekä henkilökunnalle. Ruokapalveluilla on kaksi valmistuskeittiötä: Kisatien koululla ja terveyskeskuksessa. Sivistystoimen jakelukeittiöitä on lisäksi Niemenkartanon koululla ja päiväkodissa sekä väliaikaisesti seurakuntatalolla ja rauhanyhdistyksellä. Jakelupisteitä on lisäksi muissa varhaiskasvatuksen toimipisteissä.

Kouluruokailulla pyritään turvaamaan oppilaiden monipuolinen, ravitseva ja tasapainoinen ateria, joka järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti edistäen terveyttä, kasvua ja kehitystä.

Selänteelle ateriapalvelun toimintaperiaatteissa huomioidaan se mitä asetuksissa on säädetty kuntien velvollisuudesta tarjota ateriapalveluja eri asiakasryhmille. Ravitsemushoidon avulla turvataan riittävän energian, proteiinin, ravintoaineiden, kuidun ja nesteen saanti vanhusasiakkailta ja laitoshoidossa olevilla potilailla. Tuetaan yksiköiden toiminta-ajatuksen mukaisia tavoitteita. Palvelutuotteet noudattavat ikäryhmittäisiä ravintosuosituksia.

Laadullisen tason seuranta toteutetaan välittömällä laatuvalvonnalla ja pitkän ajan seuranta asiakastytyväisyys-kyselyillä.

RISKIT

Toteutuminen: Henkilöstöressurit olivat ajoittain riittämättömät ennalta arvaamattomien poissaolojen vuoksi.

Riskien toteutumisen vaikutukset: Ylitöiden kertyminen.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

C815 Ruokapalvelut	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Toimintakate	11 918	1 000		1 000	-2 225	-222,5	-3 225
Toimintatuotot	802 340	751 000		751 000	789 305	105,1	38 305
Toimintakulut	-790 422	-750 000		-750 000	-791 529	105,5	-41 529

Palvelukeskuksen suoritekerrointa alennettiin keväällä neljään, kun se aiemmin oli 4,5. Suoritekertoimen alentamisen vaikutus terveyskeskuksen keittiön tuloihin oli noin 15 000 euroa.

HENKILÖSTÖ

Ruokapalvelut (htv ¹)	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ilman työllistettyjä
TP2017	10,6	1		1	12,6	11,6
TP2018	10,2	1	1		12,2	12,2
Muutos ed. vuoteen	-0,4	0	1	-1	-0,4	0,6

Maa- ja metsätilat

Vastuullinen viranhaltija: Tekninen johtaja

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kunta omistaa maa-alueita yhteensä noin 1000ha, joista metsäpinta-alan osuus on noin 800ha. Kasvullinen metsämaa on metsätaloustaloudessa ja viljelyyn soveltuvat pellot on vuokrattu.

Metsänhoitosuunnitelman päivittäminen aloitettiin vuoden 2018 aikana. Metsän myynnit ja hoitotoimet toteutettiin metsänhoitoyhdistyksen laatiman suunnitelma ja talousarvion mukaisesti.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

C815 Maa- ja metsätilat	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Toimintakate	29 033	30 000		30 000	62 596	208,7	32 596
Toimintatuotot	44 442	70 000		70 000	101 096	144,4	31 096
Toimintakulut	-15 410	-40 000		-40 000	-38 500	96,3	1 500

Osa edelliselle vuodelle suunnitelluista puunmyynneistä toteutui vasta vuoden 2018 aikana.

TALOUSARIVON TOTEUTUMINEN

C81 Tekninen lautakunta	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Toimintakate	-95 959	184 000	-30 000	154 000	182 196	118,3	28 196
Toimintatuotot	3 595 828	3 408 900	4 000	3 412 900	3 595 138	105,3	182 238
Toimintakulut	-3 691 786	-3 224 900	-34 000	-3 258 900	-3 412 941	104,7	-154 041

Viemärlaitos

TOIMINNALLISET TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kunnan jätevesiverkostoon on liittynyt 317 kiinteistöä ja viemäroinnin piiriin kuuluu noin 1 600 asukasta. Viemäriverkoston pituus on 17,82 km, josta muoviviemäriinjaa on noin 13,9 km ja loput betoniviemäriä. Jätevesipumppaamoita verkostossa on 11 kpl. Jätevedenpuhdistamolle johdetaan asumajätevesien lisäksi jätevesiä yrityksiltä kolmelta koululta ja terveyskeskukselta. Puhdistamona toimii vuonna 1974 valmistunut pitkäilmastuslaitos, johon on lisätty fosforin rinnakkaissaostuslaitos. Verkostoon on tehty vuosikymmenien aikana merkittäviä verkostosaneerauksia, viemäriinjoja on sujutettu ja kaivoja on muovitettu ja uusittu.

Viemärlaitoksen tavoitteena on ympäristölupaehtoien mukainen jäteveden puhdistus.

Verkoston vuotovesitutkimus saatettiin loppuun ja sen pohjalta on mahdollista suunnitella toimenpiteet verkoston vuotopaikkojen hallintaan saamiseksi. Puhdistamoinvestoinnin esiselvitys käynnistettiin talousarviovuoden aikana. Selvitys valmistuu alkuvuodesta 2019. Viemärlaitoksen varautumissuunnitelman laatiminen aloitettiin loppuvuodesta.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

C822 Viemärlaitos	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Toimintakate	4 658	7 000	10 000	17 000	7 040	41,4	-9 960
Toimintatuotot	92 286	102 000	10 000	112 000	150 537	134,4	38 537
Toimintakulut	-87 629	-95 000		-95 000	-143 497	151,0	-48 497

Susisaassa sattuneesta tukoksesta johtunut jäteveden tulviminen yksityisasuntoon aiheutti ylimääräisiä kuluja. Kulut korvattiin kunnan vastuuvakuutuksesta.

Kaukolämpölaitos

TOIMINNALLISET TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Reisjärven kunnan kaukolämpöverkkoon on liittynyt 108 asiakasta, joista 26 on kunnan omia kiinteistöjä ja 81 yksityisiä liittyjiä. Lämpöä verkostoon tuotetaan kunnan omalla turvelämpölaitoksella Toivontien teollisuusalueella. Lisäksi energiaa ostetaan Reisjärven puuenergia Ky:n omistamalta hakelaitokselta. Ostoenergiaa käytetään pääasiassa kesäaikaan sekä talven kovimpien pakkaskausien aikana. Kunnan lämpölaitoksen polttoaineet vuonna 2018 ostettiin Vapo Oy:ltä sekä palaturpeen että puupolttoaineiden osalta.

Kaukolämpölaitoksen tavoitteena on tuottaa asiakkailleen lämpöä ja lämmintä käyttövettä ympäri vuoden ja kaikkina vuorokauden aikoina. Lämpöä tuotetaan mahdollisimman häiriöttömästi. Lämpölaitosta huolletaan säännöllisesti pitkän elinkaaren takaamiseksi.

Kaukolämpötoiminnassa ei vuoden aikana esiintynyt merkittäviä häiriötilanteita. Suunnitellut huollot tehtiin suunnitelmien mukaisesti. Savikontie – Mansikka runkolinjan varrella kiinteistöjen lämmönjakelussa on ollut ajoittain vaihtelua. Rakennettiin runkolinja Levonperäntien teollisuusalueelle.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

C823 Kaukolämpölaitos	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
euroa							
Toimintakate	185 253	130 000	21 000	151 000	261 685	173,3	110 685
Toimintatuotot	661 496	640 000	21 000	661 000	704 964	106,7	43 964
Toimintakulut	-476 243	-510 000		-510 000	-443 279	86,9	66 721

Polttoaineiden hankinnat vuodenvaihteen kohdalla vaikuttaneet menojen siirtymiseen seuraavalle vuodelle.

HENKILÖSTÖ

Kaukolämpölaitos htv ¹	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ilman työllistettyjä
TP2017	1				1	1
TP2018	1				1	1
Muutos ed. vuoteen	0				0	0

Muut liiketoiminnan yksiköt

Kunta omistaa soran ottoon soveltuvia maa-alueita. Soravarantoja on säilytetty tulevien vuosien tarpeisiin. Kunnan turvesuolla toiminta on päätynyt ja varastot on käytetty loppuun.

C82 Liiketoiminta euroa	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
Toimintakate	189 910	137 000	31 000	168 000	268 726	160,0	100 726
Toimintatuotot	753 782	742 000	31 000	773 000	855 502	110,7	82 502
Toimintakulut	-563 871	-605 000	0	-605 000	-586 776	97,0	18 224

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

TEKNINEN LAUTAKUNTA euroa	Tilinpäätös 2017	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio- muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Tot %	Poikkeama 2018
TOIMINTATUOTOT	4 349 609	4 703 900	-518 000	4 185 900	4 450 639	106,3	264 739
Myyntituotot	1 733 672	2 116 000	-522 000	1 594 000	1 892 745	118,7	298 745
Maksutuotot	120						
Tuet ja avustukset	25 980				33 274		33 274
Muut toimintatuotot	2 589 837	2 587 900	4 000	2 591 900	2 524 620	97,4	-67 280
TOIMINTAKULUT	-4 255 658	-4 382 900	519 000	-3 863 900	-3 999 717	103,5	-135 817
Henkilöstökulut *)	-1 280 515				-1 285 052		-1 285 052
Palvelujen ostot	-612 532	-724 320	553 000	-171 320	-797 631	465,6	-626 311
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 403 308	-510 000		-510 000	-1 430 338	280,5	-920 338
Avustukset	-54 490	-73 000		-73 000	-36 550	50,1	36 450
Muut toimintakulut *)	-904 813	-3 075 580	-34 000	-3 109 580	-450 147	14,5	2 659 433
TOIMINTAKATE	93 951	321 000	1 000	322 000	450 922	140,0	128 922
Poistot	-644 074	-815 750		-815 750	-871 982	106,9	-56 232

*) Talousarviossa henkilöstökulut sisältyvät kohtaan muut toimintatuotot

HENKILÖSTÖ

TEKNINEN TOIMI yhteensä, htv ¹	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ilman työllistettyjä
TP2017	27	2	5,1	4	38,1	34,1
TP2018	27	4,3	4,7	1	37	36
Muutos ed. vuoteen	0	2,3	-0,4	-3	-1,1	1,9

2.4 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

2.4.1 Käyttötalouden toteutuminen

KÄYTTÖTALOUS ulkoiset ja sisäiset tulot ja menot 1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio- muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Poikkeama 2018	Poikk. %
Toimintatuotot	9 403	-516	8 887	9 244	357	4,0
Myyntituotot	5 899	-522	5 377	5 597	220	4,1
Maksutuotot	709		709	844	135	19,0
Tuet ja avustukset	127		127	185	58	46,0
Muut toimintatuotot	2 668	6	2 674	2 618	-56	-2,1
Toimintakulut	-28 692	844	-27 848	-28 228	-380	1,4
Henkilöstökulut	-7 945	65	-7 880	-9 247	-1 367	17,3
Palvelujen ostot	-15 071	872	-14 200	-15 115	-915	6,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-824		-824	-1 724	-901	109,3
Avustukset	-492		-492	-462	30	-6,1
Muut toimintakulut	-4 360	-93	-4 453	-1 680	2 773	-62,3
Toimintakate	-19 289	328	-18 961	-18 984	-23	0,1
Poistot	-836		-836	-941	-105	12,6

*) Talousarviossa 2018 henkilöstökulut ovat osittain sisältyneet muihin toimintakuluihin.

2.4.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Ulkoiset ja sisäiset tulot ja menot 1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio- muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Poikkeama 2018	Poikkeama %
Toimintatuotot	9 403	-516	8 887	9 244	357	4,0
Myyntituotot	5 899	-522	5 377	5 597	220	4,1
Maksutuotot	709		709	844	135	19,0
Tuet ja avustukset	127		127	185	58	46,0
Muut toimintatuotot	2 668	6	2 674	2 618	-56	-2,1
Toimintakulut	-28 692	844	-27 848	-28 228	-380	1,4
Henkilöstökulut *)	-7 945	65	-7 880	-9 247	-1 367	17,3
Palkat ja palkkiot	-6 276	53	-6 223	-7 072	-848	13,6
Henkilösivukulut	-1 669	13	-1 657	-2 175	-519	31,3
Eläkekulut	-1 348	8	-1 340	-1 786	-446	33,3
Muut henkilösivukulut	-322	5	-317	-389	-72	22,9
Palvelujen ostot	-15 071	872	-14 200	-15 115	-915	6,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-824		-824	-1 724	-901	109,3
Avustukset	-492		-492	-462	30	-6,1
Muut toimintakulut	-4 360	-93	-4 453	-1 680	2 773	-62,3
Toimintakate	-19 289	328	-18 961	-18 984	-23	0,1
Verotulot	8 454		8 454	8 030	-424	-5,0
Valtionosuudet	10 456		10 456	10 731	275	2,6
Rahoitustuotot ja -kulut	50		50	-683	-733	-1 466,9
Korkotuotot	0			6	6	
Muut rahoitustuotot	250		250	179	-71	-28,4
Korkokulut	-200		-200	-235	-35	17,5
Muut rahoituskulut				-634	-634	
Vuosikate	-329	328	-1	-906	-905	90 473,6
Poistot ja arvonalentumiset	-836		-836	-941	-105	12,6
Suunnitelman mukaiset poistot	-836		-836	-941	-105	12,6
Tilikauden tulos	-1 165	328	-837	-1 847	-1 010	120,7
Poistoeron lisäys (-) vähennys (+)						
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 165	328	-837	-1 847	-1 010	120,7

*) Talousarviossa 2018 henkilöstökulut ovat osittain sisältyneet muihin toimintakuluihin.

Verotulojen erittely

Verotulot 1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio- muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Poikkeama 2018	Poikk. %
Kunnan tulovero	7 320		7 320	6 965	-355	-4,9
Kiinteistövero	702		702	692	-10	-1,4
Osuus yhteisöveron tuotosta	432		432	373	-59	-13,6
Yhteensä	8 454		8 454	8 030	-424	-5,0

Vuosi	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Tuloveroprosentti %	21,00	22,00	22,00	22,00	22,50	22,50

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet 1000 e	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio- muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Poikkeama 2018	Poikk. %
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus				10 938		
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus				3 141		
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet				-207		
Yhteensä	10 456		10 456	10 731	275	2,6

2.4.3 Investointien toteutuminen

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Poikkeama 2018	Poikk. %
euroa						
KUNNANHALLITUS						
101 Kiinteä omaisuus	-410 000		-410 000	-5 000	405 000	-98,8
Motocrosradan maapohjan hankinta	-20 000		-20 000		20 000	
Valokuituverkon kuntaosuudet	-370 000		-370 000		370 000	
Valomainoksen hankinta	-40 000		-40 000		40 000	
Tonttien myynti	40 000		40 000		-40 000	
Maan hankinta	-20 000		-20 000		20 000	
102 Irtain omaisuus	-30 000		-30 000		30 000	
Kokoushuoneiden kalusto	-20 000		-20 000		20 000	
Muut kalustohankinnat	-10 000		-10 000		10 000	
103 Osakkeet ja osuudet	-270 000		-270 000	-8 000	262 000	-97,0
Asunto-osakkeiden myynti	30 000		30 000		-30 000	
Osakkeiden myyntitulo	500 000		500 000		-500 000	
Vastaanottohallin osakkeiden osto	-300 000		-300 000		300 000	
Oman pääoman sijoitus vuokratyöyhtiöön	-500 000		-500 000		500 000	
Kunnanhallitus yhteensä	-710 000		-710 000	-13 000	697 000	-98,2
KASVATUS- JA KOULUTUSLAUTAKUNTA						
701 Irtain omaisuus (koulujen kalusto)	-60 000		-60 000	-8 156	51 844	-86,4
Kasvatus- ja koulutuslautakunta yhteensä	-60 000		-60 000	-8 156	51 844	-86,4
VAPAA-AIKALAUTAKUNTA						
702 Irtain omaisuus	-10 000		-10 000	-9 878	122	-1,2
Kirjaston ATK järjestelmä ja hälytysjärjestelmä						
Muut välttämättömät kalustohankinnat						
Vapaa-aikalautakunta yhteensä	-10 000		-10 000	-9 878	122	-1,2
TEKNINEN LAUTAKUNTA						
Talonrakennus						
834 Vastaanottohalli, tontin tasaus	-100 000		-100 000		100 000	
820 Asunnot	-55 000		-55 000	-50 190	4 810	-8,7
Arvonrivi	-7 000		-7 000	-5 450	1 550	-22,1
Vasarahti				-9 559	-9 559	
Rantapelto	-4 000		-4 000	-5 997	-1 997	49,9
Viljamäki 1	-16 000		-16 000	-7 781	8 219	-51,4
Saksanpelto 1	-18 000		-18 000		18 000	
Koulun asuntola				-10 464	-10 464	
Puistoaho				-10 940	-10 940	
Arvaamattomat korjaukset	-10 000		-10 000		10 000	
Peruskorjaukset						

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN		Alkuperäinen	Talousarvio	Muutettu	Tilinpäätös	Poikkeama	Tot
euroa		talousarvio	muutos	talousarvio	2018	2018	%
		2018	2018	2018			
Talonrakennus							
821	Koulurakennukset	-34 000		-134 000	-329 299	-195 299	145,7
	Niemenkartano	-14 000	-100 000	-114 000	-266 075	-152 075	133,4
	Uusi koulu/Hirsikartano				-57 896	-57 896	
	Yläaste				-5 328	-5 328	
	Arvaamattomat korjaukset	-20 000		-20 000		20 000	
	Peruskorjaukset						
822	Muut rakennukset	-111 000		-261 000	-86 224	174 776	-67,0
	Kunnantalo	-55 000		-55 000	-45 075	9 925	-18,0
	Päiväkoti Tuulenpesä	-16 000		-16 000	-37 625	-21 625	135,2
	Uusi päiväkoti		-150 000	-150 000	-3 524	146 476	-97,7
	Terveyskeskus	-10 000		-10 000		10 000	
	Honkalinna	-10 000		-10 000		10 000	
	Ilmanvaihdon parantaminen						
	Arvaamattomat korjaukset	-20 000		-20 000		20 000	
	Peruskorjaukset						
Talonrakennus yhteensä		-300 000	-250 000	-550 000	-465 713	84 288	-15,3
Julkinen käyttöomaisuus							
901	Kaukolämpölaitos	-75 000		-75 000	-17 845	57 155	-76,2
902	Kaukolämpöverkko	-45 000		-45 000	-57 825	-12 825	28,5
903	Viemärlaitos	-70 000		-70 000	-2 895	67 105	-95,9
904	Viemäriverkosto	-100 000		-100 000	-13 216	86 784	-86,8
905	Ranta- ja vesialueet	-110 000		-110 000		110 000	-100,0
	Muut kunnostushankkeet	-10 000		-10 000		10 000	-100,0
907	Kaavatiet	-275 000		-275 000	-35 559	239 441	-87,1
909	Puistot, ulkoilalueet ja muut yleiset alueet	-45 000		-45 000	-16 494	28 506	-63,3
Julkinen käyttöomaisuus yhteensä		-720 000		-720 000	-143 835	576 165	-80,0
Irtain käyttöomaisuus							
950	Tekninen toimisto	-74 000		-74 000	-10 105	63 895	-86,3
Irtain omaisuus yhteensä		-74 000		-74 000	-10 105	63 895	-86,3
Tekninen lautakunta yhteensä		-1 094 000	-250 000	-1 344 000	-619 652	724 348	-53,9
INVESTOINNIT YHTEENSÄ		-1 874 000	-250 000	-2 124 000	-650 686	1 473 314	-69,4

Investointisuunnitelman hankkeista osa toteutui vain osittain vuonna 2018 ja jatkuvat seuraavalle vuodelle tai siirtyivät toteutettavaksi myöhemmin tai jäivät toteutumatta.

2.4.4 Rahoitusosan toteutuminen

RAHOITUSOSA	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio- muutos 2018	Muutettu talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Poikkeama 2018	Poikkeama %
1000 e	2018	2018	2018			
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta	-329	328	-1	-891	-890	88973,6
Vuosikate	-329	328	-1	-906	-905	90473,6
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjausevät				15	15	
Investointien rahavirta	-1874	-250	-2124	-681	1443	-68,0
Investointimenot	-2 444	-250	-2694	-686	2008	-74,5
Rahoitusosuudet investointimenoihin				20	20	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutu:	570		570	-15	-585	-102,6
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2203	78	-2125	-1571	554	-26,1
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset	20		20	11	-9	-44,5
SVOP-rahastosijoitusten lisäykset				-20	-20	
Antolainasaamisten lisäykset muille						
Antolainasaamisten vähennykset muilta	20		20	31	11	55,5
Lainakannan muutokset	2183		2183	628	-1555	-71,2
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5490		5490		-5490	-100,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3307		-3307	-3615	-308	9,3
Lyhytaikaisten lainojen muutos				4243	4243	
Oman pääoman muutokset						
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	78	78	-932	-1010	-1295,4

2.4.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

1000 euroa		Määrärahat						Tuloarviot					
Sitovuus		Alkup.	TA	TA	Toteuma	Poik-	Poik-	Alkup.	TA	TA	Toteuma	Poik-	Poik-
N = nettomääräraha/-tuloarvio	N	talous-	muutos	muut.	2018	keama	keama	talous-	muutok-	muut.	2018	keama	keama
B = bruttomääräraha/-tuloarvio	B	arvio		jälkeen			%	arvio	set	jälkeen			%
KÄYTTÖTALOUSOSA													
Keskusvaalilautakunta	N	9		9	8	-1	-12,2	4		4	5	1	19,6
Tarkastuslautakunta	N	15		15	18	3	17,5						
Kunnanhallitus	N	17 993	-321	17 672	17 827	155	0,9	4 399		4 399	4 434	35	0,8
Kasvatus- ja koulutuslautakunta	N	5 773	5	5 778	5 878	100	1,7	220		220	284	64	29,1
Vapaa-aikalautakunta	N	519	-9	510	498	-12	-2,3	76	2	78	71	-7	-9,3
Tekninen lautakunta	N	4 383	-519	3 864	4 000	136	3,5	4 704	-518	4 186	4 451	265	6,3
TOIMINTAKATE	N	28 692	-844	27 848	28 228	380	9	9 403	-516	8 887	9 244	357	46,5
TULOSLASKELMAOSA													
Verotulot	B							8 454		8 454	8 030	-424	-5,0
Valtionosuudet	B							10 456		10 456	10 731	275	2,6
Korkotulot	B									6	6	6	6
Muut rahoitustulot	B							250		250	179	-71	-28,4
Korkomenot	B	200		200	235	35	17,5						
Muut rahoitusmenot	B				634	634							
Satunnaiset erät	B												
YHTEENSÄ	N	28 892	-844	28 048	29 097	1 049	27	28 563	-516	28 047	28 191	144	0,5
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ	B	1 739	355	2 094	1 863	-231	-11,0	110	0	110	338	228	207,3
RAHOITUSOSA													
Antolainauksen muutokset													
Antolainasaamisten lisäykset	B				20								
Antolainasaamisten vähennykset	B							20		20	31	11	55,5
Lainakannan muutokset													
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B							5 490		5 490			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	3 307		3 307	3 616	309	9,4						
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N										4 243		
Oman pääoman muutokset	B												
Vaikutus maksuvalmiuteen													
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ	B	3 307		3 307	3 636			5 510		5 510	4 274	11	0,2
YHTEENSÄ		33 938	-489	33 449	34 596	1 127	3	34 183	-516	33 667	32 803	383	1,1

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

3.2 Tuloslaskelma

KUNNAN TULOSLASKELMA	2018	2017	Muutos
Ulkoiset tulot ja menot, euroa			
Toimintatuotot	6 990 706,26	7 132 522,58	-141 816,32
Myyntituotot	4 642 643,01	5 108 162,06	-465 519,05
Maksutuotot	844 467,69	747 711,64	96 756,05
Tuet ja avustukset	185 016,38	135 619,77	49 396,61
Muut toimintatuotot	1 318 579,18	1 141 029,11	177 550,07
Toimintakulut	-25 974 468,09	-25 497 304,11	-477 163,98
Henkilöstökulut	-9 247 218	-9 573 636	326 418,44
Palkat ja palkkiot	-7 071 739	-7 237 252	165 513,19
Henkilöstösivukulut	-2 175 479	-2 336 384	160 905,25
Eläkekulut	-1 786 129	-1 865 274	79 145,30
Muut henkilöstösivukulut	-389 350	-471 110	81 759,95
Palvelujen ostot	-14 451 810	-13 600 489	-851 320,99
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 403 885	-1 487 210	83 325,41
Avustukset	-461 732	-425 934	-35 797,72
Muut toimintakulut	-409 824	-410 035	210,88
Toimintakate	-18 983 761,83	-18 364 781,53	-618 980,30
Verotulot	8 030 155,68	8 241 568,90	-211 413,22
Valtionosuudet	10 731 340,00	10 982 246,00	-250 906,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-683 470,34	-50 020,87	-633 449,47
Korkotuotot	6 258,18	25 264,61	-19 006,43
Muut rahoitustuotot	179 006,56	223 073,61	-44 067,05
Korkokulut	-234 975,95	-220 752,42	-14 223,53
Muut rahoituskulut	-633 759,13	-77 606,67	-556 152,46
Vuosikate	-905 736,49	809 012,50	-1 714 748,99
Poistot ja arvonalentumiset	-941 262,99	-930 716,62	-10 546,37
Suunnitelman mukaiset poistot	-941 262,99	-686 716,71	-254 546,28
Arvonalentumiset		-243 999,91	243 999,91
Satunnaiset erät		-417 216,59	417 216,59
Satunnaiset tuotot		104 147,97	-104 147,97
Satunnaiset kulut		-521 364,56	521 364,56
Tilikauden tulos	-1 846 999,48	-538 920,71	-1 308 078,77
Tilikauden alijäämä	-1 846 999,48	-538 920,71	-1 308 078,77

3.3 Rahoituslaskelma

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA	2018	2017	Muutos
euroa			
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	-905 736,49	809 012,50	-1 714 748,99
Satunnaiset erät		-417 216,59	417 216,59
Tulorahoituksen korjaukset	<u>15 000,00</u>	<u>-67 399,95</u>	<u>82 399,95</u>
	-890 736,49	324 395,96	-1 215 132,45
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-685 685,88	-6 822 410,55	6 136 724,67
Rahoitusosuudet investointimenoihin	20 000,00	525 000,00	-505 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>-15 000,00</u>	<u>158 762,70</u>	<u>-173 762,70</u>
	-680 685,88	-6 138 647,85	5 457 961,97
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 571 422,37	-5 814 251,89	4 242 829,52
Rahoituksen rahavirta			
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosijoitus			
SVOP-rahastosijoitusten lisäykset	-20 000,00		-20 000,00
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys			
Antolainasaamisten vähennys	<u>31 106,16</u>	<u>525 046,25</u>	<u>-493 940,09</u>
	11 106,16	525 046,25	-513 940,09
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		5 000 000,00	-5 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 614 844,13	-3 009 496,52	-605 347,61
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>4 242 784,85</u>	<u>1 000 000,00</u>	<u>3 242 784,85</u>
	627 940,72	2 990 503,48	-2 362 562,76
Oman pääoman muutokset			
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-955,05	2 316,22	-3 271,27
Saamisten muutos	-507 745,56	454 102,09	-961 847,65
Korottomien velkojen muutos	<u>802 295,50</u>	<u>143 525,35</u>	<u>658 770,15</u>
	293 594,89	599 943,66	-306 348,77
Rahoituksen rahavirta	932 641,77	4 115 493,39	-3 182 851,62
Rahavarojen muutos	-638 780,60	-1 698 758,50	1 059 977,90
Rahavarat 31.12.	13 403 448,75	14 042 229,35	-638 780,60
Rahavarat 1.1.	<u>14 042 229,35</u>	<u>15 740 987,85</u>	<u>-1 698 758,50</u>
Rahavarojen muutos	-638 780,60	-1 698 758,50	1 059 977,90

3.4 Tase

KUNNAN TASE

VASTAAVAA euroa	2018	2017	Muutos
PYSYVÄT VASTAAVAT	26 336 226,33	26 622 909,60	-286 683,27
Aineettomat hyödykkeet	29 119,65	32 934,51	-3 814,86
Muut pitkävaikutteiset menot	29 119,65	32 934,51	-3 814,86
Aineelliset hyödykkeet	24 265 670,47	24 545 432,72	-279 762,25
Maa- ja vesialueet	1 625 456,09	1 605 456,09	20 000,00
Rakennukset	19 165 785,36	19 731 294,80	-565 509,44
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 922 540,54	1 811 717,87	110 822,67
Koneet ja kalusto	1 010 531,35	1 093 432,33	-82 900,98
Muut aineelliset hyödykkeet	189 218,82	189 218,82	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	352 138,31	114 312,81	237 825,50
Sijoitukset	2 041 436,21	2 044 542,37	-3 106,16
Osakkeet ja osuudet	1 607 437,38	1 599 437,38	8 000,00
Muut lainasaamiset	413 998,83	445 104,99	-31 106,16
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastot	20 000,00		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	7 934,39	7 916,38	18,01
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	7 934,39	7 916,38	18,01
VAIHTUVAT VASTAAVAT	14 816 800,23	14 947 835,27	-131 035,04
Saamiset	1 413 351,48	905 605,92	507 745,56
Pitkäaikaiset saamiset	54 028,71	58 559,91	-4 531,20
Muut saamiset	54 028,71	58 559,91	-4 531,20
Lyhytaikaiset saamiset	1 359 322,77	847 046,01	512 276,76
Myyntisaamiset	526 567,86	479 414,98	47 152,88
Lainasaamiset	500 000,00	5 000,00	495 000,00
Muut saamiset	67 270,61	153 165,84	-85 895,23
Siirtosaamiset	265 484,30	209 465,19	56 019,11
Rahoitusarvopaperit	12 162 485,46	13 158 354,79	-995 869,33
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	9 056 565,77	9 573 241,56	-516 675,79
Muut arvopaperit	3 105 919,69	3 585 113,23	-479 193,54
Rahat ja pankkisaamiset	1 240 963,29	883 874,56	357 088,73
VASTAAVAA YHTEENSÄ	41 160 960,95	41 578 661,25	-417 700,30

KUNNAN TASE

VASTATTAVAA euroa	2018	2017	Muutos
OMA PÄÄOMA	7 903 885,36	9 750 884,84	-1 846 999,48
Peruspääoma	9 032 448,57	9 032 448,57	
Edellisten tilikausien ylijäämä	718 436,27	1 257 356,98	-538 920,71
Tilikauden alijäämä	-1 846 999,48	-538 920,71	-1 308 078,77
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	32 445,60	33 382,64	-937,04
Lahjoitusrahastojen pääomat	7 934,39	7 916,38	18,01
Muut toimeksiantojen pääomat	24 511,21	25 466,26	-955,05
VIERAS PÄÄOMA	33 224 629,99	31 794 393,77	1 430 236,22
Pitkäaikainen	21 921 834,18	25 536 678,31	-3 614 844,13
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	21 148 116,83	24 566 989,37	-3 418 872,54
Lainat julkisyhteisöiltä	773 717,35	969 688,94	-195 971,59
Lyhytaikainen	11 302 795,81	6 257 715,46	5 045 080,35
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 071 730,00	3 832 650,00	4 239 080,00
Lainat julkisyhteisöiltä	194 070,88	190 366,03	3 704,85
Saadut ennakot	44 400,00	36 133,32	8 266,68
Ostovelat	1 496 579,99	1 042 621,90	453 958,09
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	460 251,08	304 362,17	155 888,91
Siirtovelat	1 035 763,86	851 582,04	184 181,82
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	41 160 960,95	41 578 661,25	-417 700,30

3.5 Konsernilaskelmat**KONSERNITULOSLASKELMA**

euroa	2018	2017
Toimintatuotot	29 357 771	28 976 787
Toimintakulut	-47 848 295	-46 994 556
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1 830	3 252
Toimintakate	-18 488 694	-18 014 517
Verotulot	8 017 311	8 228 521
Valtionosuudet	10 731 340	10 982 246
Rahoitustuotot ja -kulut	-685 549	-37 748
Korkotuotot	9 857	29 241
Muut rahoitustuotot	187 845	243 255
Korkokulut	-238 343	-225 295
Muut rahoituskulut	-644 908	-84 948
Vuosikate	-425 593	1 158 502
Poistot ja arvonalentumiset	-1 290 692	-1 270 292
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 290 692	-1 026 292
Arvonalennukset		-244 000
Satunnaiset erät	-818	-417 217
Tilikauden tulos	-1 717 103	-529 006
Tilinpäätössiirrot	-97 171	14 651
Vähemmistöosuudet		-2 210
Tilikauden alijäämä	-1 814 274	-516 564

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

euroa	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-425 505	1 158 501
Satunnaiset erät	-818	-417 217
Tilikauden verot	-86	
Tulorahoituksen korjaukset	22 960	-47 641
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 280 559	-7 373 663
Rahoitusosuudet investointeihin	21 453	536 054
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	22 115	158 805
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 640 440	-5 985 160
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	30 702	525 046
Antolainasaamisten vähennykset	30 702	525 046
Lainakannan muutokset	526 260	3 139 847
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	124 866	5 225 523
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 723 295	-3 087 620
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 124 689	1 001 944
Oman pääoman muutokset	5 000	56 920
Muut maksuvalmiuden muutokset	665 837	690 585
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	31 686	7 908
Vaihto-omaisuuden muutos	7 007	1 526
Saamisten muutos	-210 032	280 560
Korottomien velkojen muutos	837 175	400 591
Rahoituksen rahavirta	1 227 799	4 412 398
Rahavarojen muutos	-412 643	-1 572 761
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	15 019 917	15 432 561
Rahavarat 1.1.	15 432 560	17 005 322
	-412 643	-1 572 761

KONSERNITASE

VASTAAVAA	2018	2017
euroa		
PYSYVÄT VASTAAVAT	29 228 613	29 450 880
Aineettomat hyödykkeet	153 456	166 994
Aineettomat oikeudet	124 336	134 060
Muut pitkävaikutteiset menot	29 120	32 935
Aineelliset hyödykkeet	27 903 075	28 084 037
Maa- ja vesialueet	1 720 214	1 728 811
Rakennukset	22 121 410	22 506 420
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 054 301	1 925 433
Koneet ja kalusto	1 257 499	1 334 510
Muut aineelliset hyödykkeet	191 041	189 434
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	558 610	399 429
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	1 172 082	1 199 849
Osakkeet ja osuudet	743 668	740 733
Lainasaamiset	424 187	454 889
Muut sijoitukset	4 227	4 227
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	150 381	147 534
Valtion toimeksiannot	74 333	50 757
Muut toimeksiantojen varat	76 048	96 777
VAIHTUVAT VASTAAVAT	17 832 478	17 979 951
Vaihto-omaisuus	91 580	98 586
Aineet ja tarvikkeet	69 201	64 050
Keskeneräiset tuotteet	21 282	33 426
Valmiit tuotteet	1 097	1 110
Saamiset	2 720 984	2 448 802
Pitkäaikaiset saamiset	54 029	58 560
Muut saamiset	54 029	58 560
Lyhytaikaiset saamiset	2 666 955	2 390 242
Myyntisaamiset	1 446 876	1 590 895
Lainasaamiset	500 000	5 000
Muut saamiset	219 692	260 915
Siirtosaamiset	436 289	382 650
Arvonlisäverosaamiset	64 098	150 782
Rahoitusarvopaperit	12 162 486	13 158 355
Osakkeet ja osuudet		3 585 113
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	9 056 566	9 573 242
Muut arvopaperit	3 105 920	
Rahat ja pankkisaamiset	2 857 428	2 274 209
VASTAAVAA YHTEENSÄ	47 211 472	47 578 365

KONSERNITASE

VASTATTAVAA	2018	2017
euroa		
OMA PÄÄOMA	9 176 097	11 048 141
Peruspääoma	9 199 913	9 199 913
Arvonkorotusrahasto		84 231
Muut omat rahastot	630 158	800 934
Edellisten tilikausien ylijäämä	1 160 298	1 479 628
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 814 272	-516 565
VÄHEMMISTÖOSUUDET	176 897	171 651
PAKOLLISET VARAUKSET	203 466	163 675
Muut pakolliset varaukset	203 466	163 675
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	250 954	216 422
Valtion toimeksiannot	121 936	119 053
Muut toimeksiantojen pääomat	129 018	97 369
VIERAS PÄÄOMA	37 404 058	35 978 476
Pitkäaikainen	22 674 985	26 273 093
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	21 861 802	25 263 939
Lainat julkisyhteisöiltä	813 182	1 009 154
Lyhytaikainen	14 729 073	9 705 383
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 161 123	4 016 490
Lainat julkisyhteisöiltä	194 071	190 365
Saadut ennakot	136 438	48 593
Ostovelat	2 766 712	2 219 424
Muut velat	936 242	733 547
Siirtovelat	2 534 487	2 496 964
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	47 211 472	47 578 365

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöksen tulee antaa ja riittävien tietojen antamiseksi kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta ja rahoituksesta sekä toiminnasta. Tilinpäätöksen liitetietojen tarkoituksena on täydentää laskelmien muodossa esitettyä tilinpäätösinformaatiota oikean ja riittävän kuvan antamiseksi tuloksesta, taloudellisesta asemasta ja rahoituksesta sekä toiminnasta.

Liitetietojen sisällöstä on säädetty pääasiassa kirjanpitolaissa. Liitetiedoilla tarkoitetaan taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitteenä ilmoitettavia tietoja. Kirjanpitolain mukaisesti liitetietoina on selostettava yleisistä tilinpäätösperiaatteista tehtyjä poikkeuksia sekä poikkeamien perusteita ja vaikutusta.

Kunnan tilinpäätöksen liitetiedot ryhmitellään tilinpäätöksessä

- tilinpäätöksen laatimista
- tilinpäätöksen esittämistapaa
- tuloslaskelmaa
- taseen vastaavia ja vastattavia
- vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä
- henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskeviin liitetietoihin.

4.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Liitetiedot on esitetty kirjanpitolautakunnan kuntajaoston tilinpäätöksen liitetietoja koskevan yleisohjeen (2016, 4. tarkistettu painos) mukaisesti numeroituina 1-46. Liitetiedot, joista ei ole ilmoitettavaa, on jätetty esittämättä.

1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät:

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman (KVALT 6.5.2014 § 45) mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet. Kivatien uuden koulun ensikalustamisen poistoajaksi on määritelty todellisen käyttöiän perusteella 20 vuoden poisto aika.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alemman arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelustuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluontoiset erät on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alemman todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintameno vähennykseksi.

Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

- 2) Tilinpäätöslaskelmien ja liitetietojen esitystavat ovat Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeiden mukaiset. Taseen yksittäiset erät eivät sisällä useisiin tase-eriin kuuluvia olennaisia eriä. Tilinpäätökseen ei sisälly ulkomaanrahan määräisiä saamia, velkoja tai muita sitoumuksia.
- 3) Oikaisut ja tarkennukset tilikauden tietoihin tai edellisen tilikauden vertailutietoihin on merkitty tiedon esittämiskohtaan, mikäli niitä on tehty.
- 4) Päätyneen tilikauden konsernitilinpäätöksen tiedot sisältävät uutena vuonna 2018 perustetun Kiinteistö Oy Reisjärven Vuokratalojen tilinpäätöstiedot.
- 5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia oleellisia tuottoja ja kuluja sekä virheiden korjauksia ei ole ollut.

4.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana (Kuntal 114 §).

Kunnan konsernitilinpäätöksen liitetietoina esitetään soveltuvin osin vastaavat tiedot kuin kunnan tilinpäätöksen liitetietona (KPA 4:1 §). Konsernitilinpäätöksen liitetiedot muodostuvat lähtökohtaisesti erillistilinpäätösten liite-tietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätöksen laadinnan yhteydessä suoritettujen eliminointien ja oikaisujen otetaan huomioon myös liitetiedoissa. Konsernitilinpäätöksen liitetietoinformaatio koskee konsernitilinpäätöksessä olevaa asianomaisen nimikkeen rahamäärää.

Kuntayhtymien liitetiedot yhdistellään konsernitilinpäätökseen lukuarvoltaan peruspääoman jäsenosuuden mukaisessa suhteessa.

Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet ja laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kunnan tytäryhteisöt lukuun ottamatta R-Net Oy:tä, jonka tilinpäätös valmistuu myöhemmin.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä 31.12.2018. Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Kiinteistöverot sekä kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu.

Kiinteistötytäryhteisöjen aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Osakkuusyhteisöt on jätetty yhdistelemättä, koska niiden vaikutus konsernin tulokseen ja omaan pääomaan ei ole olennainen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Osakkuusyhteisöistä liitetiedossa 11 on ilmoitettu nimi, omistusosuus ja omistusosuutta vastaava määrä omasta ja vieraasta pääomasta sekä tilikauden voitosta tai tappiosta viimeksi laaditusta tilinpäätöksestä.

Konsernitilinpäätöksen vuoden 2017 lukuihin on korjattu Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalvokuntayhtymän konsernitilinpäätöksen lopulliset luvut.

4.4 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot vastuualueittain

Kunta ulkoiset erät	Hallinto toimi	Kasvatus- ja koulutus	Vapaa-aika toimi	Tekninen toimi	Yhteensä
Myyntituotot	3 645 295,47	58 687,38	134,15	938 526,01	4 642 643,01
Maksutuotot	710 045,22	134 422,47			844 467,69
Tuet ja avustukset	58 891,25	87 150,80	5 700,00	33 274,33	185 016,38
Muut toimintatuotot	24 579,43	3 118,95	64 882,69	1 225 998,11	1 318 579,18
Yhteensä	4 438 811,37	283 379,60	70 716,84	2 197 798,45	6 990 706,26

7) Verotulojen erittely

Verotulot	Konserni 2018	Konserni 2017	Kunta 2018	Kunta 2017
Kunnan tulovero	6 964 746,56	7 135 744,44	6 964 746,56	7 135 744,44
Kiinteistövero	692 254,87	690 751,19	692 254,87	690 751,19
Osuus yhteisöveron tuotosta	373 154,25	415 073,27	373 154,25	415 073,27
Yhteensä	8 030 155,68	8 241 568,90	8 030 155,68	8 241 568,90

8) Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet	Kunta 2018	Kunta 2017
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	10 938 366,00	11 249 611,00
siitä : verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	3 141 296,00	3 134 307,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-207 028,00	-267 365,00
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		
Yhteensä	10 731 338,00	10 982 246,00

9) Palvelujen ostojen erittely

Palvelujen ostot	Kunta 2018	Kunta 2017
Palvelujen ostot	-14 451 809,98	-13 600 488,99
Asiakaspalveluiden ostot	-12 232 092,65	-11 389 599,15
Muut palveluiden ostot	-2 219 717,33	-2 210 889,84
Yhteensä	-14 451 809,98	-13 600 488,99

11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa (KVALT 6.5.2014 § 22, liite 5). Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden arvonnlisäveroton aktivointiraja on 10.000 euroa.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit ja poistomenetelmät ovat:

MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT			
Perustamis- ja järjestelymenot	5 vuotta	Tasapoisto	20 %
Tutkimus- ja kehittämismenot	6 vuotta	Tasapoisto	20 %
Konserniliikearvo	7 vuotta	Tasapoisto	20 %
Liikearvo	8 vuotta	Tasapoisto	20 %
Atk-ohjelmat	9 vuotta	Tasapoisto	20 %
Muut	10 vuotta	Tasapoisto	20 %
RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT			
Hallinto- ja laitosrakennukset	50 vuotta	Tasapoisto	2,00 %
Tehdas- ja tuotantorakennukset	30 vuotta	Tasapoisto	3,30 %
Talusrakennukset	20 vuotta	Tasapoisto	5,00 %
Vapaa-ajan rakennukset	30 vuotta	Tasapoisto	3,30 %
Asuinrakennukset	50 vuotta	Tasapoisto	2,00 %
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET			
Kadut, tiet, torit ja puistot	20 vuotta	Tasapoisto	5,00 %
Sillat ja laiturit	20 vuotta	Tasapoisto	5,00 %
Muut maa- ja vesirakenteet	30 vuotta	Tasapoisto	3,30 %
Viemäriverkosto	40 vuotta	Tasapoisto	2,50 %
Kaukolämpöverkosto	30 vuotta	Tasapoisto	3,30 %
Muut putki- ja kaapeliverkot	40 vuotta	Tasapoisto	2,50 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja laitteet	20 vuotta	Tasapoisto	5,00 %
KONEET JA KALUSTO			
Kuljetusvälineet	10 vuotta	Tasapoisto	10,00 %
Työkoneet	10 vuotta	Tasapoisto	10,00 %
Sairaala-, terveydenhuolto yms. laitteet	10 vuotta	Tasapoisto	10,00 %
Atk-laitteet	5 vuotta	Tasapoisto	20,00 %
Muut laitteet ja kalusteet	5 vuotta	Tasapoisto	20,00 %
Muut laitteet ja kalusteet *)	20 vuotta	Tasapoisto	5,00 %

*) Erillispäätös KVALT 17.12.2018 § 74 Kisatien koulun ensikalustaminen

12) Pakollisten varausten muutos

Pakolliset varaukset	Konserni 2018	Konserni 2017
Potilasvahinkovakuutusvastuu 1.1.	163 391,55	171 976,81
Lisäykset tilikaudella	39 722,47	-8 568,63
Potilasvahinkovakuutusvastuu 31.12.	203 114,02	163 408,17

13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

Myyntivoitot ja -tappiot	Kunta 2018	Kunta 2017
Myyntivoitot, muut toimintatuotot		
Maa- ja vesialueet	15 000,00	36 107,00
Asunto-osakkeet		6 719,00
Muut luovutusvoitot		2 762,00
Yhteensä	15 000,00	45 588,00
Myyntitappiot, muut toimintakulut		
Maa- ja vesialueet		
Asunto-osakkeet		
Muut luovutustappiot		11 558,00
Yhteensä		11 558,00

14) Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

Satunnaiset tuotot ja kulut	Konserni 2018	Konserni 2017	Kunta 2018	Kunta 2017
Satunnaiset tuotot				
Käyttöomaisuuden myyntivoitot		45 588,00		45 588,00
Saatavat		58 560,00		58 560,00
Satunnaiset tuotot yhteensä		104 148,00		104 148,00
Satunnaiset kulut				
Käyttöomaisuuden myyntitappiot		11 558,00		11 558,00
Saatavien poistot		9 807,00		9 807,00
Pääomalaina		500 000,00		500 000,00
Soite	818,00			
Satunnaiset kulut yhteensä	818,00	521 365,00		521 365,00

15) Muut rahoitustuotot

Osinkotuotot	Kunta 2018	Kunta 2017
Rahoitusomaisuusarvopapereiden osinkotulot	43 668,04	39 408,17

4.5 Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19) Pysyvät vastaavat

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet						Aineelliset hyödykkeet yhteensä
	Muut aineettomat oikeudet	Tietokone-ohjelmistot	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Enn.maksut ja keskener. hankinnat		
Poistamaton hankintameno 1.1.	32 934,51		1 605 456,09	19 731 294,80	1 811 717,87	1 093 432,33	114 312,81	24 356 213,90	
Lisäykset tilikauden aikana			20 000,00	163 247,92	218 351,65	182 710,94	787 340,40	1 371 650,91	
Rahoitusosuudet tilikaudella									
Vähennykset tilikauden aikana							-549 514,90	-549 514,90	
Siirrot erien välillä									
Tilikauden poisto	3 814,86			728 757,36	107 528,98	265 611,92		1 101 898,26	
Arvonlennukset ja niiden palautukset									
Aktivoidut korkomenot									
Poistamaton hankintameno 31.12.	29 119,65		1 625 456,09	19 165 785,36	1 922 540,54	1 010 531,35	352 138,31	24 076 451,65	
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	29 119,65		1 625 456,09	19 165 785,36	1 922 540,54	1 010 531,35	352 138,31	24 076 451,65	
Olennaiset lisäpoistot									
Erittely olennaisista lisäpoistoista									

Sijoitukset	Osakkeet ja osuudet	Muut saamiset			Sijoitukset yhteensä
Pysyvien vastaavien sijoitukset	Yhteensä	Muut lainasaamiset	SVOP-rahasto-sijoitukset	Yhteensä	
Hankintameno 1.1.	1 599 437,38	445 104,99		445 104,99	2 044 542,37
Lisäykset	8 000,00		20 000,00	20 000,00	28 000,00
Vähennykset		31 106,16		31 106,16	31 106,16
Siirto					
Hankintameno 31.12.	1 607 437,38	413 998,83	20 000,00	433 998,83	2 041 436,21
Arvonlennukset					
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 607 437,38	413 998,83	20 000,00	433 998,83	2 041 436,21

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

20) Omistukset tytäryhteisöissä

Kuntakonsernin osuus

Tytäryhtiöt	Kotipaikka	Kunnan osuus %	Konsernin osuus %	Kirjanpitoarvo 31.12.2018 euroa	Kuntakonsernin osuus					
					tytär opo euroa	Omasta pääomasta euroa	tytär vpo euroa	Vieraasta pääomasta euroa	tytär tk tulos euroa	Tilikauden voitosta/tappiosta euroa
* Asunto Oy Reisjärven Viljamäki 2	Reisjärvi	70,94	70,94	24 461	233 965	165 975	63 071	44 742	4 700	3 334
* Asunto Oy Reisjärven Viljamäki 3	Reisjärvi	79,81	79,81	21 419	220 465	175 953	69 161	55 197	1 141	911
* Asunto Oy Reisjärven Keskusrivi	Reisjärvi	52,10	52,10	46 736	66 030	34 401	2 609	1 692	-3 247	-1 692
* Kiinteistö Oy Reisjärven Santala	Reisjärvi	100,00	100,00	318 316	41 687	41 687	22 970	22 970	15 009	15 009
* Kiinteistö Oy Reisjärven Petäjälänlinna	Reisjärvi	100,00	100,00	24 784	509 033	509 033	2 090	2 090	247	247
* Kiinteistö Oy Reisjärven Teollisuushallit	Reisjärvi	100,00	100,00	2 523	17 390	17 390	0	0	-1 115	-1 115
* Kiinteistö Oy Reisjärven Vuokratalot	Reisjärvi	100,00	100,00	5 000	20 138	20 138	1 796	1 796	-4 862	-4 862
* R-Net Oy	Reisjärvi	60,00	60,00	3 000	(ei yhdistelty)					
Yhteensä				446 238	1 108 707	964 577	161 696	128 487	11 873	11 832

21) Omistukset kuntayhtymissä

Kuntakonsernin osuus

Kuntayhtymät	Kotipaikka	Kunnan osuus %	Konsernin osuus %	Kirjanpitoarvo 31.12.2018 euroa	Kuntakonsernin osuus					
					ky opo euroa	Omasta pääomasta euroa	ky vpo euroa	Vieraasta pääomasta euroa	ky tk tulos euroa	Tilikauden voitosta/tappiosta euroa
Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymä	Kokkola	2,77	2,77	165 734	21 189 145	586 939	83 602 194	2 315 781	-218 400	-6 050
Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä	Nivala	2,50	2,50	273 970	39 450 754	986 269	4 461 885	111 547	1 423 926	35 598
Peruspalvelukuntayhtymä Selänne	Haapajärvi	15,41	15,41	2 928	18 998	2 928	9 749 718	1 502 431	0	0
Yhteensä				442 632	60 658 897	1 576 136	97 813 796	3 929 759	1 205 526	29 548

Yhdistelemättömät yhteisöt

22) Omistukset muissa yhteisöissä

Osakkuusyhteisöt	Kotipaikka	Kunnan osuus %
As Oy Reisjärven Koivurinne	Reisjärvi	50,00
As Oy Reisjärven Vuorilanpuhto	Reisjärvi	25,33
As Oy Reisjärven Kanttorila	Reisjärvi	49,22

Kuntakonsernin osuus

Tytäryhtiö	Kotipaikka	Kunnan osuus %	ky opo euroa	Omasta pääomasta euroa	ky vpo euroa	Vieraasta pääomasta euroa	ky tk tulos euroa	Tilikauden voitosta/tappiosta euroa
R-Net Oy	Reisjärvi	60 %	-26 943	-16 166	1 524 477	914 686	-31 943	-19 166

23) Saamiset yhteisöiltä, joissa kunta on jäsenenä

Saamisten erittely kunta	2018		2017	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		5 958,00		7 092,00
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä		5 958,00		7 092,00
Saamiset kuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset		85 996,25		73 156,00
Lainasaamiset				
Muut saamiset		10 315,65		
Siirtosaamiset				
Yhteensä		96 311,90		73 156,00
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä				
Saamiset yhteensä		102 269,90		80 248,00

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Siirtosaamiset	Konserni	Konserni	Kunta	Kunta
	2018	2017	2018	2017
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot				
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä		2 017,00		
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Opetushallitus	81 778,00	56 709,00	81 778,00	56 709,00
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	59 951,81	60 410,00	37 297,56	35 757,00
Tapaturmavakuutuksen jaksotus				
Tapaturmavakuutusmaksut	23 489,08	42 555,00	22 881,83	42 555,00
Koulutuskorvaus				
Työttömyysvakuutusmaksut, työntekijät	9 019,40	2 944,00	5 162,03	2 944,00
Työttömyysvakuutusmaksut, työnantaja	6 832,02	8 101,00	2 291,36	8 101,00
Varhe-maksu 2018	8 002,03		7 063,83	
Eu-tuet ja -avustukset	17 602,96	19 263,00		
Muut siirtosaamiset	229 613,70	79 515,00		4 515,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	436 289,00	269 497,00	156 474,61	150 581,00

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Oma pääoma

Oman pääoman erittely	Konserni 2018	Konserni 2017	Kunta 2018	Kunta 2017
Oma pääoma				
Peruspääoma 1.1.	9 199 913,00	9 199 913,00	9 032 448,57	9 032 449,00
Peruspääoma 31.12.	9 199 912,75	9 199 913,00	9 032 448,57	9 032 449,00
Arvonkorotusrahasto		84 231,00		
Muut rahastot	630 158,14	800 934,00		
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	1 160 298,29	1 479 628,00	718 436,27	1 257 357,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-1 814 271,76	-516 565,00	-1 846 999,48	-538 921,00
Ylijäämä/alijäämä yhteensä 31.12.	-653 973,47	963 063,00	-1 128 563,21	718 436,00
Oma pääoma yhteensä	9 176 097,42	11 048 141,00	7 903 885,36	9 750 885,00

27) Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin 5 vuoden kuluttua

Pitkäaikaiset velat	Kunta 2018	Kunta 2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 913 999	5 439 472
Lainat valtiolta	287 554	326 735
Lainat Kuntarahoitus Oy:ltä	12 068 398	16 177 030
Yhteensä	17 269 951	21 943 237

29) Pakolliset varaukset

Pakolliset varaukset	Konserni 2018	Konserni 2017
Potilasvahinkovakuutusvastuu	203 114	163 392

31) Kuntatodistuslainat

Lyhytaikaiseen rahoitukseen kuntatodistusohjelma	Kunta 2018	Kunta 2017
Enimmäismäärä 31.12.	6 000 000	3 000 000
- siitä käyttämättä oleva määrä	1 000 000	2 000 000

33) Siirtovelkojen erittely

Siirtovelat	Konserni 2018	Konserni 2017	Kunta 2018	Kunta 2017
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot				
Menojäämät				
Palkkojen ja sivukulujen jaksotukset	1 235 575	1 995 627	705 440	709 415
Korkojaksotukset	31 405	33 729	31 157	33 729
Valtionosuusennakot				
Muut siirtovelat	1 467 925	433 653	299 167	108 438
Yhteensä	2 734 905	2 463 009	1 035 764	851 582

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

35) Velkojen vakuudeksi annetut kiinnitykset ja panttaukset, muut vakuudet

Vakuudet	Konserni 2018	Konserni 2017	Kunta 2018	Kunta 2017
Vakuudet, jotka annettu muiden omien sitoumusten kuin velkojen vakuudeksi	85 177	85 177	85 177	85 177

38) Vuokravastuut

Merkittävät vuokravastuut	Kunta 2018	Kunta 2017
Leasingvastuut yhteensä	3 200 000,00	46 881,00
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	60 234,99	
-siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	3 200 000,00	
Yhteensä	3 200 000,00	46 881,00

40) Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

Takausvastuu	Kunta 2018	Kunta 2017
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	16 059 210,00	15 977 148,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	10 317,30	10 599,53

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

43) Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut

Sisältää myös investointien henkilöstökulut	Kunta 2018	Kunta 2017
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	7 071 739,16	7 237 252,35
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	1 786 128,55	1 865 273,85
Muut henkilösivukulut	389 350,13	471 110,08
Henkilösivukulut yhteensä	2 175 478,68	2 336 383,93
Henkilöstökulut yhteensä	9 247 217,84	9 573 636,28

44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetty luottamushenkilömaksut

Tilitetyt luottamushenkilömaksut	Kunta 2018	Kunta 2017
Suomen Keskusta	941,09	1 202,00
Kansallinen Kokoomus		3,00
Suomen Kristillisdemokraatit		
Perussuomalaiset	203,36	136,00
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue		
Vasemmistoliitto		
Vihreä liitto		
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	1 144,45	1 341,00

45) Tilintarkastajan palkkiot

TALVEA Julkishallinnon palvelut Oy, JHTT-yhteisö	Kunta 2018	Kunta 2017
Tilintarkastuspalkkiot	8811,53	4 010,00
Lautakuntatyöskentely	2290,70	220,00
Muut palkkiot	2000,00	2 970,00
Yhteensä	13 102,23	7 200,00

46) Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

* Kunta on päättänyt sijoittaa 100 % omistamansa tytäryhtiön Kiinteistö Oy Reisjärven Vuokralojen vapaaseen pääomaan 500.000 euroa, josta on 31.12.2018 sijoitettu 20.000 euroa.

* Kunta on myöntänyt (KVALT 19.6.2019 § 40) 60 % omistamalleen tytäryhtiö R-Net Oy:lle 500.000 euron rahalainan, lainasta peritään 0,5 % korko.

* Kunnanjohtajan kanssa on solmittu (KVALT 21.3.2017 § 9) kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu kuntalain 43 §:n mukaisen irtisanomismenettelyn toteutuessa 8 kk palkkaa vastaavasta irtisanomisajan palkan sisältävästä erokorvauksesta.

* Konsernin lähipiiriin tai intressipiiriin kanssa ei ole ollut muita tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

5. KONSERNIN TYTÄRYHTEISÖJEN TILINPÄÄTÖSTIEDOT

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhtiöt ja kunnan äänivalta yhtiöissä:

Asunto Oy Reisjärven Keskus-Rivi	52,10 %
Asunto Oy Reisjärven Viljamäki II	70,94 %
Asunto Oy Reisjärven Viljamäki III	79,81 %
Kiinteistö Oy Reisjärven Petäjälinna	100,00 %
Kiinteistö Oy Reisjärven Santala	100,00 %
Kiinteistö Oy Reisjärven Teollisuushallit	100,00 %
Kiinteistö Oy Reisjärven Vuokratalot	100,00 %
R-Net Oy	60,00 %

Tytäryhteisöjen toimintakertomuksia ei ollut käytettävissä kunnan tilinpäätöksen laadintahetkellä. Seuraavassa tytäryhtiöiden tilinpäätöslaskelmista kootut tiedot:

5.1 Asunto Oy Reisjärven Keskus-Rivi

Kustannukset ylittyivät talousarvioon verrattuna 5009 euroa. Ylityksestä 4021 euroa oli sadevesijärjestelmän korjauskustannuksia. Tilikauden tappio oli -3.247,10 euroa ja taseen loppusumma 68.638,22 euroa.

5.2 Asunto Oy Reisjärven Viljamäki II

Tilikauden ylijäämä oli 4.700,18 euroa ja taseen loppusumma 297.036,24 euroa.

5.3 Asunto Oy Reisjärven Viljamäki III

Tilikauden ylijäämä oli 1.141,08 euroa ja taseen loppusumma 289.626,00 euroa. Yhtiöllä ei ole näköpiirissä mitään sellaista, joka oleellisesti vaikuttaisi sen normaaliin toimintaan.

5.4 Kiinteistö Oy Reisjärven Petäjälinna

Tilikauden ylijäämä oli 15.008,91 euroa ja taseen loppusumma 64.656,24 euroa.

5.5 Kiinteistö Oy Reisjärven Santala

Tilikauden ylijäämä oli 246,56 euroa ja taseen loppusumma 511.122,76 euroa.

5.6 Kiinteistö Oy Reisjärven Teollisuushallit

Tilikauden alijäämä oli -1.114,72 euroa ja taseen loppusumma 17.389,61 euroa.

5.7 Kiinteistö Oy Reisjärven Vuokratalot

Yhtiö perustettiin vuonna 2018 ja on merkitty kaupparekisteriin 27.9.2018. Tilikauden 4.7.-31.12.2018 alijäämä oli -4.861,54 euroa ja taseen loppusumma 21.934,59 euroa.

5.8 R-Net Oy

R-Net Oy perustettiin vuonna 2018 ja on merkitty kaupparekisteriin 28.6.2018. Yhtiön tilinpäätös valmistuu kunnan tilinpäätöksen laadinnan jälkeen eikä sitä ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen.

6. ALLEKIRJOITUS JA MERKINNÄT

Reisjärvellä 4. päivänä huhtikuuta 2019

REISJÄRVEN KUNNANHALLITUS

Jouni Tilli, puheenjohtaja

Raija Potila, kunnanjohtaja

Antti Vedenpää, 1. vpj

Katri Parkkila, 2. vpj

Sari Huuskonen

Eija Siniluoto

Ulla Pietilä

Marko Pohlman

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Reisjärvellä 3.6.2019

TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy
Tilintarkastusyhteisö

Marko Paasovaara
Tilintarkastaja JHT, KHT, KTM

7. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

PÄIVÄKIRJA

PÄÄKIRJA

PALKKAKIRJANPITO

PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN KIRJANPITO

Reisjärven kunta

Reisjärven kunnanvaltuusto on 17.12.2018 § 73 päättänyt perustaa Reisjärven Lämpö Oy:n ja myydä sille kunnan kaukolämpö- ja viemärilaitosliiketoiminnan ja niihin liittyvän omaisuuden. Päätöksen mukaan toimintojen siirtoajankohta on 1.7.2019.

Reisjärven Lämpö Oy:n hallitus on aloittanut toimintansa 21.5.2019. Yhtiön hallituksen saatua selvityksen siirtyvien toimintojen nykytilasta, se katsoo toiminnan siirtämisen uudelle yhtiölle edellyttävän monia selvittelyjä ja käytännön toimenpiteitä. Tästä syystä kaukolämpö- ja viemäritoiminnan siirtoajankohta uuteen yhtiöön 1.7.2019 on haasteellista.

Reisjärven Lämpö Oy pyytää Reisjärven kunnalta kaukolämpö- ja viemärilaitoksen toiminnan myyntiaikatauluun joustoa, jotta toimintojen siirtäminen uudelle yhtiölle toteutuu suunnitelmallisesti ja parhaalla mahdollisella tavalla.

Reisjärven Lämpö Oy pyytää siirtoajankohdan muutosta siten, että toimintojen siirtyminen toteutetaan vuoden 2019 aikana Reisjärven Lämpö Oy:n parhaaksi katsomana ajankohtana. Yhtiöittämissä vaatimat toimenpiteet yhtiö aloittaa kuitenkin heti.

Reisjärvellä 28.5.2019

REISJÄRVEN LÄMPÖ OY

Marjut Silvast
hallituksen puheenjohtaja